

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG**

ISO9001:2008

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGÀNH: VĂN HÓA DU LỊCH

Sinh viên : Trần Thị Kim Trang
Giảng viên hướng dẫn: Th.s Nguyễn Tiên Độ

HẢI PHÒNG - 2015

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG**

**TÌM HIỂU ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN
LOẠI HÌNH DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI
HÀ GIANG**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC HỆ CHÍNH QUY

KHOA: VĂN HÓA DU LỊCH

Sinh viên : Trần Thị Kim Trang
Giảng viên hướng dẫn : Th.s Nguyễn Tiến Độ

HẢI PHÒNG - 2015

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

NHIỆM VỤ ĐỀ TÀI TỐT NGHIỆP

Sinh viên: Trần Thị Kim Trang

Mã SV: 1112601013

Lớp: VH1501

Ngành: Văn hóa du lịch

Tên đề tài: Tìm hiểu điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà
Giang

NHIỆM VỤ ĐỀ TÀI

1. Nội dung và các yêu cầu cần giải quyết trong nhiệm vụ đề tài tốt nghiệp
(về lý luận, thực tiễn, các số liệu cần tính toán và các bản vẽ).

2. Các số liệu cần thiết để thiết kế, tính toán.

3. Địa điểm thực tập tốt nghiệp.

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN ĐỀ TÀI TỐT NGHIỆP

Người hướng dẫn thứ nhất:

Họ và tên: Nguyễn Tiến Độ

Học hàm, học vị: Thạc sĩ

Cơ quan công tác: Đại học Dân lập Hải Phòng

Nội dung hướng dẫn:

Người hướng dẫn thứ hai:

Họ và tên:.....

Học hàm, học vị:.....

Cơ quan công tác:.....

Nội dung hướng dẫn:.....

Đề tài tốt nghiệp được giao ngày tháng năm 2015

Yêu cầu phải hoàn thành xong trước ngày tháng năm 2015

Đã nhận nhiệm vụ ĐTTN

Sinh viên

Đã giao nhiệm vụ ĐTTN

Người hướng dẫn

Hải Phòng, ngàytháng.....năm 2015

Hiệu trưởng

GS.TS. NGUYỄN Trần Hữu Nghị

PHẦN NHẬN XÉT CỦA CÁN BỘ HƯỚNG DẪN

1. Tinh thần thái độ của sinh viên trong quá trình làm đề tài tốt nghiệp:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Đánh giá chất lượng của khóa luận (so với nội dung yêu cầu đã đề ra trong nhiệm vụ Đ.T.T.N trên các mặt lý luận, thực tiễn, tính toán số liệu...):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Cho điểm của cán bộ hướng dẫn (ghi bằng cả số và chữ):

.....

.....

.....

Hải Phòng, ngày ...tháng... năm 2015
Cán bộ hướng dẫn

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới thầy giáo - Thạc sĩ Nguyễn Tiến Độ. Thầy đã hết lòng hỗ trợ, giúp đỡ tôi từ khi chọn đề tài cho đến khi hoàn chỉnh luận văn này. Nhờ sự hướng dẫn tận tình của thầy, tôi mới có thể thuận lợi hoàn thành khóa luận tốt nghiệp của mình.

Đồng thời, tôi cũng dành lời cảm ơn đến các cán bộ nhân viên đang công tác tại Trung tâm xúc tiến du lịch tỉnh Hà Giang. Họ đã tạo mọi điều kiện, cung cấp các hình ảnh, số liệu cần thiết trong quá trình tôi thực hiện nghiên cứu đề tài của mình.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và tri ân nhất đến toàn bộ các thầy cô trong Khoa Du lịch trường Đại học Dân lập Hải Phòng. Trong suốt 4 năm học vừa qua, tôi đã học hỏi được rất nhiều điều. Các thầy cô không chỉ trang bị cho tôi những kiến thức chuyên môn nền tảng cần thiết mà còn truyền đạt cả những kinh nghiệm, vốn sống thực tế rất hữu ích và quý báu. Tất cả sẽ trở thành những hành trang, những kỷ niệm vô giá của tôi trong cuộc sống sau này.

Chúc tất cả mọi người luôn mạnh khỏe và gặp nhiều may mắn!

Hải Phòng, ngày 11 tháng 07 năm 2015

Sinh viên

Trần Thị Kim Trang

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ DU LỊCH MẠO HIỂM.....	4
1.1. Cơ sở lý luận về du lịch mạo hiểm.....	4
<i>1.1.1. Các khái niệm và quan điểm về loại hình du lịch mạo hiểm</i>	<i>4</i>
<i>1.1.2. Đặc điểm</i>	<i>6</i>
<i>1.1.3. Điều kiện hình thành và phát triển</i>	<i>8</i>
<i>1.1.3.1. Điều kiện về điểm đến</i>	<i>8</i>
<i>1.1.3.2. Điều kiện về chủ thể tham gia</i>	<i>11</i>
<i>1.1.4. Phân loại du lịch mạo hiểm.....</i>	<i>12</i>
<i>1.1.5. Một số loại sản phẩm du lịch mạo hiểm được yêu thích.....</i>	<i>13</i>
<i>1.1.6. Các sản phẩm, dịch vụ liên quan</i>	<i>15</i>
<i>1.1.7. Vai trò của du lịch mạo hiểm.....</i>	<i>16</i>
<i>1.1.8. Xu hướng du lịch mạo hiểm trong tương lai</i>	<i>18</i>
1.2. Du lịch mạo hiểm trên Thế giới và tại Việt Nam	19
<i>1.2.1. Du lịch mạo hiểm trên Thế giới.....</i>	<i>19</i>
<i>1.2.2. Du lịch mạo hiểm tại Việt Nam</i>	<i>23</i>
Tiểu kết chương 1	25
CHƯƠNG 2. CÁC ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI HÀ GIANG	26
2.1. Giới thiệu khái quát về Hà Giang.....	26
<i>2.1.1. Vị trí địa lý</i>	<i>26</i>
<i>2.1.2. Lịch sử hình thành.....</i>	<i>26</i>
<i>2.1.3. Sơ lược hoạt động du lịch tại Hà Giang</i>	<i>28</i>
2.2. Đánh giá các điều kiện phát triển du lịch mạo hiểm tại Hà Giang	29
<i>2.2.1. Tài nguyên du lịch.....</i>	<i>30</i>
<i>2.2.1.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên.....</i>	<i>30</i>
<i>2.2.1.2. Tài nguyên nhân văn</i>	<i>41</i>
<i>2.2.2. Cơ sở hạ tầng.....</i>	<i>49</i>

2.2.2.1. Giao thông.....	49
2.2.2.2. Hệ thống thông tin liên lạc.....	51
2.2.3. Hệ thống điện, nước	52
2.2.2.4. Y tế.....	52
2.2.3. Cơ sở vật chất kỹ thuật và các dịch vụ du lịch.....	53
2.2.3.1. Cơ sở lưu trú	53
2.2.3.2. Dịch vụ ăn uống	55
2.2.3.3. Các dịch vụ du lịch khác	56
2.2.4. Cơ chế chính sách và các dự án đầu tư du lịch tại Hà Giang	57
2.2.5. Thị trường khách tiềm năng.....	60
2.2.6. Phương thức tổ chức.....	62
2.2.6.1. Hướng dẫn viên và dịch vụ hướng dẫn	62
2.2.6.2. Cách tiếp cận điểm đến và giao thông.....	63
2.2.6.3. Thông tin du lịch	64
2.2.6.4. Các doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm.....	65
2.3. Đánh giá chung	66
2.3.1. Thuận lợi	66
2.3.2. Khó khăn.....	67
Tiểu kết chương 2.....	68
CHƯƠNG 3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM KHAI THÁC HIỆU QUẢ	
CÁC ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI	
HÀ GIANG	
3.1. Định hướng phát triển du lịch mạo hiểm ở Hà Giang.....	69
3.2.1. Phát triển du lịch mạo hiểm gắn kết với cộng đồng địa phương	69
3.2.2. Định hướng chính sách phát triển	72
3.2. Giải pháp khai thác hiệu quả các điều kiện phát triển du lịch mạo hiểm	
tại Hà Giang.....	74
3.2.1. Đầu tư hoàn thiện cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch	
.....	74
3.2.2. Đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao gắn với cư dân địa phương ..	75

3.2.3. Đa dạng hóa sản phẩm du lịch mạo hiểm	77
3.2.4. Liên kết trong việc xây dựng thương hiệu du lịch mạo hiểm tại Hà Giang	79
3.2.5. Tăng cường xúc tiến quảng bá sản phẩm du lịch	80
3.2.6. Hoàn thiện các cơ chế chính sách.....	81
3.2.7. Đảm bảo vệ sinh môi trường	82
3.2.8. Đảm bảo an toàn cho khách du lịch khi tham gia một số loại hình du lịch mạo hiểm	83
3.3. Một số kiến nghị.....	84
3.3.1. Kiến nghị với Tổng cục Du lịch.....	84
3.3.2. Kiến nghị với tỉnh Hà Giang	85
Tiểu kết chương 3	86
KẾT LUẬN	87
DANH MỤC THAM KHẢO	89
PHỤ LỤC	90

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Biểu đồ 1.1: Tỷ lệ khách thành công khi tham gia leo núi	13
Bảng 1.1. Top 10 nước đang phát triển đứng đầu về tổ chức du lịch mạo hiểm	21
Bảng 1.2. Top 10 nước phát triển đứng đầu về tổ chức du lịch mạo hiểm.....	21
Bảng 2.1: Lượng khách và doanh thu du lịch Hà Giang năm 2010 - 2014	28
Bảng 2.2: Số lượng cơ sở lưu trú của Hà Giang trong giai đoạn 2010 - 2014	53
Biểu đồ 2.1: Tỷ lệ khách mong muốn tham gia du lịch mạo hiểm theo độ tuổi.	61

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Hiện nay, du lịch được ví như là một ngành công nghiệp không khói, mang lại nhiều lợi ích cho nền kinh tế, luôn được chú trọng phát triển ở các quốc gia,

trong đó du lịch mạo hiểm như là một món ăn tinh thần hấp dẫn đối với các khách du lịch. Ngày càng nhiều du khách tìm đến du lịch mạo hiểm như một cách để khám phá bản thân, trải nghiệm những thử thách mới lạ, tách ra khỏi thói quen du lịch truyền thống có vẻ như đã cũ và nhàm chán. Việc thúc đẩy phát triển du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng là xu thế tất yếu, dựa trên những lợi thế sẵn có từ thiên nhiên và những giá trị văn hóa đặc sắc bản địa.

Tháng 9/2013, tờ báo điện tử *Huffington Post* (Mỹ) đã đăng bài giới thiệu 5 điểm đến nổi tiếng và đẹp nhất của Việt Nam được nhiều du khách yêu thích^[1], trong đó, Hà Giang được giới thiệu như sau: *“Hà Giang nằm ở cực Bắc của Việt Nam, tỉnh này có nhiều ngọn núi đá cao và sông suối. Những dãy núi cao trập trùng đan xen sông suối, tạo nên vô số thung lũng trước cổng trời Hà Giang, địa hình vì thế mà cheo leo, phức tạp và khí hậu quanh năm mang sắc thái ôn đới. Hà Giang còn là vùng có nhiều rừng tự nhiên với nhiều nhóm động thực vật phong phú, phong cảnh hoang sơ, Đối với khách du lịch thích khám phá, mạo hiểm, núi rừng Hà Giang là địa chỉ cực kỳ hấp dẫn trong hành trình xuyên Việt”*.

Với những tiềm năng như vậy, tỉnh Hà Giang hoàn toàn có thể trở thành một địa chỉ lý tưởng cho loại hình du lịch mạo hiểm. Một lần đặt chân đến Hà Giang, tác giả đã có dịp được chiêm ngưỡng vẻ đẹp say đắm lòng người với những núi đá trùng điệp, các hang động kỳ bí, ruộng bậc thang ngút ngàn chân trời, hút mắt... Từ sự say mê loại hình du lịch mạo hiểm vốn có cùng với lòng yêu mến vùng đất địa đầu Tổ quốc này, tác giả đã tiến hành lựa chọn đề tài:

^[1] Đó là ruộng bậc thang Sa Pa (tỉnh Lào Cai), núi rừng Hà Giang, vịnh Hạ Long (tỉnh Quảng Ninh), bãi biển Nha Trang (tỉnh Khánh Hòa) và đồi cát Mũi Né (tỉnh Bình Thuận).

“Tìm hiểu điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà Giang” làm đề tài tốt nghiệp cho mình.

2. Mục đích và ý nghĩa nghiên cứu

2.1. Mục đích

Tác giả lựa chọn nghiên cứu đề tài này nhằm mục đích giới thiệu về một loại hình du lịch còn khá mới mẻ ở nước ta - du lịch mạo hiểm, đồng thời tìm hiểu các điều kiện phát triển loại hình du lịch này ở tỉnh Hà Giang để khẳng định đây là một nơi đầy tiềm năng để phát triển loại hình du lịch này.

2.2. Ý nghĩa

- Ý nghĩa khoa học: Đề tài góp phần bổ sung cơ sở khoa học của loại hình du lịch mạo hiểm. Việc nghiên cứu thành công đề tài này sẽ góp phần giúp các sinh viên trong Khoa Du lịch có thêm tài liệu tham khảo về loại hình du lịch mạo hiểm.

- Ý nghĩa thực tiễn: Việc đánh giá các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm sẽ giúp tỉnh Hà Giang nhận thức rõ được các thuận lợi sẵn có và khó khăn còn tồn tại. Từ đó tác giả đề xuất các giải pháp tích cực để tỉnh Hà Giang có định hướng cụ thể hơn trong việc xây dựng cũng như phát triển loại hình du lịch này như là một sản phẩm du lịch đặc trưng của tỉnh, góp phần phát triển kinh tế địa phương.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Loại hình du lịch mạo hiểm và các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về mặt không gian: Tỉnh Hà Giang, đặc biệt là các tuyến điểm du lịch điển hình ở cao nguyên đá Đồng Văn.

- Về mặt thời gian: Từ tháng 04/2015 đến tháng 06/2015

- Về mặt nội dung: Đề tài khóa luận tập trung nghiên cứu cơ sở lý luận về loại hình du lịch mạo hiểm và đánh giá các điều kiện phát triển loại hình du lịch

này tại tỉnh Hà Giang. Từ đó đề xuất những giải pháp nhằm khai thác hiệu quả các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà Giang.

4. Phương pháp nghiên cứu

4.1. Phương pháp thu thập và xử lý tài liệu

Là phương pháp chính được sử dụng trong đề tài. Trên cơ sở thu thập thông tin tư liệu từ nhiều lĩnh vực, nhiều nguồn khác nhau có liên quan tới đề tài nghiên cứu, tác giả sẽ xử lý, chọn lọc để có những kết luận cần thiết, có được tầm nhìn khái quát về vấn đề nghiên cứu.

4.2. Phương pháp thực địa

Tác giả đã có dịp đi thực tế đến tỉnh Hà Giang (vào tháng 11 năm 2013) để khảo sát địa hình, các điểm du lịch tiêu biểu cũng như các điều kiện khác phục vụ cho việc nghiên cứu đề tài.

4.3 Phương pháp thống kê, phân tích, so sánh tổng hợp

Phương pháp này giúp định hướng, thống kê, phân tích để có cách nhìn tương quan, phát hiện ra các yếu tố và sự ảnh hưởng của yếu tố tới hoạt động du lịch trong đề tài nghiên cứu. Việc phân tích, so sánh, tổng hợp các thông tin và số liệu mang lại cho đề tài cơ sở trong việc thực hiện các mục tiêu dự báo, các chương trình phát triển, các định hướng, các chiến lược và giải pháp phát triển du lịch trong phạm vi nghiên cứu của đề tài.

5. Bố cục và nội dung của đề tài

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, danh mục bảng, danh mục biểu đồ, danh mục hình, phụ lục và tài liệu tham khảo, phần nội dung chính của khóa luận gồm 3 chương:

Chương 1. Cơ sở lý luận và thực tiễn về du lịch mạo hiểm.

Chương 2. Các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà Giang.

Chương 3. Một số giải pháp nhằm khai thác hiệu quả các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà Giang.

CHƯƠNG 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ DU LỊCH MẠO HIỂM

1.1. Cơ sở lý luận về du lịch mạo hiểm

1.1.1. Các khái niệm và quan điểm về loại hình du lịch mạo hiểm

Du lịch mạo hiểm (Adventure Travel/Adventure Tourism) đã phát triển trong những thập kỷ gần đây, nhưng việc đo lường quy mô thị trường và tăng trưởng bị cản trở bởi thiếu một định nghĩa hoạt động rõ ràng.

Theo Wikipedia: *“Du lịch mạo hiểm là một loại hình du lịch, liên quan đến thăm dò hoặc đi du lịch đến các vùng sâu vùng xa, nơi mà các du khách mong đợi những bất ngờ với nhận thức (và có thể là thực tế) rủi ro, có khả năng đòi hỏi kỹ năng chuyên ngành và nỗ lực thể chất. Các hoạt động như: thám hiểm leo núi, nhảy bungee, đi bè và leo núi đá... thường được coi như là những ví dụ tiêu biểu về du lịch mạo hiểm”*.

Hiệp hội Thương mại Du lịch mạo hiểm (The Adventure Travel Trade Association - ATTA) đưa ra khái niệm: *“Du lịch mạo hiểm là một chuyến đi (đi du lịch bên ngoài môi trường bình thường của một người trong hơn 24 giờ và không quá một năm liên tiếp) bao gồm hai trong ba thành phần sau đây: hoạt động thể chất, trao đổi văn hóa hoặc tương tác, gắn kết với thiên nhiên”*.

Có 34 loại hoạt động được coi là hình thức khác nhau của du lịch mạo hiểm: thám hiểm khảo cổ học, tham dự các lễ hội địa phương/hội chợ, phượt (backpacking), xem chim (birdwatching), cắm trại, khám phá hang động, leo núi, du lịch bằng đường thủy (cruise), các hoạt động văn hóa, du lịch sinh thái, các chương trình giáo dục, các hoạt động bền vững với môi trường, câu cá/câu cá bằng ruồi (fishing/fly-fishing), nhận biết người dân địa phương, đi bộ đường dài, cưỡi ngựa, săn bắn, đi thuyền kayak, học ngôn ngữ mới, chạy định hướng (orienteering), đi bè, cuộc thám hiểm nghiên cứu, săn, chèo thuyền, lặn biển, lặn, trượt tuyết, lướt sóng, trekking, hiking, thăm bạn bè/gia đình, tham quan di tích lịch sử, và du lịch tình nguyện.

Trường đại học Thompson Rivers (Canada) đưa ra cách hiểu như sau:
“Du lịch mạo hiểm có thể được định nghĩa như là một hoạt động giải trí diễn ra ở những điểm đến kỳ lạ, hoang dã hay khác thường. Hầu hết các hoạt động diễn ra ở ngoài trời. Đó thường là các hoạt động thám hiểm và khám phá thế giới bên ngoài. Đặc biệt là các bộ phận kỳ lạ hoang sơ của hành tinh của chúng ta và một thế giới nội tâm của thách thức cá nhân, tự nhận thức và tự chủ”.

Hillary Jenkins^[2] (2008) cho rằng du lịch mạo hiểm:

- Tạo ra một số hứng thú bằng cách bước ra khỏi “vùng thoải mái” của bạn;
- Đòi hỏi nỗ lực về thể chất hoặc tinh thần đáng kể;
- Có thể bao gồm một số loại rủi ro, có thể là thật hoặc cảm nhận;
- Kỳ vọng khác nhau tùy thuộc vào mức độ kinh nghiệm tham gia;^[3]

GS.TS. Trương Quang Hải, PGS.TS. Đặng Văn Bào, TS. Nguyễn Hiệu (thuộc Trường Đại học Khoa học tự nhiên, ĐHQG Hà Nội): *“Du lịch mạo hiểm là một hoạt động ngoài trời diễn ra ở nơi chúng ta không thường xuyên tới hay ở một nơi đặc biệt nào đó. Hoạt động này có thể dẫn đến một số rủi ro, song qua đây chúng ta có thể học được những kinh nghiệm mới để chế ngự chúng và vượt qua những thử thách đối với bản thân”*^[4].

Sự thật là mọi cá nhân đều có cách suy nghĩ khác nhau về ý nghĩa của từ *“mạo hiểm”*. Khái niệm du lịch mạo hiểm trở thành một khái niệm rất rộng lớn. Hơn nữa, quan trọng là phải hiểu rằng, không phải là gây nguy hiểm cho chính mình trong chuyến du lịch đó mới gọi là du lịch mạo hiểm. Có thể một số người cho rằng cắm trại ở một nơi kỳ lạ, quái đản là mạo hiểm, nhưng số khác có thể cảm thấy chèo xuồng kayak hoặc vượt thác mới đúng ý nghĩa...

Một cách hiểu khác, nếu sự mạo hiểm không phù hợp với bản thân mình thì cũng không cần phải lo lắng. Khái niệm *“mạo hiểm”* khác nhau đối với mỗi

^[2] một thành viên của diễn đàn adventuretourism.wordpress.com.

^[3] bài viết được Hillary Jenkins đăng lên adventuretourism.wordpress.com năm 2008.

^[4] trích dẫn trong bài luận “Du lịch mạo hiểm - hướng phát triển mới cho khu di sản thiên nhiên thế giới Phong Nha - Kẻ Bàng” của các tác giả GS.TS. Trương Quang Hải, PGS.TS. Đặng Văn Bào, TS. Nguyễn Hiệu thuộc Trường Đại học Khoa học tự nhiên, ĐHQG Hà Nội.

người. Do vậy, chúng ta vẫn có thể thực hiện một hoạt động nào đó mà trước giờ ta chưa từng thực hiện, đó cũng có thể xem như là một loại du lịch mạo hiểm. Chẳng hạn đến thăm Tây Ban Nha hoặc đi châu Phi, thậm chí là đến Pháp... là những việc mà bạn chưa từng thực hiện trước đây. Như vậy, để xác định rõ du lịch mạo hiểm nghĩa là gì đối với bạn, bạn cần xác định được cảm giác của bản thân mình về khía cạnh của từ “mới lạ”, “thú vị” và “táo bạo”.

Một lần nữa, du lịch mạo hiểm được định nghĩa bởi các cá nhân tham gia vào hoạt động mạo hiểm, mà giới hạn cho sự mạo hiểm lại tùy thuộc vào mỗi người nên mức độ liều lĩnh cho chuyến du lịch của mỗi cá nhân cũng tùy thuộc vào cá nhân đó. Không có gì ép buộc chúng ta phải tham gia vào bất kỳ những cái gì mà mình cảm thấy là vượt quá mức an toàn hoặc làm mình khiếp sợ.

1.1.2. Đặc điểm

Một trong những đặc điểm của hoạt động du lịch là tính độc đáo, đặc sắc - từ đó gây nên sự hấp dẫn đối với du khách, thỏa mãn tâm lý “*hướng tới những điều mới lạ*” của du khách. Tính độc đáo, đặc sắc có thể nằm ở đặc điểm tài nguyên du lịch, ở đặc điểm và cách thức thực hiện tour, ở một sự kiện bất thường hoặc mới được khám phá gắn với điểm đến... Du lịch mạo hiểm dựa trên nhu cầu tự thể hiện mình, tự rèn luyện mình, tự khám phá bản thân của du khách thông qua các chương trình do nhà khai thác đặt ra hay tự du khách yêu cầu. Do vậy, du khách ngày càng muốn tham gia vào nhiều loại hình du lịch mới lạ, thậm chí chỉ là mới lạ ở cách thức tổ chức tour. Trên cơ sở một loại hình du lịch đã có, đáp ứng nhu cầu chuyên biệt của du khách và dựa vào những đặc điểm riêng của tài nguyên du lịch tại một địa phương nhất định, một loại hình du lịch mới có thể nảy sinh, trước hết phục vụ cho một đối tượng khách nhất định, sau đó dần được biết đến và được áp dụng rộng rãi ở những địa phương khác có điều kiện tương tự. Du lịch mạo hiểm là một trường hợp như vậy.

Du lịch mạo hiểm là loại hình phát triển ở những vùng có điều kiện tự nhiên thích hợp và có cơ sở vật chất tương đối phát triển.

Du lịch mạo hiểm gồm những trò chơi cảm giác mạnh có thể hoặc không kết hợp di chuyển từ vùng này sang vùng khác. Một tour du lịch mạo hiểm

thông thường bao gồm các hoạt động như: leo núi (hiking), đi bộ đường dài (trekking), đạp xe (bicycling), chèo xuồng kayak, bơi thuyền (boating), đi thuyền buồm (sailing), lặn biển (scuba diving), leo dốc núi (mountain climbing), nhảy dù (sky diving) và còn nhiều hoạt động khác nữa.

Du lịch mạo hiểm đòi hỏi phải có sự khảo sát kỹ lưỡng lịch trình các chuyến đi và khu chọn làm địa điểm để thực hiện chuyến đi cho tour. Địa điểm tổ chức thuận lợi và thích hợp cho việc xây dựng các hoạt động du lịch mạo hiểm như có nhiều các cánh rừng, thác nước, thác ghềnh, vách núi, sông hồ, biển... Các địa điểm này đã được khảo sát và đảm bảo về thời tiết cũng như địa hình. Bởi trên nguyên tắc, địa điểm được chọn phải mang đầy đủ tính chất của một địa điểm phục vụ cho du lịch mạo hiểm như: tạo được sự thử thách cho du khách, phải gần gũi với thiên nhiên, gắn liền với văn hoá và phong tục của địa phương.

Loại hình này cần sự hỗ trợ rất nhiều của các trang thiết bị hỗ trợ và đội ngũ nhân viên chuyên nghiệp để đảm an toàn về tính mạng cho du khách. Do vậy loại hình này cần nhiều vốn về cơ sở vật chất cũng như đào tạo về nguồn lực trong công tác hướng dẫn. Tùy theo mức độ của trò chơi mà việc trang bị các thiết bị là khác nhau. Đội ngũ nhân viên trong các tour phải là những người có trình độ chuyên môn nghiệp vụ cao, không những giỏi về nghiệp vụ mà còn phải có kiến thức về những vùng đoàn sẽ đi qua. Thông thường các hướng dẫn viên trong tour mạo hiểm sẽ là các huấn luyện viên. Có thể thấy, du lịch mạo hiểm là một loại hình sử dụng nhiều không chỉ về tài chính mà còn về nguồn nhân lực.

Ngày nay, ngày càng nhiều khách du lịch từ nhiều độ tuổi khác nhau, không phân biệt giới tính tham gia vào các chương trình du lịch mạo hiểm. Khách du lịch tham gia loại hình du lịch mạo hiểm là những người tham gia dài ngày và có khả năng chi trả cao. Các đối tượng tham gia du lịch mạo hiểm phần lớn là các khách người Châu Âu (đặc biệt là người Pháp), Mỹ, và một số nước phát triển ở Châu Á. Bởi vì về phong tục và văn hoá người Châu Âu muốn khám phá và mạo hiểm. Nhưng với xu hướng hội nhập hoá toàn cầu hiện nay thì khoảng cách ấy đang bị xích lại. Du lịch mạo hiểm còn phù hợp cho nhiều gia

đình, những cặp yêu nhau hoặc cho bất cứ một người độc thân nào. Thường những tour như vậy là sự pha trộn giữa ngắm cảnh và các hoạt động mạo hiểm, một phần của chương trình mọi người sẽ được ngắm cảnh thành phố hoặc đồng quê mà họ dự định đến và phần còn lại được gói gọn trong những hoạt động mạo hiểm - là những hoạt động đã được quy định sẵn trong chương trình. Nhìn chung giới trẻ hiện nay đều có cái nhìn rất lạc quan về loại hình du lịch mới này.

Bên cạnh đó du lịch mạo hiểm là loại hình kết hợp với các hoạt động bảo vệ môi trường sinh thái đồng thời nâng cao đời sống kinh tế của dân cư trong vùng.

1.1.3. Điều kiện hình thành và phát triển

1.1.3.1. Điều kiện về điểm đến

a. Tài nguyên du lịch

Tài nguyên du lịch là các điều kiện tự nhiên và các đối tượng văn hóa, lịch sử đã bị biến đổi ở mức độ nhất định dưới ảnh hưởng của nhu cầu xã hội và khả năng sử dụng trực tiếp vào mục đích du lịch.

Tài nguyên du lịch được coi như hạt nhân cho việc hình thành nơi đến du lịch. Số lượng, chất lượng và sự kết hợp của các loại tài nguyên trong một lãnh thổ sẽ ảnh hưởng đến quy mô và việc mở rộng phạm vi của nơi đến du lịch. Tài nguyên du lịch làm tăng khả năng cạnh tranh của nơi đến du lịch, quyết định tới hiệu quả kinh tế của các hoạt động dịch vụ. Không chỉ vậy, tài nguyên du lịch còn ảnh hưởng tới cấu trúc và tính chuyên môn hóa của du lịch. Theo Pirojnik thì “du lịch là ngành có định hướng tài nguyên du lịch”. Có thể nói, tài nguyên du lịch là cơ sở quan trọng để phát triển các loại hình du lịch.

Đối với loại hình du lịch mạo hiểm, tài nguyên du lịch cần có những đặc thù riêng để hình thành và phát triển loại hình du lịch này. Những cảnh quan đa dạng và hiểm trở, hệ thống rừng nguyên sinh trên núi đá vôi, hệ thống hang động lớn, đa dạng và phức tạp, rất hấp dẫn đối với những người yêu thiên nhiên và ưa mạo hiểm.

Các dạng địa hình cao dốc như đồi, núi là những nơi rất thích hợp với những hoạt động thể thao mạo hiểm như leo núi, nhảy bungee, đạp xe... Trên thế giới, đỉnh núi được nhiều người khao khát chinh phục nhất chính là đỉnh núi cao nhất thế giới: Everest (Nepal) - cao 8488m. Ngoài ra còn có núi Kilimanjaro cao 5895m là đỉnh núi cao nhất Châu Phi, núi Phú Sĩ - ngọn núi nổi tiếng, cao và đẹp nhất Nhật Bản: 3776m... Ở Việt Nam, có niềm tự hào Fansipan (Lào Cai) - nóc nhà Đông Dương, cao 3143m, núi Bạch Mã (Thừa Thiên Huế) với độ cao 1500m...

Địa hình ven biển cũng là một dạng địa hình quan trọng. Để đánh giá mức độ thuận lợi cho du lịch mạo hiểm, có nhiều tiêu chí như: dài, rộng, độ mịn của cát, độ dốc... Hiện có mặt ở hầu khắp các bãi biển Việt Nam, các trò chơi mạo hiểm như dù bay, mô tô nước, lặn biển... chi phí khá đắt đỏ nhưng mang lại cảm giác thực sự khác biệt cho du khách.

Tiếp theo phải kể đến địa hình karst. Một trong những dạng địa hình karst được quan tâm nhất là các hang động karst, rất thích hợp cho việc thám hiểm hang động. Trên thế giới có khoảng 650 hang động với 25 hang dài nhất, 25 hang sâu nhất. Điển hình có hang: hang Sitema de Treva (Tây Ban Nha) sâu 1380m, hang Flint Mammouth (Mỹ) dài 530km, hang Optimistices Kaya (Ukraine)... Ở nước ta, hang động karst tuy không sâu, không dài nhưng phong cảnh rất đẹp. Động Phong Nha (Bồ Trách - Quảng Bình) dài gần 8km, cao 10m là hang nước đẹp vào loại bậc nhất thế giới. Ngoài ra còn phải kể đến Bích Động (Ninh Bình), Hương Tích (Hà Tây), hang Bồ Nâu, hang Luồn (Quảng Ninh), vịnh Hạ Long...

Ngoài ra, khí hậu cũng là một yếu tố đáng lưu ý. Trong đó các yếu tố của khí hậu như: nhiệt độ, độ ẩm không khí, gió, áp suất khí quyển, số giờ nắng, sự phân mùa và các hiện tượng thời tiết đặc biệt có tác động đến tổ chức du lịch mạo hiểm. Đặc biệt là sự phân mùa của khí hậu làm cho du lịch mạo hiểm có tính mùa rõ rệt. Chẳng hạn như, mùa đông là mùa du lịch trên núi, đặc biệt là các loại hình du lịch thể thao sẽ rất phù hợp. Mùa hè thì có thể phát triển nhiều hoạt động hơn, từ biển, trên núi, ngoài trời...

Trong năm 2009, các chuyên gia của Hiệp hội Thương mại Du lịch mạo hiểm đã thực hiện một câu hỏi khảo sát để đánh giá nhận thức của du khách về “*sự đa dạng của các nguồn tài nguyên thiên nhiên tại các điểm đến*” trên thang điểm Likert -3 (rất kém) đến 3 (rất tốt). Kết quả cho thấy, du khách đều cho điểm rất cao ở những nơi không có dân cư sinh sống (hoặc ít dân). Họ cho rằng những nơi đó có thể có nguồn tài nguyên thiên nhiên lớn cho du lịch mạo hiểm.

Bên cạnh đó, tài nguyên du lịch nhân văn cũng đóng góp một vai trò không nhỏ. Khách du lịch mạo hiểm có mong muốn tìm hiểu về nền văn hóa mới như họ đang khám phá thiên nhiên. Đối với họ, có thể trải nghiệm văn hóa địa phương một cách đích thực là một sự đầu tư du lịch hiệu quả. Các điểm đến mà người dân địa phương luôn có những cách để bảo tồn văn hóa, không bị những giá trị hiện đại làm ảnh hưởng; ngoài ra còn có giá vé tốt luôn khiến du khách đặc biệt hài lòng.

Các di tích lịch sử văn hóa như di tích lịch sử về dân tộc học, di tích khảo cổ, di tích văn hóa nghệ thuật (kiến trúc, văn hóa xã hội của dân tộc), các di tích tự nhiên - nhân văn có giá trị đặc biệt được xếp vào di sản của thế giới, các lễ hội... sẽ khiến chuyến du lịch mạo hiểm càng trở nên thú vị hơn bao giờ hết.

b. Điều kiện kinh tế, xã hội

- Cộng đồng, dân cư: Những nơi mật độ dân cư thấp, nhịp sống chậm rãi, chưa bị quá trình đô thị hóa làm cho thay đổi luôn là điểm đến yêu thích của khách du lịch mạo hiểm. Nếu người dân ở đó cũng chính là một lực lượng lao động tốt trong du lịch thì không còn gì tuyệt vời hơn.

- Cơ sở hạ tầng và khả năng cung ứng các dịch vụ: Loại hình này không đòi hỏi cao cơ sở hạ tầng. Các cơ sở lưu trú, ăn uống đơn giản, gọn nhẹ được ưa chuộng. Tuy nhiên địa điểm tiếp cận không nên quá khó khăn khi di chuyển. Phải đảm bảo được tín hiệu đường truyền liên lạc tốt. Khả năng đáp ứng của các dịch vụ cần thiết nên kịp thời, nhanh chóng. Đặc biệt là các trạm y tế, đội cứu hộ... phòng những trường hợp có tai nạn bất ngờ.

- Cơ chế chính sách, pháp luật: Nên có những sự linh động, tạo điều kiện hợp lý cho du khách để họ có một chuyến đi trọn vẹn nhất.

1.1.3.2. Điều kiện về chủ thể tham gia

a. Đối với khách du lịch

Điều kiện tiên quyết luôn là sức khỏe và tinh thần. Du lịch mạo hiểm không dành cho tất cả mọi người - đây là điều mà mỗi người trước khi có ý định tham gia phải nhớ rõ. Những người có sức khỏe yếu, huyết áp cao, các bệnh tim mạch... tốt nhất nên cân nhắc thật kỹ nếu không muốn có tình huống xấu xảy ra. Vì trước khi tham gia, đòi hỏi bạn phải có một cơ thể cực kỳ săn chắc, sức khỏe tốt, sự dẻo dai, ưa mạo hiểm, không sợ độ cao,... Một sức khỏe dẻo dai, tinh thần sung mãn mới giúp chúng ta thoải mái tận hưởng những gì mà du lịch mạo hiểm mang lại. Mà những điều này đều cần phải có một quá trình luyện tập lâu dài. Du lịch mạo hiểm cũng đòi hỏi du khách những tố chất nhất định: lòng dũng cảm, niềm đam mê với các hoạt động mạo hiểm. Để tham gia một tour mạo hiểm, các du khách phải đăng ký trước một thời gian. Và các điều kiện đáng quan tâm nữa, đó là kinh phí và thời gian rồi. Du khách nên sắp xếp một khoản tiền cũng như thời gian hợp lý để có thể thưởng thức trọn vẹn một chuyến du lịch mạo hiểm.

b. Cộng đồng địa phương

Người dân nên có ý thức giữ gìn tài nguyên thiên nhiên, tránh việc hủy hoại môi trường. Việc lưu giữ những bản sắc văn hóa cũng rất được trân trọng. Tự mình trở thành những người hướng dẫn du lịch, là các nhà cung cấp dịch vụ lưu trú, ăn uống... là một điều đáng khuyến khích. Khi đó, họ chính là một nguồn lao động chủ lực, khiến du khách càng thêm tin tưởng vì sự thuận tiện mà họ mang lại.

c. Các nhà tổ chức/điều hành tour

Các nhà tổ chức/điều hành tour có vai trò rất quan trọng. Họ cần phải có kỹ năng lập kế hoạch tổ chức tốt, sáng tạo với sự chuẩn bị kỹ lưỡng. Từ khảo sát địa hình, các hoạt động mạo hiểm phù hợp, tìm hiểu cộng đồng địa phương, các nền văn hóa bản địa cho đến cơ chế chính sách - những yếu tố đảm bảo sự hấp dẫn cần phải có của một tour du lịch mạo hiểm. Riêng với các hướng dẫn viên, họ phải có kỹ năng giao tiếp tuyệt vời, nhiệt tình và tràn đầy năng lượng. Một

niềm đam mê đối với hệ sinh thái, động vật hoang dã và thiên nhiên. Có đủ sức khỏe và mạnh mẽ tham gia các hoạt động. Có thể giữ bình tĩnh trong trường hợp khẩn cấp. Quan trọng nhất là người có ý thức, trách nhiệm, đáng tin cậy. Họ có trách nhiệm rất lớn trong việc đảm bảo sự an toàn của du khách.

1.1.4. Phân loại du lịch mạo hiểm

Hiện nay có rất nhiều sản phẩm du lịch mạo hiểm được phân loại theo nhiều tiêu chí khác nhau:

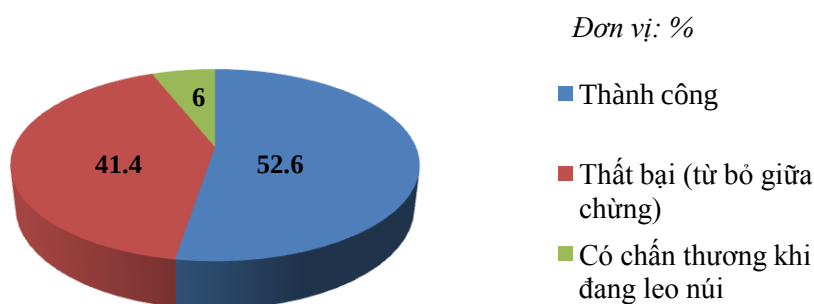
- Dựa vào tính chất và đặc điểm của du lịch mạo hiểm có thể phân du lịch mạo hiểm thành ba loại:
 - + Du lịch mạo hiểm trên cạn: bao gồm các môn leo núi, đi bộ, băng rừng..
 - + Du lịch mạo hiểm dưới nước: chèo thuyền vượt thác, lướt ván, khám phá đại dương, đua cano....
 - + Du lịch mạo hiểm trên không: các môn nhảy bungee, nhảy dù, bay tàu lượn...
- Dựa vào mục đích chuyến đi có ba loại:
 - + Du lịch “phượt”, du lịch “bụi” với mục đích khám phá thiên nhiên, trải nghiệm bản thân và chinh phục những thử thách trong thiên nhiên.
 - + Team building xây dựng tinh thần tập thể trong các công ty, tổ chức... hình thành cách làm việc có phân tích logic... theo đúng mục đích của nhà tổ chức team building.
 - + Khám phá nghiên cứu của các nhà khoa học: nghiên cứu, khảo sát, phân tích tìm hiểu các loại động, thực vật, các hiện tượng tự nhiên.
- Dựa vào mức độ mạo hiểm có thể chia làm ba loại:
 - + Loại hình có mức độ mạo hiểm thấp (soft adventure): ít rủi ro về thể chất, dành cho người chưa có hoặc ít kinh nghiệm. Nó cung cấp nhiều tiện ích cho du khách trong một điều kiện thoải mái. Các hoạt động thường là: đạp xe đạp thông thường, teambuilding, xem động

vật hoang dã, đi bộ băng rừng, cắm trại, các cơ hội tình nguyện, câu cá, trượt tuyết, hoặc chỉ đơn giản là cưỡi ngựa.

- + Loại hình có mức độ mạo hiểm trung bình: leo vách núi, chèo thuyền vượt thác, lặn biển, đạp xe leo núi...
- + Loại hình có mức độ mạo hiểm cao (hard adventure): dành cho người có nhiều kinh nghiệm, sức khỏe tốt và mang tính thử thách. Đây là các hoạt động mang tính chất rủi ro cao. Địa điểm tổ chức là những nơi điều kiện tự nhiên khắc nghiệt. Ví dụ: trượt tuyết xuống miệng núi lửa (Nhật Bản), rơi tự do (Châu Phi), lặn cùng cá mập (Mexico)...

1.1.5. Một số loại sản phẩm du lịch mạo hiểm được yêu thích

❖ **Leo núi:** Là một hoạt động không mới, quan trọng là chọn hình thức leo như thế nào và ở đâu để mang đến cảm giác mới lạ hơn. Và hiện nay, leo núi thiên nhiên ở các vách đá dốc ngay sát biển, hay các vùng núi hoang trở thành sự lựa chọn số một cho những ai thích bộ môn này. Một cuộc điều tra nhỏ trên adventure.nationalgeographic.com vào năm 2011^[5] cho thấy tỷ lệ thành công khi leo núi của du khách là như sau:

Biểu đồ 1.1: Tỷ lệ khách thành công khi tham gia leo núi

Từ kết quả trên, nhiều người phải công nhận rằng trò chơi này nghe tuy đơn giản nhưng lại rất khó và khá kén người. Tuy nhiên nếu du khách có thể đáp ứng được đủ các tiêu chí trên thì nên thử một lần trải nghiệm. Cảm giác vượt

^[5] Cuộc điều tra “Climbing Success Rate” được hoàn thành bởi những người truy cập và làm bài khảo sát trên trang web.

qua bản thân để lên trên đỉnh núi, đứng đưa ngắ nhìn khung cảnh xung quanh từ trên cao, đón gió và nắng biển và thật sự không còn gì bằng.

❖ *Dù bay*: Là một trong những môn thể thao mạo hiểm hấp dẫn nhất trên biển, được vận hành bằng sức gió, ca nô kéo dù bay trên không. Khi tham gia trò chơi này, bạn chú ý chạy đều theo vận tốc ca nô cho đến khi chân chạm nước. Nếu không sẽ rất dễ ngã úp trước khi chiếc dù nhấc bổng bạn lên cao. Vì được trang bị áo phao nên bạn có thể hoàn toàn yên tâm khi tiếp nước hạ dù. Chi phí cho mỗi lần “bay” 10 phút từ 500.000 - 600.000 VND, tùy thuộc số người chơi.

❖ *Nhảy bungee*: Một trò chơi mạo hiểm, du khách sẽ được buộc một sợi dây thật chặt quanh người, và quăng mình xuống dưới mặt đất (hoặc mặt nước) từ một nơi cố định trên cao, và đến khi chỉ còn cách bề mặt tiếp xúc khoảng một vài cm, du khách sẽ được kéo lên. Điều làm hầu hết mọi người yêu thích ở môn thể thao này là cảm giác khi chúc đầu xuống và được giật mạnh lên. Nhảy bungee lần đầu tiên được chơi do một nhóm thanh niên của đảo Pentecost ở Vanuatu khởi xướng. Kể từ đó đến nay, rất nhiều các kỉ lục đã được lập và bị phá vỡ bởi những người chơi bungee trên toàn thế giới. Người lập kỉ lục thế giới về nhảy bungee ở nơi cao nhất là AJ Hackett từ tháp Macau ở Trung Quốc từ độ cao 233 mét.

❖ *Chèo xuồng kayak*: Đây không chỉ là môn thể thao thử thách lòng can đảm, sự bình tĩnh, tính kiên trì mà còn là bài học về khả năng xử lý tình huống linh hoạt cùng kỹ thuật của người chơi. Chèo xuồng kayak là một hình thức di chuyển trên mặt nước bằng cách chèo xuồng kayak. Chèo xuồng kayak có một vài điểm khác với chèo xuồng thông thường. Bởi vì xuồng kayak có một cái buồng lái đóng, còn xuồng bình thường thì có một buồng lái mở. Tuy nhiên, cả hai loại đều sử dụng loại mái chèo hai đầu để hoạt động. Có năm sự phân loại chính: vượt thác, vượt sóng, đi thám hiểm, những chuyến đi nhanh và nhẹ nhàng, cuối cùng là đi giải trí thông thường. Từ những hình thức chính đó, người ta phân ra thành nhiều loại nhỏ nữa. Ví dụ, đi câu cá bằng xuồng kayak là một hình thức đơn giản của đi giải trí đơn thuần. Chiếc xuồng sẽ được trang bị thêm những đồ phụ tùng và sửa lại cho phù hợp với việc câu cá.

❖ *Đạp xe*: Du lịch bằng xe đạp là một hoạt động du lịch đi theo đoàn, thường là để đi thám hiểm hoặc ngắm cảnh bằng xe đạp. Du lịch bằng xe đạp giống như một cuộc đi du lịch ba lô trên xe đạp vậy. Khoảng cách của các chuyến đi hoàn toàn không giống nhau, tùy thuộc vào sự phù hợp của mỗi người. Tốc độ đi, số điểm dừng và người lái đi được khoảng từ 50 - 150 km/ngày. Một chuyến đi ngắn cỡ vài ngày có thể đi được khoảng 200 km, xa hơn thì có thể đi trong một nước hay vòng quanh thế giới. Những chuyến đi du lịch xa cần phải được chuẩn bị tốt, đặc biệt là xe đạp phải có khả năng chở được những hành lý nặng. Mặc dù có rất nhiều loại xe đạp khác nhau để sử dụng, nhưng loại xe thích hợp nhất phải là loại chở được vật nặng và làm cho ta cảm thấy thoải mái khi di chuyển trong một thời gian dài.

❖ *Lặn biển*: Là một hoạt động bơi lặn diễn ra dưới lòng nước và sử dụng các dụng cụ thở cá nhân chuyên dụng. Bằng cách mang theo một bình khí gas (thường là khí nén), người lặn có thể ở dưới nước một thời gian dài với kỹ thuật duy trì sự hô hấp với ống thở và tự do bơi lặn dưới nước mà không bị gây cản trở vì đã được cung cấp đủ nguồn khí. Người lặn di chuyển dưới nước thường là sử dụng đuôi cá gắn ở bàn chân, đôi khi cũng có sự trợ giúp của bộ truyền động (thường được gọi là *scooter*).

1.1.6. Các sản phẩm, dịch vụ liên quan

Cũng như các loại hình khác, du lịch mạo hiểm cần có các sản phẩm và dịch vụ đặc biệt dành riêng cho nó.

Các sản phẩm dành cho du lịch mạo hiểm là các trang thiết bị đảm bảo an toàn cho du lịch mạo hiểm: như mũ bảo hiểm, áo phao cứu sinh, túi ngủ, túi khô mái chèo, quần áo chuyên dụng cho các loại hình du lịch dưới nước.

Các hoạt động trên cạn như leo núi, băng rừng, leo vách núi... cho 1 người núi cần có dây leo, móc khoá, lều bạt, mũ bảo hiểm các dụng cụ bảo vệ đầu gối, khuỷu tay, máy bộ đàm...

Các hoạt động trên không như nhảy dù, tàu lượn cần mũ bảo hiểm, các dụng cụ bảo vệ đầu gối và khuỷu tay, dù nhảy...

Tuỳ theo các hoạt động mà các thiết bị giống nhau được thiết kế khác nhau ví dụ như nón bảo hiểm của leo núi khác với nón bảo hiểm các hoạt động dưới nước. Bất kỳ loại hình nào của du lịch mạo hiểm cũng đều trang bị hộp y tế và thiết bị thông tin liên lạc đơn giản nhất là bộ đàm. Bên cạnh đó là các trang thiết bị dùng để di chuyển như: xe đạp địa hình, xe mô tô phân khối lớn như minskhor, xe cào cào. Ở bộ môn dưới nước có thuyền kayak, bè cao su cho hai người, sáu người, tàu lượn...

Dịch vụ cơ sở lưu trú cho loại hình du lịch mạo hiểm cũng rất phong phú khi tham gia này ngoài thiên nhiên ngoài các cơ sở lưu trú là các khách sạn đạt tiêu chuẩn; thì tùy theo nội dung, và địa điểm có các dịch vụ lưu trú như nhà dân, nhà tổ chim, cắm trại ngoài trời để phù hợp với các hình thức lưu trú của du khách.

Các dịch vụ hỗ trợ đi kèm trong các tour mạo hiểm như khuân vác, dẫn đường dành cho các loại hình như đi bộ trong rừng, chèo thuyền dọc các con sông, leo núi. Bên cạnh đó, dịch vụ nấu ăn luôn đi kèm với các môn thể thao này. Quan trọng nhất là dịch vụ cứu hộ phải luôn luôn đi kèm trong bất kỳ loại hình nào của du lịch mạo hiểm. Ngoài ra còn có các dịch vụ bán và cho thuê trang thiết bị hỗ trợ cho du lịch mạo hiểm. Thêm nữa là các dịch vụ giúp du khách di chuyển đến các địa điểm tổ chức các tour du lịch mạo hiểm như dịch vụ cáp treo để chơi trò leo núi, cần trục để chơi trò nhảy bungee... Trong những trường hợp các phương tiện xe khách không thể tiếp cận được điểm tổ chức thì đã có ngay các dịch vụ như thuê xe gắn máy, đi xe bò, xe ngựa... Các dịch vụ này giúp tạo công ăn việc làm cho các nguồn lao động tại chỗ và cải thiện cuộc sống của các dân cư sống ven các địa điểm tổ chức.

1.1.7. Vai trò của du lịch mạo hiểm

Qua những thử thách, khó khăn, du lịch mạo hiểm không chỉ mang đến cảm giác chinh phục tự nhiên, chiêm ngưỡng được những kỳ quan mà không phải ai cũng có thể “chạm” tới mà còn lại đem lại nhiều ích lợi cho du khách về thể chất cũng như tinh thần. Bên cạnh đó, loại hình khám phá mạo hiểm, hòa

mình với thiên nhiên này cũng đang trở thành một trọng tâm phát triển của ngành công nghiệp du lịch.

Loại hình du lịch mạo hiểm mang lại cảm giác mạnh và sáng khoái, giải tỏa được tính hiếu kỳ, mang lại niềm vui và sức sống mới cho du khách. Du khách sẽ có những giây phút tuyệt vời sau khi chiến thắng được bản thân, vượt qua được thử thách, khẳng định bản lĩnh của con người trước thiên nhiên; luôn vươn lên đỉnh cao, không ngừng phát triển. Quả thật, du lịch mạo hiểm sẽ là dịch vụ du lịch thú vị nếu như các bạn có đam mê cảm giác mạnh và muốn chiến thắng được bản thân. Các nhà khoa học đã từng khuyến cáo rằng nỗi ám ảnh với sự sạch sẽ của con người hiện nay có thể dẫn đến sự gia tăng bệnh dị ứng, hen suyễn và bệnh viêm đường ruột. Việc con người tiếp xúc với những bụi bẩn, bùn đất lại giúp cải thiện thể chất của mình. Bởi chính những thứ “bất bẩn” lại là con đường tốt nhất để phát triển một hệ thống miễn dịch khỏe mạnh. Bên cạnh đó những hoạt động ngoài trời có thể ngăn chặn hoặc giúp điều trị một loạt các vấn đề về sức khỏe như béo phì, giảm nguy cơ mắc bệnh tim, tăng khả năng tập trung... Những hoạt động như leo núi, cưỡi ngựa... sẽ giúp chúng ta hòa mình với thiên nhiên và việc bị bẩn là một điều tất yếu.

Các hoạt động thể chất như đi bộ, đạp xe sẽ giúp phát triển vùng hippocampus (nằm trong thùy thái dương, là cửa ngõ để thông tin được ghi nhớ vào não). Càng lớn tuổi thì vùng này thường bắt đầu co lại khiến trí nhớ bị suy giảm, thậm chí rơi vào tình trạng mất trí nhớ hoàn toàn. Một nghiên cứu đã chứng minh một nhóm người trong độ tuổi trung niên dành 30 - 40 phút đi bộ mỗi tuần thì có thể làm vùng hippocampus tăng thêm trung bình 2% đồng nghĩa với việc giúp cải thiện trí nhớ trong nhiều năm.

Bên cạnh đó du lịch mạo hiểm còn khiến cho du khách tăng khả năng chịu đựng và tự tin hơn. Đây là một hình thức để giúp con người suy nghĩ logic, học hỏi nhiều kinh nghiệm và ứng phó trước các tình trạng khó khăn. Du lịch mạo hiểm luôn có những tình huống bất ngờ, không đi theo kế hoạch nên sẽ giúp con người học được cách đối phó với những “sự cố” đồng thời tăng khả năng ứng

phó với những bất trắc trong cuộc sống. Và mỗi lần vượt qua được thử thách, đắm mình trong những không gian “hoang dã” sẽ làm tăng thêm sự tự tin.

Có thể nói, du lịch mạo hiểm như là một điểm nhấn trong cuộc sống. Bằng việc biến kỳ nghỉ của mình thành một cuộc phiêu lưu kỳ thú, chúng ta đã mang lại cho cuộc sống của mình những kỷ ức tuyệt vời. Thêm vào đó, khi tham gia vào một chuyến du lịch mạo hiểm, chúng ta có thêm cơ hội gặp gỡ những con người mới. Hay hơn nữa, chúng ta học hỏi được những kiến thức mới về các nền văn hóa. Cuối cùng, sẽ không bao giờ biết trước được những gì sẽ đến trong một chuyến du lịch mạo hiểm. Đó là điều làm mọi người cảm thấy hồi hộp và thú vị nhất.

Du lịch mạo hiểm còn đem lại một nguồn thu lớn trong ngành công nghiệp du lịch. Từ một thị trường nhỏ nhưng trải qua nhiều năm tháng và đến ngày nay, du lịch mạo hiểm đã trở thành một trong những yếu tố trọng tâm góp phần phát triển trong ngành công nghiệp không khói này. Từ năm 2009 đến nay, thị trường du lịch mạo hiểm tăng trưởng mỗi năm 65%^[6]. Nó góp phần khai thác tốt các tài nguyên du lịch, làm đa dạng sản phẩm du lịch địa phương. Từ đó tạo nên được sức hấp dẫn để thu hút du khách nước ngoài lẫn du khách trong nước. Thêm vào đó, các công ty tư vấn cũng tin rằng, ngành công nghiệp du lịch mạo hiểm có tiềm năng trong việc tích cực chuyển đổi con người, môi trường và nền kinh tế. Bởi khi loại hình du lịch này phát triển sẽ mở ra công ăn việc làm, môi trường kinh doanh tại địa phương như trở thành hướng dẫn viên cho các tour mạo hiểm, cung cấp các bữa ăn và chỗ ở cho du khách phiêu lưu, bán các mặt hàng thủ công. Du lịch mạo hiểm đã giúp tăng mức sống của người dân địa phương cũng như quảng bá du lịch ở thành phố đó. Đồng thời việc này cũng góp phần nâng cao ý thức bảo vệ tài nguyên, bảo tồn di sản của con người.

1.1.8. Xu hướng du lịch mạo hiểm trong tương lai

Với xu hướng quốc tế hoá khoảng cách giữa các quốc gia đang bó hẹp lại, cũng như cuộc cách mạng của khoa học kỹ thuật sẽ làm cho trong tương lai du lịch mạo hiểm sẽ thu hút một số lượng lớn du khách; đặc biệt là giới trẻ tham gia

^[6] Theo báo cáo ATDI 2009 (Adventure Tourism Development Index Report © 2009).

loại hình này. Bên cạnh đó cuộc sống của con người ngày càng trở nên áp lực, do vậy ngày càng nhiều người tìm đến du lịch mạo hiểm hơn để tìm lại cân bằng trong cuộc sống. Với phong cách của một loại hình đòi hỏi nhiều yếu tố về thể chất lẫn tinh thần của người tham gia, do vậy du lịch mạo hiểm là một cách cho giới trẻ thể hiện phong cách của họ qua chuyến đi. Quá trình đô thị hoá diễn ra nhanh chóng, dân số thế giới tăng nhanh làm cho nhiều đô thị mọc lên, khiến cho các địa điểm tổ chức ngày càng thu hẹp dần. Điều này bắt buộc các nhà khai thác phải tìm những địa điểm mới cho việc tổ chức các tour du lịch mạo hiểm như ở Nam Cực, sa mạc thậm chí là ở ngoài không gian. Tương lai các nhà khai thác sẽ đưa vào những tour du lịch mới hơn nữa bởi những khoảng cách địa lý, những vùng miền đã được khám phá, nhu cầu của du khách ngày càng đòi hỏi phải đáp ứng thoả mãn tính hiếu kỳ của du khách. Do đó trong tương lai sẽ phát triển các môn du lịch ra bên ngoài khoảng không vũ trụ với sự trợ giúp của khoa học kỹ thuật con người sẽ có những chuyến du lịch ra ngoài vũ trụ, lên mặt trăng hay hành tinh nào đó. Hiện nay loại hình team building là một dạng rất được ưa chuộng và phát triển đến các nước đang phát triển. Ở Việt Nam, team building được các doanh nghiệp sử dụng như một công cụ để liên kết với các cộng đồng trong công ty. Thông qua teambuilding là những bài học kinh nghiệm mà những người lãnh đạo muốn truyền cho nhân viên của mình. Với các tour đặc biệt như vậy, cộng với yếu tố nhàn rỗi của người dân ngày càng tăng, khiến cho thời lượng của các tour mạo hiểm ngày càng được kéo dài ra. Một tour du lịch mạo hiểm gồm 3 môn phối hợp phải tốn ít nhất là 1 tuần, các tour của khách nước ngoài phải tốn hơn một tháng và đặc biệt là các tour di chuyển ra ngoài khoảng không vũ trụ.

1.2. Du lịch mạo hiểm trên Thế giới và tại Việt Nam

1.2.1. Du lịch mạo hiểm trên Thế giới

Con người đã được tham gia vào chuyến du lịch mạo hiểm trong hàng trăm năm qua. Có thể kể tới những chuyến đi của Marco Polo, thuyền trưởng James Cook, và Sir Ernest Shackleton - những người đã có cho mình những

chuyến thám hiểm với những động cơ chủ yếu là khoa học, địa lý hoặc thuộc địa.

Vào giữa những năm 1800, các nhà thám hiểm bắt đầu đẩy các giới hạn của mình bằng việc leo núi và đi bè trên sông, bắt đầu từ dãy núi Matterhorn trong năm 1865 và kết thúc ở sông Colorado vào năm 1869. Maurice Herzog lần đầu thám hiểm núi Annapurna cao hơn 8000m vào năm 1950. Sir Edmund Hillary và Tenzig Norgay đã chinh phục thành công đỉnh Everest vào ngày 29 tháng 5 năm 1953. Kể từ khi các công ty du lịch mạo hiểm đầu tiên xuất hiện vào năm 1969, cơ hội để khám phá phong cảnh, các loài và các nền văn hóa của con người riêng biệt bùng nổ trên toàn thế giới.

Du lịch mạo hiểm tại nhiều quốc gia trên thế giới từ lâu đã đem lại nguồn lợi nhuận không hề nhỏ và sức hút mạnh mẽ đối với du khách. Pháp là một thí dụ điển hình trong phát triển loại hình du lịch này. Từ những năm 90 của thế kỷ 20, họ đã tổ chức thường niên chương trình du lịch thể thao mạo hiểm nổi tiếng toàn cầu mang tên “Raid Gauloises”, thu hút sự tham gia của rất nhiều khách du lịch ưa khám phá mạo hiểm từ khắp thế giới. Chương trình đem lại nguồn thu lên tới hàng chục triệu USD mỗi năm.

Ngoài ra còn có sự kiện đáng chú ý vào năm 1990, Hiệp hội Thương mại Du lịch mạo hiểm (ATTA)^[7] được thành lập. Hiệp hội có hơn tới 900 thành viên tại 80 quốc gia trên toàn thế giới. Thành viên chủ yếu bao gồm các công ty lữ hành, phòng ban du lịch, các đại lý đại diện với quyền lợi trong việc phát triển bền vững của du lịch mạo hiểm. Thông qua sự kiện “Liên kết mạo hiểm” giữa các khu vực và hội nghị thượng đỉnh thương mại du lịch mạo hiểm thế giới hàng năm, ATTA đã có những thành tựu nổi bật trong các nghiên cứu chuyên nghiệp, mạng lưới và dịch vụ hợp tác. Dưới đây là bảng xếp hạng top 10 các nước (các nước đang phát triển và phát triển) đứng đầu về tổ chức du lịch mạo hiểm^[8] do ATTA thực hiện vào các năm 2010, 2011 và 2015:

^[7] ATTA là viết tắt của từ Adventure Travel Trade Association.

^[8] Theo báo cáo ATDI 2015 (Adventure Tourism Development Index Report © 2015).

Bảng 1.1. Top 10 nước đang phát triển đứng đầu về tổ chức du lịch mạo hiểm

CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN			
STT	Năm 2010	Năm 2011	Năm 2015
1	Israel	Chile	Czech. Rep
2	Slovak. Rep	Czech. Rep	Slovak. Rep
3	Chile	Slovak. Rep	Bulgaria
4	Estonia	Israel	Estonia
5	Czech. Rep	Estonia	Chile
6	Bulgaria	Bulgaria	Poland
7	Slovenia	Slovenia	Israel
8	Jordan	Poland	Slovenia
9	Romania	Korea. Rep	Korea. Rep
10	Latvia	Hungary	Costa Rica

Bảng 1.2. Top 10 nước phát triển đứng đầu về tổ chức du lịch mạo hiểm

CÁC NƯỚC PHÁT TRIỂN			
STT	Năm 2010	Năm 2011	Năm 2015
1	Switzerland	Switzerland	Switzerland
2	Iceland	New Zealand	Iceland
3	New Zealand	Canada	Germany
4	Canada	Germany	Norway
5	Germany	Iceland	New Zealand
6	Sweden	Norway	Austria
7	Ireland	Finland	Canada
8	Norway	Austria	Finland
9	Finland	Sweden	Sweden
10	Austria	Japan	France

Hiện nay, trên thế giới có rất nhiều tour du lịch mạo hiểm mới lạ, độc đáo. Nó không còn đơn thuần gắn với những môn thể thao mạo hiểm thông thường nữa. Chẳng hạn như một số tour mạo hiểm liều lĩnh bậc nhất như sau:

❖ *Tour khám phá nhà máy nguyên tử Fukushima (Nhật Bản)*: Là nơi từng xảy ra thảm họa hạt nhân lớn nhất thế giới, Fukushima nay đã thành một điểm du lịch thu hút đông đảo khách du lịch. Các chương trình tham quan được chính phủ địa phương phê duyệt đưa khách đi quanh khu vực bằng xe buýt. Năm 2011, 3 trong số 6 lõi phản ứng của nhà máy hạt nhân Fukushima đã phát nổ do tác động của sóng thần, tạo ra khí ga hạt nhân khiến cả khu vực phải sơ tán. Tuy nhiên, với độ nhiễm phóng xạ tương đối thấp, du khách được phép dùng chân tại một số điểm để tham quan khu vực bị bỏ hoang này.

❖ *Tour trải nghiệm vượt biên trái phép (Mexico)*: Một thị trấn nhỏ ở Mexico đã xây dựng công viên giải trí đem lại cho du khách cơ hội trải nghiệm những gì người Mexico phải đối mặt khi vượt biên trái phép sang Mỹ. Với 20 USD, du khách sẽ có 3 tiếng để lần trốn các nhân viên hải quan và đội tuần tra biên giới trong khi vượt qua những địa hình hiểm trở vào ban đêm. Tuy nhiên, không như những nguy hiểm mà dân nhập cư trái phép phải đương đầu, tình huống tệ nhất có thể xảy ra ở đây là một cú ngã đau.

❖ *Tour tham quan nơi trồng cần sa trái phép (Colombia)*: Tại đất nước Nam Mỹ này có tour tham quan các “nhà máy” cần sa trên các dãy núi vùng Sierra Nevada. Những du khách liều lĩnh có thể thuê hướng dẫn viên địa phương đưa tới trang trại trồng cần sa, nơi các nông dân nghèo đói đang đánh cược mạng sống để nuôi gia đình. Tour tham quan các trang trại bất hợp pháp này chỉ tốn khoảng 9 USD, nhưng du khách đối mặt với nguy cơ bị các tổ chức bán quân sự bắt cóc và giam giữ, hoặc bị cảnh sát địa phương bắt. Hình thức du lịch này là phạm pháp, ngay cả việc liên hệ để mua tour này cũng có thể khiến du khách bị những tay buôn ma túy bắt giữ hoặc tấn công.

❖ *Đào mộ bằng thuốc nổ (Bolivia)*: Ở mỏ bạc tại Potosi, Bolivia, bạn có thể bò trong những đường hầm với thuốc nổ trên lưng. Không chỉ vậy, bạn còn được uống rượu mạnh để có đủ can đảm hoàn tất chuyến đi của mình. Sau khi

cài thuốc nổ, hãy nhớ đeo mặt nạ vì màn trình diễn thuốc nổ sắp bắt đầu: các vách mỏ rung lên và sụp xuống quanh bạn. Rõ ràng Tour du lịch này không dành cho những người yếu tim.

❖ *Tour săn vòl rông (Trung Tây Mỹ)*: Tour du lịch này sẽ đưa du khách tới gần những cơn lốc xoáy với vận tốc gió lên tới 480km/h. Cặp đôi mê săn bão Roger và Caryn Hill giờ là hướng dẫn viên đưa những du khách ưa mạo hiểm đuổi theo các vòl rông nguy hiểm và có sức tàn phá khủng khiếp. Cặp đôi dẫn đầu nhóm 18 người đi 3 xe dọc khắp “Hành lang lốc xoáy” với giá 230 GBP/ngày trong chuyến đi kéo dài 10 ngày.

1.2.2. Du lịch mạo hiểm tại Việt Nam

Tuy hết sức quen thuộc trên thế giới, nhưng du lịch mạo hiểm đã tồn tại ở Việt Nam suốt vài năm trở lại đây vẫn là mới mẻ. Những cái tên gọi tương đối thân quen như phượt vùng cao, chèo thuyền kayak, trượt thác, trekking, lặn biển..., mới đây hơn có thêm flyboard, motorbike offroad, nhảy dù, dù lượn... được thực hiện tự phát hoặc manh nha bởi các đơn vị lữ hành có yếu tố nước ngoài.

Du lịch mạo hiểm được *Didier* - một huấn luyện viên người Pháp đưa vào Việt Nam vào cuối những năm 1990 với các môn chơi như leo núi, vượt thác, lượn dù ở Đà Lạt. Hiện tại, việc tổ chức các loại hình du lịch này vẫn được duy trì ở Đà Lạt bởi hai nhóm cựu huấn luyện do ông Didier đào tạo: nhóm *Đà Lạt Holiday* và *Hardy Đà Lạt*. Hai năm gần đây, các nhóm trên có khách trở lại. Đa số vẫn là khách Tây, nhưng gần đây có nhiều đoàn khách là công nhân viên các công ty. Một số du khách đi riêng lẻ cũng bắt đầu tham gia các môn chơi cảm giác mạnh. Các môn chơi được du khách yêu thích hiện nay là leo xuống vách núi (abseiling), vượt thác (canyoning), leo lên các vách núi (rock climbing), đi bộ xuyên rừng qua 17 km trong ngày... Các công ty chuyên về dã ngoại thường kết hợp với các nhóm tổ chức du lịch mạo hiểm làm các chương trình huấn luyện thể lực và tinh thần đồng đội cho lữ khách trước các chuyến du lịch mạo hiểm...

Dấu ấn đậm nhất là sự có mặt của chương trình du lịch thể thao mạo hiểm mang tên “Raid Gauloises” vào năm 2002. 800 khách du lịch quốc tế, đến từ 17 quốc gia tham gia chuyến đi kéo dài 14 ngày, tại 9 tỉnh vùng núi Đông Bắc Việt Nam. Từ đi bộ băng rừng, leo núi, vượt thác, đi bè mảng, thuyền nan trên suối, xe đạp đồ đèo, thuyền kayak trên biển... họ đều tham gia. Ý nghĩa về quảng bá, xúc tiến cũng như thành công về kinh tế là điều đáng ghi nhận từ chương trình. Tiếp theo, năm 2004 và 2006, Saigontourist phối hợp với câu lạc bộ thuyền buồm Hongkong và hãng Goodman Marine International tổ chức 2 cuộc đua thuyền buồm từ Hongkong đến Nha Trang, với hơn 200 khách mỗi cuộc đua.

Mới đây nhất, vào 6 giờ chiều (giờ Việt Nam) ngày 13/5/2015, chương trình “Good morning America” nổi tiếng của kênh ABC News (Mỹ) đã truyền hình trực tiếp quảng bá về du lịch Việt Nam, trong đó đặc biệt giới thiệu về hang Sơn Đoòng (tỉnh Quảng Bình). Việc hang Sơn Đoòng được lên sóng trực tiếp gần một tiếng đồng hồ trong chương trình “Good Morning America” là cơ hội tuyệt vời để quảng bá du lịch của hang Sơn Đoòng nói riêng và Việt Nam nói chung đến với bạn bè quốc tế.

Trước đó, tạp chí lừng danh “National Geographic” của Hội địa lý Hoa Kỳ phiên bản tiếng Nga đã chọn Sơn Đoòng là “*tour du lịch mạo hiểm đẳng cấp nhất thế giới*” của năm 2014. Một tour khám phá hang Sơn Đoòng không hề rẻ: 64,5 triệu VND mỗi khách cho 7 ngày 6 đêm (tương đương 3000 USD).

Việc quảng bá thành công hình ảnh hang Sơn Đoòng như một nơi tuyệt vời để du lịch mạo hiểm thực sự khiến chúng ta không thể ngồi yên. Hơn bao giờ hết, đây là lúc chúng ta thật sự phải nhìn ra tiềm năng trong việc khai thác và phát triển loại hình du lịch mạo hiểm ở Việt Nam.

Một số gợi ý khi du lịch mạo hiểm ở Việt Nam:

- Tuyến đường từ Đà Nẵng lên Kon Tum, từ Đà Lạt về Phan Rang, đèo Prenn; tuyến đường số 4 từ Cao Bằng đến Hà Giang, 2 tuyến tại Hà Giang (từ Thị xã Hà Giang lên Đồng Văn, từ Bắc Quang đến Hoàng Su Phì sang Xín Mần); tuyến vòng cung Tây Bắc từ Hoà Bình qua Sơn La lên Điện Biên, Lai

Châu sang Sa Pa (Lào Cai) và từ thị xã Lào Cai đến Bắc Hà: có cảnh quan thiên nhiên ngoạn mục, rất hợp để tổ chức du lịch mô tô, ô tô, xe đạp.

- Đỉnh Fansipan (Sapa, Lào Cai), đỉnh Mã Pì Lèng (Mèo Vạc, Hà Giang); dãy Lang Biang (Đà Lạt), đỉnh Bạch Mã (Thừa Thiên Huế), vách núi hòn Phụ Tử (Hà Tiên): nơi lý tưởng để tổ chức các hoạt động du lịch leo núi.

- Thác nước đẹp, hùng vĩ, hợp loại hình du lịch vượt thác đầy mạo hiểm như thác Đầu Đẳng (hồ Ba Bể); Dray Sap, Dray Nu, Dam Bri (Tây Nguyên); Bản Giốc (Cao Bằng)...

- Bờ biển dài; bãi biển và đảo đẹp thơ mộng như Cát Bà, Cù Lao Chàm, Phú Quốc, Côn Đảo, các đảo trong vịnh Hạ Long, Bái Tử Long... có thể tổ chức lặn biển, đua thuyền kayak, thuyền buồm, lướt ván, dù bay trên biển...

- Hệ thống sông, hồ, như hồ Ba Bể, Hoà Bình, Thác Bà, Núi Cốc và hệ thống sông Hồng, sông Đà, sông Mã, sông Lô, sông Hương, Cửu Long... phù hợp để du lịch mạo hiểm dưới nước.

Tiểu kết chương 1

Như vậy ở chương 1, tác giả đã khái quát các cơ sở lý luận về loại hình du lịch mạo hiểm theo nhiều khía cạnh khác nhau. Đồng thời, tác giả đã giới thiệu các giai đoạn hình thành, tình hình phát triển của loại hình du lịch này trên thế giới cũng như ở Việt Nam. Các vấn đề được trình bày ở chương 1 là tiền đề để tác giả tiến hành nghiên cứu chương 2 và chương 3.

CHƯƠNG 2

CÁC ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI HÀ GIANG

2.1. Giới thiệu khái quát về Hà Giang

2.1.1. Vị trí địa lý

Hà Giang là một tỉnh thuộc vùng đông bắc Việt Nam. Phía đông giáp tỉnh Cao Bằng, phía tây giáp tỉnh Yên Bái và Lào Cai, phía nam giáp tỉnh Tuyên Quang, phía bắc giáp nước Trung Quốc.

Hà Giang có diện tích tự nhiên là 7.884,37 km², trong đó theo đường chim bay, chỗ rộng nhất từ tây sang đông dài 115 km và từ bắc xuống nam dài 137 km. Tại điểm cực bắc của lãnh thổ Hà Giang, cũng là điểm cực bắc của Tổ quốc, cách Lũng Cú chừng 3 km về phía đông, có vĩ độ 23°13'00"; điểm cực tây cách Xín Mần khoảng 10 km về phía tây nam, có kinh độ 104°24'05"; mỏm cực đông cách Mèo Vạc 16 km về phía đông - đông nam có kinh độ 105°30'04".

2.1.2. Lịch sử hình thành

Vào thời Hùng Vương, mảnh đất Hà Giang đã là một trong 15 bộ của quốc gia Lạc Việt. Thời Thục Phán An Dương Vương lập nước Âu Lạc, Hà Giang thuộc bộ lạc Tây Vu.

Trong thời kỳ đô hộ của phong kiến phương Bắc kéo dài nghìn năm, khu vực Hà Giang vẫn nằm trong địa phận huyện Tây Vu thuộc quận Giao Chỉ.

Từ năm 1075 (đời nhà Lý), miền đất Hà Giang lúc đó thuộc về châu Bình Nguyên.

Vào đầu đời Trần, khu vực Hà Giang, Tuyên Quang lúc đó gọi là châu Tuyên Quang thuộc lộ Quốc Oai. Năm 1397 đổi thành trấn Tuyên Quang.

Địa danh Hà Giang lần đầu tiên được nhắc đến trong bài minh khắc trên chuông chùa Sùng Khánh (xã Đạo Đức, Vị Xuyên), được đúc nhân dịp trùng tu chùa vào đầu thời Vua Lê Dụ Tông, năm Ất Dậu 1707.

Năm Minh Mệnh thứ 16 (1835), nhà Nguyễn bỏ châu Bảo Lạc, chia làm hai huyện: huyện Vĩnh Điện (khoảng Bắc Mê, Yên Minh và một phần Quản Bạ ngày nay) và huyện Đề Định (khoảng huyện Bảo Lạc, Cao Bằng và một phần

Đồng Văn, Mèo Vạc ngày nay); lấy sông Lô phân giới để chia châu Vị Xuyên thành hai đơn vị hành chính mới: khu vực phía hữu ngạn sông Lô được gọi là huyện Vĩnh Tuy, còn phía tả ngạn sông Lô là huyện Vị Xuyên.

Năm Thiệu Trị thứ hai (1842), triều đình nhà Nguyễn chia Tuyên Quang làm ba hạt: Hà Giang, Bắc Quang, Tuyên Quang. Hạt Hà Giang có một phủ là Tương Yên với bốn huyện : Vị Xuyên, Vĩnh Tuy, Vĩnh Điện, Đề Định.

Năm Thiệu Trị thứ tư (1844), nhà Vua lại phê chuẩn cho các huyện châu thuộc tỉnh hạt biên giới phía Bắc, Tây Bắc, trong đó có Hà Giang, “vẫn theo như cũ đặt chức thổ quan”. Đến đời Tự Đức thì chế độ “thổ quan” bị bãi bỏ trên phạm vi cả nước.

Năm 1858, sau khi đánh chiếm hầu hết các tỉnh Nam Kỳ, Bắc Kỳ, năm 1887, thực dân Pháp đánh chiếm Hà Giang và thay đổi chế độ cai trị bằng cách thiết lập các đạo quan binh.

Ngày 20/8/1891, tỉnh Hà Giang được thành lập, bao gồm phủ Tương Yên và huyện Vĩnh Tuy (tỉnh Tuyên Quang).

Năm 1893, trong dịp cải tổ trong các quân khu, Hà Giang trở thành trung tâm của một quân khu và cùng với Tuyên Quang hợp thành Đạo quan binh thứ ba (quân khu 3).

Ngày 17/9/1895, Toàn quyền Đông Dương ra Quyết định số 1432 chia khu quân sự thứ ba thành ba tỉnh: Tuyên Quang, Bắc Quang và Hà Giang. Trong đó, Hà Giang bao gồm huyện Vị Xuyên (trừ tổng Phú Loan và Bằng Hành), cộng thêm các tổng Phương Độ và Tương Yên.

Ngày 28/4/1904, Toàn quyền Đông Dương lại ra quyết định sáp nhập tỉnh Bắc Quang và tỉnh Hà Giang thành Đạo quan binh Hà Giang. Đến thời điểm này, Đạo quan binh thứ ba Hà Giang đã được xác định ranh giới rõ ràng và tương đối ổn định.

Trước cách mạng tháng Tám năm 1945, Hà Giang có 4 châu và 1 thị xã (Bắc Quang, Vị Xuyên, Đồng Văn, Hoàng Su Phì, thị xã Hà Giang).

Ngày 23/3/1959, chủ tịch Hồ Chí Minh ký sắc lệnh giải tán khu Lao - Hà - Yên, sát nhập tỉnh Hà Giang vào khu tự trị Việt Bắc.

Đầu tháng 4/1976, tỉnh Hà Tuyên được thành lập trên cơ sở hợp nhất hai tỉnh Hà Giang và Tuyên Quang.

Ngày 12/8/1991, tại kỳ họp thứ 9, khoá VIII, Quốc hội nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã quyết định chia tỉnh Hà Tuyên thành hai tỉnh Hà Giang và Tuyên Quang. Tỉnh Hà Giang được tái lập gồm 10 đơn vị hành chính là thị xã Hà Giang và 9 huyện, tỉnh lỵ đặt tại thị xã Hà Giang (từ năm 2010 là thành phố Hà Giang).

2.1.3. Sơ lược hoạt động du lịch tại Hà Giang

Trong những năm trước đây, do các nguyên nhân khác nhau như giao thông khó khăn, cơ sở lưu trú chưa đáp ứng được nhu cầu, công tác quảng bá còn nhiều hạn chế nên số lượng khách đến Hà Giang hầu như không đáng kể. Thời gian qua, các cơ quan, ban, ngành của tỉnh đã triển khai nhiều giải pháp nhằm đẩy mạnh phát triển du lịch. Tỉnh Hà Giang đã tổ chức nhiều chương trình lớn, các sự kiện du lịch mang ý nghĩa quảng bá hình ảnh với du khách trong và ngoài nước. Cùng với đó, tỉnh Hà Giang đã tập trung khai thác tiềm năng, lợi thế về văn hóa các dân tộc, cảnh quan, môi trường thiên nhiên, chú trọng khai thác yếu tố mới, hấp dẫn phục vụ khách du lịch gồm du lịch sinh thái, văn hóa, lịch sử, địa chất, tâm linh, mạo hiểm, lễ hội...; đẩy mạnh công tác trùng tu, tôn tạo các di tích lịch sử, văn hóa cách mạng, khu dịch vụ giải trí cao cấp, khách sạn, nhà hàng đạt tiêu chuẩn. Chính nhờ những cố gắng không ngừng nghỉ đó, du lịch Hà Giang đã có nhiều khởi sắc, đạt được những thành tựu khả quan. Điều đó được thể hiện dưới bảng sau:

Bảng 2.1: Lượng khách và doanh thu du lịch Hà Giang năm 2010 - 2014

Năm	2010	2011	2012	2013	2014
Tổng số lượt khách	301.334	329.937	417.808	520.000	650.000
Khách quốc tế	48.030	40.376	126.859	130.000	120.500
<i>Khách đến từ Trung Quốc</i>	<i>44.108</i>	<i>35.359</i>	<i>121.010</i>	<i>123.500</i>	<i>103.000</i>
<i>Khách đến từ các nước khác</i>	<i>3.922</i>	<i>5.017</i>	<i>5.849</i>	<i>6.500</i>	<i>17.500</i>
Khách nội địa	253.304	289.561	290.949	390.000	529.500
Doanh thu (tỷ đồng)	308,9	337	327	500	600

(Nguồn: Trung tâm xúc tiến du lịch tỉnh Hà Giang)

Như vậy có thể thấy, lượng khách đến với Hà Giang ngày càng có xu hướng tăng lên qua các năm với số lượng rất lớn, nguyên nhân chủ yếu là do hiệu ứng từ việc quảng bá các hình ảnh về tự nhiên, con người và vùng đất chứa đựng nhiều điều mới mẻ đã và đang được tạo ra một cách hiệu quả. Theo thống kê từ Trung tâm xúc tiến du lịch tỉnh Hà Giang gần đây nhất, chỉ tính riêng trong tháng 6 năm 2015 đã có 373.896 lượt khách đến tham quan du lịch tại Hà Giang. Cụ thể, có 95.470 lượt khách quốc tế và 278.426 lượt khách nội địa; mang về doanh thu từ du lịch, dịch vụ ước đạt 362,5 tỷ đồng. Trong dịp Tết nguyên đán Ất Mùi 2015 vừa qua, tỉnh đã đón trên 5.500 lượt du khách đến du lịch trải nghiệm những phong tục tập quán đón Tết của đồng bào các dân tộc trong tỉnh. Trong số liệu thống kê trên, thành phần khách du lịch mạo hiểm chiếm một tỷ lệ nhất định. Họ là những vị khách trẻ, đến nhiều nhất vào mùa hoa tam giác mạch. Những hoạt động tiêu biểu được đánh giá cao đó là: lễ đón những vị khách du lịch đầu tiên đến Hà Giang trong năm 2015 tại Cầu Trì (Bắc Quang) được tổ chức thành công, để lại ấn tượng đẹp trong lòng du khách đến tham quan du lịch; tham gia ngày hội du lịch mùa đông tại Mẫu Sơn (Lạng Sơn); phát hành tạp chí “*Văn hóa, Thể thao, Du lịch và Gia đình*” số đặc biệt; bản tin du lịch Hà Giang số 4 năm 2014; phối hợp với các ngành liên quan tổ chức thành công hội thảo phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Hà Giang trong mối liên kết vùng Đông Bắc - Tây Bắc về lĩnh vực du lịch; tham gia các hoạt động tại sự kiện Đại Hội đồng Liên minh Nghị viện thế giới IPU - 132 có tác dụng quảng bá hình ảnh du lịch Hà Giang đến với bạn bè trong và ngoài nước...

Tỉnh Hà Giang đã xây dựng chiến lược phát triển với mục tiêu đến năm 2020, ngành du lịch Hà Giang dự kiến sẽ đón khoảng 3 triệu lượt khách du lịch; với 650 nghìn lượt khách quốc tế, tổng doanh thu khoảng trên 3 nghìn tỷ đồng. Các cơ sở lưu trú được nâng lên 150 nhà nghỉ, khách sạn, khu resort, với tổng số 4 nghìn phòng nghỉ, 88 làng văn hoá du lịch cộng đồng.

2.2. Đánh giá các điều kiện phát triển du lịch mạo hiểm tại Hà Giang

Hà Giang được nhận định là một điểm đến thích hợp cho khách ưa thích loại hình du lịch mạo hiểm. Tuy nhiên, bên cạnh những điều kiện thuận lợi, cũng

tồn tại những hạn chế nhất định. Việc đánh giá các tiềm năng, điều kiện để phát triển du lịch mạo hiểm là tiền đề định hướng và khai thác có hiệu quả loại hình du lịch còn khá mới mẻ này.

2.2.1. Tài nguyên du lịch

2.2.1.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên

a. Địa hình

Nằm trong khu vực địa bàn vùng núi cao phía bắc lãnh thổ Việt Nam, Hà Giang là một quần thể núi non hùng vĩ, địa hình hiểm trở, có độ cao trung bình từ 800m đến 1.200m so với mực nước biển. Địa hình núi Hà Giang khá chia cắt với độ dốc khá lớn, đặc biệt ở khu vực phía bắc tạo nên những cảnh quan hùng vĩ vào loại bậc nhất ở Việt Nam - là những mục tiêu để khách du lịch chinh phục, khám phá, thể thao mạo hiểm.

Đây là vùng tập trung nhiều ngọn núi cao. Theo thống kê mới đây, trên dải đất Hà Giang rộng chưa tới 8.000 km² mà có tới 49 ngọn núi cao từ 500m - 2.500m (10 ngọn cao 500m - 1.000 m, 24 ngọn cao 1000m - 1500 m, 10 ngọn cao 1.500m - 2.000 m và 5 ngọn cao từ 2.000m - 2.500 m). Các đỉnh núi cao như Tây Côn Lĩnh cao 2.419m, Kiều Liêu Ti cao 2.402m so với mặt nước biển được xem là khá đặc thù đại diện cho địa hình núi cao vùng núi phía Bắc. Chính vì vậy địa hình núi cao chia cắt được xem là lợi thế so sánh của du lịch Hà Giang cần được khai thác để phát triển du lịch thể thao mạo hiểm, du lịch khám phá trải nghiệm thiên nhiên vốn đang được du khách phương Tây, đặc biệt là du khách trẻ ưa chuộng.

Hà Giang với dải núi cao Tây Côn Lĩnh và cao nguyên Đồng Văn đã tạo nên địa hình cao dần về phía Tây Bắc, thấp dần về phía Đông Nam. Địa hình Hà Giang về cơ bản, có thể phân thành 3 vùng sau:

- Vùng I là vùng cao núi đá phía bắc còn gọi là cao nguyên Đồng Văn, gồm các huyện Quản Bạ, Yên Minh, Đồng Văn, Mèo Vạc và một số xã phía bắc huyện Vị Xuyên. Ở đây có những dải núi đá tai mèo sắc nhọn, những khe núi sâu và hẹp, nhiều vách núi dựng đứng. Đến với Đồng Văn là dịp để thử lòng can đảm của bạn bởi đèo cao vực thẳm. Độ cao trung bình của vùng từ 1.000 - 1.600

m, gồm nhiều khu vực núi đá vôi nằm sát với chí tuyến bắc có độ dốc khá lớn, thung lũng và sông suối bị chia cắt nhiều. Vùng này có vùng trũng Yên Minh, chủ yếu là đồi núi thấp có độ cao trung bình 500m - 700m.

Ngày 03/10/2010, cao nguyên đá Đồng Văn đã được UNESCO^[9] công nhận là Công viên địa chất toàn cầu với tên gọi: “*Công viên địa chất cao nguyên đá Đồng Văn*”. Đây là một trong những vùng đá vôi đặc biệt của cả nước, chứa đựng những dấu ấn tiêu biểu về lịch sử phát triển của vỏ trái đất. Đồng Văn có tới 80% diện tích đá vôi, được tạo thành từ những điều kiện môi trường và giai đoạn phát triển rất khác nhau kéo dài hàng trăm triệu năm. Theo kết quả khảo sát, cao nguyên đá Đồng Văn đã trải qua tất cả các giai đoạn phát triển của vỏ trái đất, từ Đại cổ sinh, Đại trung sinh đến Đại tân sinh với 13 hệ tầng địa chất đã được phân chia, bao gồm Chang Pung, Lut Xia, Si Ka, Bắc Bun, Mia Lé, Si Phai, Tóc Tát, Lũng Nặm, Bắc Sơn, Đồng Đăng, Hồng Ngải, Sông Hiến và Lân Pảng, trong đó Chang Pung là hệ tầng cổ nhất có niên đại khoảng 540 triệu năm. Tiêu biểu như mặt trượt trong đá vôi ở Quản Bạ là dấu ấn thể hiện rõ nét nhất hoạt động đứt gãy làm nên thung lũng huyện lỵ Tam Sơn. Các điểm đá vôi vân đỏ, đá vôi xám đen, đá vôi Trùng thoi ở khu vực Đồng Văn - minh chứng vùng cao nguyên này được hình thành từ 260 - 350 triệu năm về trước. Những hoá thạch Tay cuộn, hóa thạch Bộ Ba Thuỷ ở Ma Lé và Lũng Cú có tuổi khoảng từ 400 - 500 triệu năm cũng đã được tìm thấy trên cao nguyên này. Những rừng đá, vách đá, hang đá cổ, những kim tự tháp chóp karst nối tiếp nhau tạo nên dãy bằng Đông Dương hùng vĩ và đệ nhất hùng quan Mã Pì Lèng.

Ngoài hệ thống núi đá tai mèo đặc trưng hùng vĩ của cao nguyên đá, Hà Giang còn có những hệ thống hang động có vẻ đẹp hùng vĩ đã và đang thu hút nhiều sự quan tâm của du khách gần xa. Do khu vực này có sự đa dạng địa chất cao cùng với sự thay đổi của khí hậu nên quá trình tiến hóa karst đã tạo ra các “vườn đá”, “rừng đá”, những dãy núi hình kim tự tháp đỉnh nhọn, sườn dốc, cao ngất trời, hệ thống hang động mang vẻ đẹp kỳ thú, huyền ảo. Nơi đây được các

^[9] viết tắt của từ United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hiệp quốc).

nhà khoa học đánh giá là vùng có hệ địa - sinh thái núi đá độc đáo và chứa đựng các giá trị văn hóa đặc sắc. Cùng với các hệ thống hang trên địa bàn Cao nguyên đá Đồng Văn như hang: Khô Mỹ (Quản Bạ), Nà Luông (Yên Minh), hang Ròng (Mèo Vạc)... Mới đây nhất, Huyện Quản Bạ vừa phát hiện thêm một hang động mới có cấu trúc thạch nhũ nguyên sơ. Hang động này được cho là đẹp hơn các hang động đã có trên địa bàn tỉnh nói chung và cao nguyên đá Đồng Văn nói riêng, được đặt theo tên của thôn là hang Lũng Khúy. Tới nay du lịch khám phá hang động tại Hà Giang vẫn là một loại hình mới nhưng trong tương lai tới sẽ thu hút một lượng lớn du khách.

Một số địa điểm du lịch mạo hiểm quen thuộc được yêu thích ở cao nguyên đá Đồng Văn:

❖ *Mã Pì Lèng* (có âm đọc Mã Pí Lèng): Là tên gọi của cung đường đèo hiểm trở dài khoảng 20 km, nằm trên con đường Hạnh Phúc nối liền thành phố Hà Giang, huyện Đồng Văn và thị trấn Mèo Vạc. Trải nghiệm cảnh quan hùng vĩ từ đèo Mã Pì Lèng đem lại cho du khách những cảm xúc không thể có ở bất cứ nơi nào khác ở các địa phương vùng núi phía Bắc nói riêng và ở Việt Nam nói chung. Mã Pì Lèng gọi theo tiếng Quan Hỏa chỉ “*sống mũi con ngựa*” theo nghĩa đen, nói rộng ra miêu tả sự hiểm trở của đỉnh núi, nơi dốc cao đến mức con ngựa đi qua phải tắt thở, hoặc đỉnh núi dựng đứng như sống mũi con ngựa. Con đường đèo uốn lượn qua những vách núi, vượt qua đỉnh Mã Pì Lèng ở độ cao 2000 mét, nơi có vực đá bên sông Nho Quế, hẻm vực sâu và hùng vĩ nhất Đông Nam Á. Hẻm vực sông Nho Quế sâu khoảng 800 m, đứt gãy địa chất này được hình thành vào kỷ Kainozoi, cách đây khoảng 32 triệu năm đến 15 triệu năm theo cơ chế trượt bằng trái; cách đây khoảng 5 triệu năm, đứt gãy hoạt động theo cơ chế trượt bằng phải, tạo nên hẻm vực hiện nay.

Đèo Mã Pì Lèng tuy không dài nhưng là cung đèo hiểm trở bậc nhất ở vùng núi biên viễn phía bắc, được ví như “*vua*” của các con đèo Việt Nam. Con đường đèo như dải lụa quanh co uốn khúc lượn theo sườn núi, một bên là vách núi dựng đứng, một bên là vực sâu thăm thẳm hẳn là một thử thách lớn với những ai ưa mạo hiểm. Sau khi vượt qua những con dốc, du khách đặt chân lên

đỉnh Mã Pì Lèng, chột ngõ ngang giữa không gian hùng vĩ của núi rừng hiện lên trên nền trời sáng trong. Không gì có thể lột tả được hết cái trùng điệp ngàn tầng ngàn lớp của núi, cái trắng xóa huyền ảo của mây, cái thăm sâu hun hút của vực, với dòng sông Nho Quế xanh ngắt dưới chân núi. Đặc biệt, mỏm đá nhô ra từ một vị trí thuộc khu vực đèo Mã Pì Lèng chính là nơi cảm nhận được trọn vẹn sự hùng vĩ bao la của núi rừng miền biên giới phía bắc. Du khách tưởng như đang ở giữa lưng chừng trời, chân đạp mây bay, tóc vờn gió núi, ngắm hình sông thế núi vời vợi, niềm vui tưởng chừng lan tỏa. Với địa thế hiểm trở và cảnh quan hoang sơ hùng vĩ, đèo Mã Pì Lèng xứng đáng là một trong “tứ đại đỉnh đèo” của vùng núi Tây Bắc Việt Nam (cùng với đèo Pha Đin, đèo Ô Quy Hồ, đèo Khau Phạ). Chỉ vậy thôi, cái tên Mã Pì Lèng làm cho những kẻ đam mê “di chuyển” ao ước một lần đặt chân đến, những kẻ đến rồi thì thêm muốn trở lại thêm nhiều lần.

❖ *Hang Khố Mỹ* (Khô Mỹ): Nằm trong khu quần thể cao nguyên đá Đồng Văn. Người ta hay gắn nó với vẻ đẹp tuyệt mỹ, diễm lệ và nên thơ, giàu tính trữ tình. Khố Mỹ là tên đồng bào nơi đây đặt cho hang, nó có nghĩa chỉ người con gái đẹp, một cái tên hoàn toàn phù hợp với vẻ đẹp của nó. Hang Khố Mỹ không chỉ nổi tiếng bởi vẻ đẹp của mình mà hơn thế đây còn là một nơi có giá trị về khảo cổ, mang dấu ấn của văn hóa loài người tiền sử. Hang này có chiều dài khoảng hơn 400m, chiều cao khoảng 30 đến 40m, có nhiều nhũ đá. Lòng hang rộng, càng đi vào trong hang càng tối và nền hang ẩm thấp. Quay hướng bắc, lệch đông 150° là cửa hang có hình tam giác lệch dốc từ ngoài vào trong, bên trong nền hang khá dốc và thấp so với bên ngoài. Cách cửa hang 30m có nhận được ánh sáng mặt trời. Bước vào bên trong hang, mọi kiệt tác tuyệt đẹp của đá tự nhiên sẽ hiện ra trước mắt bạn. Những nhũ đá cổ xưa được hình thành qua bao thăng trầm của thời gian lấp lánh dưới ánh sáng mặt trời với bao hình thù tuyệt mỹ ẩn hiện và khoe sắc. Với địa hình, địa mạo là những phiến đá vôi trải qua hàng nghìn năm, đã tạo nên nhiều hình thù độc đáo. Có những phiến đá trông như hình con sư tử hoặc hình lưng của vua quan thời phong kiến, lại có những dòng thạch trắng chảy xuống như dòng thác bạc mà phải tận mắt chứng

kiến mới thấy hết vẻ đẹp của nó. Từ lâu, đá đã được coi là một kiệt tác của tạo hóa, với hang Khô Mỹ điều này là một minh chứng rõ ràng hơn cả.

Ngày nay nền hang đã được trải đá và san phẳng để phục vụ cho du khách tham quan và khám phá. Vẻ đẹp diễm lệ và nên thơ cũng với những bí ẩn từ những bức tranh trên vách đá của người tiền sử của hang chắc chắn sẽ kích thích tính tò mò và ưa khám phá của du khách và tất nhiên cũng sẽ làm hài lòng những ai yêu thích loại hình du lịch khám phá này.

❖ *Cột cờ Lũng Cú*: Cột cờ Lũng Cú là nơi địa đầu Tổ quốc, nằm ở đỉnh Lũng Cú. Có người nói Lũng Cú là cách phát âm từ hai chữ *Long Cư*, có nghĩa là nơi rồng ở. Đỉnh Lũng Cú có độ cao khoảng 1.700m so với mặt nước biển. Đây là một điểm nhỏ nằm trên đường biên giới Việt Nam - Trung Quốc. Lũng Cú là đỉnh cao nhất của cực bắc Việt Nam. Nơi đây là niềm mơ ước được khám phá của du khách bởi đến đây sẽ được trải nghiệm cảm xúc phân định ranh giới lãnh thổ Tổ quốc.

Cột cờ Lũng Cú hiện nay là kết quả sau những lần sửa chữa và xây dựng mới. Cột cờ mới có độ cao trên 30m được khánh thành ngày 25 tháng 9 năm 2010. Theo thiết kế mới này, cột cờ có hình bát giác giống cột cờ Hà Nội với 8 mặt chân cột mô phỏng hoa văn trống đồng Đông Sơn và minh họa những thời kỳ lịch sử khác nhau của đất nước. Lá cờ rộng 54m² (chiều dài 9m, chiều rộng 6m), tượng trưng cho 54 dân tộc anh em tung bay trong nắng gió biên cương. Để tới được đỉnh cột cờ, du khách phải vượt qua 389 bậc thang đá và 140 bậc thang xoắn ốc trong lòng cột cờ. Chỉ khi đó, du khách mới chạm tay được tới lá cờ Tổ quốc rộng 54m² và chiêm ngưỡng được khung cảnh rộng lớn, yên bình xung quanh.

Điều đặc biệt là trên đường leo lên cột cờ Lũng Cú có một tảng đá lớn lưu giữ lại hoá thạch Bọ Ba Thùy có niên đại trên 5 triệu năm, được phát hiện trong đá vôi hệ tầng Chang Pung. Đây là hóa thạch cổ nhất của công viên địa chất cao nguyên đá Đồng Văn. Điều này minh chứng về một quá trình kiến tạo kéo dài hàng triệu triệu năm của thổ nhưỡng cao nguyên đá độc đáo này.

- Vùng II là vùng cao núi đất phía tây thuộc khối núi thượng nguồn sông Chảy, gồm các huyện: Hoàng Su Phì, Xín Mần và một số xã của huyện Vị Xuyên, huyện Bắc Quang thuộc dãy Tây Côn Lĩnh. Là một phần của cao nguyên Bắc Hà, thường được gọi là vòm nâng sông Chảy, có độ cao từ 1.000m đến trên 2.000m. Địa hình nơi đây phổ biến dạng vòm hoặc nửa vòm, quả lê, yên ngựa xen kẽ các dạng địa hình dốc, đôi khi sắc nhọn hoặc lởm chởm dốc đứng, bị phân cắt mạnh, nhiều nếp gấp.

- Vùng III là vùng núi thấp, vùng đồi núi, thung lũng sông Lô bao gồm địa bàn các huyện, thị còn lại, kéo dài từ Bắc Mê, thành phố Hà Giang, qua Vị Xuyên đến Bắc Quang. Độ cao trung bình từ 50m - 100 m. Địa hình ở đây là đồi núi thấp, thung lũng sông Lô càng xuống phía nam càng được mở rộng. Khu vực này có những dải rừng già xen kẽ những thung lũng tương đối bằng phẳng nằm dọc theo sông, suối.

b. Khí hậu

Hà Giang nằm trong vùng khí hậu cận nhiệt đới ẩm, song do địa hình cao nên mang nhiều sắc thái của khí hậu ôn đới. Ở vùng núi cao khí hậu gần như mát mẻ quanh năm.

Khí hậu Hà Giang mang đặc điểm chung của khí hậu miền Bắc, mùa hè nóng ẩm, mưa nhiều; mùa đông khô lạnh, thường có sương muối và băng giá. Nhiệt độ trung bình cả năm khoảng 21,6°C - 23,9°C. Biên độ nhiệt trong năm có sự dao động trên 10°C và trong ngày cũng từ 6 - 7°C. Mùa nóng nhiệt độ cao tuyệt đối lên đến 40°C (tháng 6, 7); ngược lại mùa lạnh nhiệt độ thấp tuyệt đối là -5°C (tháng 1).

Chế độ mưa ở Hà Giang khá phong phú. Toàn tỉnh đạt bình quân lượng mưa hàng năm khoảng 2.300 - 2.500 mm, riêng Bắc Quang hơn 4.000 mm, là một trong số trung tâm mưa lớn nhất nước ta. Dao động lượng mưa giữa các vùng, các năm và các tháng trong năm khá lớn. Năm 2010, lượng mưa đo được ở trạm Hà Giang là 2.253,6 mm, Bắc Quang là 4.244 mm, Hoàng Su Phì là 1.337,9 mm... Tháng mưa cao nhất ở Bắc Quang (tháng 6) có thể đạt trên 1.400

mm, trong khi đó lượng mưa tháng 12 ở Hoàng Su Phì là 3,5 mm, ở Bắc Mê là 1,4 mm...

Độ ẩm bình quân hàng năm ở Hà Giang đạt 85% và sự dao động cũng không lớn. Thời điểm cao nhất (tháng 6, 7, 8) vào khoảng 87 - 88%, thời điểm thấp nhất (tháng 1, 2, 3) cũng vào khoảng 81%. Đặc biệt ở đây ranh giới giữa mùa khô và mùa mưa không rõ rệt. Hà Giang là tỉnh có nhiều mây (lượng mây trung bình khoảng 7,5/10, cuối mùa đông lên tới 8 - 9/10) và tương đối ít nắng (cả năm có 1.427 giờ nắng, tháng nhiều là 181 giờ, tháng ít chỉ có 74 giờ).

Các hướng gió ở Hà Giang phụ thuộc vào địa hình thung lũng. Thung lũng sông Lô quanh năm hầu như chỉ có một hướng gió đông nam với tần suất vượt quá 50%. Nhìn chung gió yếu, tốc độ trung bình khoảng 1 - 1,5m/s. Đây cũng là nơi có số ngày giông cao, tới 103 ngày/năm, có hiện tượng mưa phùn, sương mù nhiều nhưng đặc biệt ít sương muối. Nét nổi bật của khí hậu Hà Giang là độ ẩm trong năm cao, mưa nhiều và kéo dài, nhiệt độ mát và lạnh, đều có ảnh hưởng đến đời sống nói chung và hoạt động du lịch nói riêng.

Do đặc điểm vị trí địa lý và địa hình phức tạp, hiểm trở, bị chia cắt mạnh nên khí hậu của Hà Giang phân hoá theo lãnh thổ. Chẳng hạn như ở cao nguyên đá Đồng Văn được chia làm 2 mùa: mùa mưa (từ tháng 5 đến tháng 10) và mùa khô (từ tháng 11 đến tháng 4). Tháng có nhiệt độ trung bình cao nhất 20,9°C (xảy ra ở tháng 7 và tháng 8). Nhiệt độ thấp nhất đều xảy ra vào tháng 1, đo được từ -4 đến -1,4°C. Dao động nhiệt ngày và đêm diễn ra mạnh mẽ hơn vùng đồng bằng. Lượng mưa tháng mưa lớn nhất là tháng 7. Số ngày mưa trung bình là 15 ngày/tháng, lượng mưa tháng nhỏ nhất ở tháng 2. Về độ ẩm, cao nguyên đá Đồng Văn là một trong những vùng có độ ẩm tương đối cao hầu hết các mùa trong năm. Độ ẩm trung bình tháng cao nhất là 87% ở tháng 7. Độ ẩm trung bình thấp nhất là 81% xảy ra ở tháng 4. Độ ẩm tối thấp tuyệt đối là 18% xảy ra ở tháng 01 năm 1978. Các hướng gió ở vùng cao nguyên đá phụ thuộc vào địa hình thung lũng. Gió trong các thung lũng yếu với tốc độ trung bình khoảng 1 - 1,5 m/s. Tổng giờ nắng tháng cao nhất trong 3 năm là 195 giờ xảy ra ở tháng

5/1977). Tổng giờ nắng tháng thấp trong 3 năm là 14 giờ xảy ra tháng 1 năm 1977^[10].

Hà Giang là điểm đến ít có những hình thái cực đoan về khí hậu song đây lại là địa phương được xem là *khô hạn* nhất ở vùng núi phía Bắc. Trong khi tính *ôn hòa* của khí hậu Hà Giang sẽ là yếu tố thuận lợi để tổ chức hoạt động du lịch thì tính chất “khô hạn” khá cực đoan của khí hậu trên nền địa hình núi đá, được xem là điều kiện thuận lợi để tổ chức loại hình du lịch thể thao - mạo hiểm. Đây là một yếu tố thử thách cho những du khách ưa thích khám phá, trải nghiệm sự khắc nghiệt của thiên nhiên để khẳng định bản thân cũng như trải nghiệm các giá trị cảnh quan, đa dạng sinh học của hệ sinh thái khô hạn trên vùng núi cao này.

c. Sinh vật

Hà Giang còn là vùng có nhiều rừng tự nhiên với nhiều nhóm động thực vật phong phú, phong cảnh hoang sơ, phù hợp với hoạt động du lịch mạo hiểm. Hà Giang có diện tích rừng tương đối lớn, trong đó diện tích rừng tự nhiên là 345.860 ha. Rừng Hà Giang không những giữ vai trò bảo vệ môi trường sinh thái đầu nguồn cho vùng đồng bằng Bắc Bộ mà còn sẽ là những điểm du lịch lý tưởng của tỉnh.

Về thực vật: Quần thể rừng nguyên sinh còn tương đối nguyên vẹn. Nhiều khu rừng nguyên sinh với những loài gỗ quý, theo thống kê có tới 1.000 loại cây dược liệu quý hiếm. Các nhà khoa học đã phát hiện ở cao nguyên đá Đồng Văn có rất nhiều loài gỗ và cây dược liệu quý như: nghiến, thông đá, thảo quả, đỗ trọng, nấm hương, thông đỏ và một số loài cây đặc trưng như bạc hà, hà thủ ô đỏ...

Hay như gần đây nhất, người dân nơi đây đã phát hiện ra 4 loài hạt trần quý hiếm tại xã Thài Phìn Tủng là: thông tre lá ngắn (*Podocarpus pilgri*), thông đỏ bắc

^[10] Các số liệu này không đầy đủ theo từng khu vực mà chỉ theo số liệu của trạm khí tượng thủy văn Phó Bảng Đồng Văn từ năm 1976 - 1978 (*từ 1979 đến nay trạm này đã không hoạt động*).

(*Taxus chinensis*), dẻ tùng sọc nâu (*Amentotaxus hatuyenensis*) và hoàng đàn rủ (*Cupressus funebris*). Chúng được xác định có giá trị kinh tế và sinh thái đặc biệt cao. Trong đó đáng chú ý nhất là cây thông đỏ có đường kính tới 70cm. Đây được xem là cây thông đỏ có đường kính lớn nhất, sống lâu năm nhất ở khu vực phía Bắc Việt Nam tính đến thời điểm này. Cùng với một số loài cây đã được đưa vào Sách Đỏ Việt Nam và được xếp ở cấp R cấp hiếm như: cây bảy lá một hoa; cây đỉnh tùng... Đặc biệt, trên những hoang mạc đá ở cao nguyên Đồng Văn có tới trên 40 loài lan, điển hình là lan hài. Đồng thời, với thảm thực vật khá dày, nhiều cánh rừng nguyên sinh phát triển trên núi đá vôi và núi đất.

Đã đến Hà Giang, có lẽ du khách không nên bỏ lỡ một trong những niềm tự hào của người dân nơi đây - chè Shan tuyết. Danh tiếng của chè Shan tuyết Lũng Phìn hay Phìn Hồ, Cao Bồ, Thượng Sơn đã chinh phục mọi người, kể từ người thưởng trà khó tính nhất. Hội Bảo vệ thiên nhiên và môi trường Việt Nam vừa trao bằng công nhận cây Di sản Việt Nam cho quần thể 220 cây chè Shan tuyết cổ thụ có tuổi đời từ 100 đến 300 năm ở xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang. Đó là thứ chè Shan lá to, búp và lá non có nhiều lông trắng như tuyết, sinh trưởng khỏe, chịu ẩm, chịu lạnh, năng suất cao và chất lượng tốt. Trong các khu rừng tự nhiên của Hà Giang, cây chè Shan mọc lẫn với các loại cây rừng khác. Có những nơi, đồng bào còn trồng bổ sung bằng hạt, tạo nên những nương chè hỗn giao theo dạng chè rừng. Ở Hà Giang, chè Shan phân bố hầu khắp các huyện, trong đó các vùng chè cổ thụ đều có độ cao từ 300 - 1000m. Trong chè Shan tuyết cổ thụ núi cao có các chất rất quý như chất chống ung thư, giải độc nhẹ, tăng tuổi thọ và kéo dài tuổi xuân... Du khách vừa tham gia một chuyến du lịch mạo hiểm, nếu được thưởng thức một chén nước chè Shan tuyết sẽ cảm thấy mệt mỏi như tan biến hết, khoan khoái vô cùng.

Về động vật: Tại đây có các giá trị về nguồn gen động vật nuôi bản địa khá lớn như: lợn, bò, đặc biệt là giống gà đen (gà xương đen) duy nhất chỉ có ở khu vực cao nguyên đá Đồng Văn, có nguồn gen quý hiếm và đang được bảo tồn gìn giữ. Nơi đây còn là môi trường sống của các loài động vật hoang dã với trên 50 loài thú, chim, bò sát như: sơn dương, voọc, hoẵng, lợn rừng, cây hương,

sóc, kỳ đà, kỳ nhông, gà rừng, chim, khướu, họa mi... tạo nên nét đẹp sinh động trên cao nguyên. Các loài thú linh trưởng chiếm 33,3% số loài linh trưởng ở Việt Nam (8/24), trong đó có loài voọc mũi hếch là loài thú đặc hữu ở vùng địa lý động vật Đông Bắc thuộc Khu bảo tồn loài và sinh cảnh Khau Ca. Voọc mũi hếch là loài linh trưởng quý hiếm duy nhất đối với Việt Nam và chỉ được biết đến từ tỉnh Tuyên Quang và Hà Giang. Có ít hơn 250 cá thể được biết đến còn tồn tại trên thế giới và được xếp vào mức độ Cực kỳ nguy cấp trong cả Danh lục đỏ về các loài bị đe dọa của IUCN^[11] và cả trong Sách đỏ Việt Nam. Phần lớn các loài động vật hoang dã gắn liền với các khu rừng thường xanh trong các khe núi đá, các hẻm, các thung lũng. Cao nguyên đá Đồng Văn với địa hình núi đá vôi đa dạng, nhiều hang động là nơi trú ẩn thích hợp cho các loài động vật trong điều kiện biến đổi khí hậu như hiện nay.

Một số khu rừng nguyên sinh tiêu biểu ở Hà Giang:

❖ *Rừng nguyên sinh Đèo Gió - Thác Tiên:* Rừng già nguyên sinh Đèo Gió nằm trên độ cao 1.480m, diện tích 796 ha, tạo cho Xín Mần một cảnh quan môi trường sinh thái tự nhiên tươi đẹp, hùng vĩ và bí ẩn. Nơi đây có hệ động thực vật phong phú và đa dạng sinh học về thành phần chủng loài cũng như về số lượng cá thể với hơn 3.000 loài. Rừng có nhiều nhóm gỗ quý như đinh, lim, sến, táu, giỗ, de, kháo, sồi, dẻ, mỡ... Trong đó có 300 cây có tuổi 500 năm với đường kính lên đến 2m. Trong rừng còn tồn tại nhiều loài động vật quý hiếm như hổ, báo, hươu, nai, hoẵng, sơn dương, sóc bay, lợn rừng, cây hương, gà rừng; các loài chim quý như họa mi, chào mào, cắt, én đỏ, xanh, vàng... Tất cả đều có giá trị rất lớn trong công tác nghiên cứu, tìm hiểu của các ngành sinh vật học, địa chất học, khí tượng học. Với giá trị nhiều mặt về địa chất, địa mạo, địa lý, đa dạng sinh học và hệ sinh thái đặc thù; ngày 16/11/2009 khu rừng này đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xếp hạng là danh lam thắng cảnh cấp quốc gia.

❖ *Rừng nguyên sinh Vần Chải:* Đây là khu rừng nguyên sinh rộng khoảng 500 ha với những thân cây cổ thụ mọc chen giữa các tảng đá lớn. Con

^[11] viết tắt của từ International Union for Conservation of Nature (Hiệp hội bảo tồn thiên nhiên thế giới).

đường đi xuyên qua rừng được xếp bằng những khối đá lớn theo kiểu bậc thang dẫn lên đỉnh núi. Đây là một khu rừng xanh tốt với nhiều loại thực vật phong phú. Động vật có các loài gấu ngựa, sơn dương, voọc bạc má, gà lôi, đại bàng hổ, công, trĩ, tê tê và nhiều loại chim thú phong phú khác. Các loại gỗ: ngọc am, pơ mu, lát hoa, lát chun, đinh, nghiến... Đặc biệt, nằm trong khu rừng nguyên sinh này có hang tướng phỉ Vàng Vạn Ly (hang Kho Chớ). Hang nằm cách trụ sở UBND xã Vân Chải khoảng 4km nằm trên núi Trùng Tô Sà cao hơn 2000m. Nơi đây gắn liền với tên tuổi của người anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân Sùng Dúng Lù - người đã một mình vào hang đá kêu gọi tướng phỉ Vàng Vạn Ly ra hàng.

❖ *Rừng cây hồ Noong*: Thông thường, rừng thường mọc trên mọc trên mặt đất và hấp thụ ánh sáng để phát triển. Ấy vậy mà có những khu rừng lại sinh sôi tươi tốt ngay cả trên mặt hồ. Không đâu xa xôi, hồ Noong là hồ nước tự nhiên có từ lâu đời thuộc bản Noong I và bản Noong II, xã Phú Linh, huyện Vị Xuyên. nằm cách thành phố Hà Giang chừng 23 km. Rừng cây hồ Noong được ví là khu rừng nổi của Việt Nam trong top những ‘tiên cảnh’ trên mặt hồ. Hồ Noong được ví như “con mắt của rừng” bởi hồ được bao bọc xung quanh là những khu rừng nguyên sinh và núi Noong xanh ngắt thuộc dãy Tây Côn Lĩnh có diện tích khoảng 101,9 ha tạo thành vách bờ của hồ Noong. Với diện tích mặt nước rộng khoảng 20 ha, rừng “bồng bênh” giữa hồ Noong có cảnh sắc hoang sơ đến kỳ thú. Cùng với thiên nhiên hoang sơ, nước hồ mênh mông chảy dài, ôm gọn lấy chân ngọn núi Noong với những gốc cây xanh tốt và gốc cây khô mọc lên từ trong lòng hồ. Hồ Noong có hai mùa, tạo cho du khách có hai cảm giác khác biệt. Vào mùa mưa (tháng 4 - tháng 10), nước hồ lên cao, du khách có thể cùng dân địa phương ngao du trên bè, thuyền lều hay chiếc thuyền độc mộc lênh đênh khắp lòng hồ hoặc câu cá. Tất cả đều tạo cho du khách những trải nghiệm khó quên. Vào mùa khô (tháng 10 - tháng 4 năm sau), diện tích mặt nước thu hẹp còn khoảng 20 - 30ha. Trong lòng hồ thời điểm này chỉ có một số cây mọc xanh tốt, số còn lại trơ lại gốc khô tạo nên một cảnh quan khá thú vị.

d. Thủy văn

Các sông lớn ở Hà Giang thuộc hệ thống sông Hồng. Ở đây có mật độ sông - suối tương đối dày. Hầu hết các sông có độ nông sâu không đều độ dốc lớn, nhiều ghềnh thác, ít thuận lợi cho giao thông thủy.

Sông Lô là một sông lớn ở Hà Giang, bắt nguồn từ Lưu Lung (Vân , Trung Quốc), chảy qua biên giới Việt - Trung (khu vực Thanh Thủy), qua thành phố Hà Giang, Bắc Quang về Tuyên Quang. Đây là nguồn cung cấp nước chính cho vùng trung tâm tỉnh.

Sông Chảy bắt nguồn từ sườn tây nam đỉnh Tây Côn Lĩnh và sườn đông bắc đỉnh Kiều Liên Ti, mật độ các dòng nhánh cao ($1,1\text{km}/\text{km}^2$), hệ số tập trung nước đạt $2\text{km}/\text{km}^2$. Mặc dù chỉ đoạn đầu nguồn thuộc địa phận tỉnh nhưng là nguồn cung cấp nước chủ yếu cho khu vực phía tây của Hà Giang.

Sông Gâm bắt nguồn từ Nghiêm Sơn, Tây Trù (Trung Quốc) chảy qua Lũng Cú, Mèo Vạc về gần thị xã Tuyên Quang nhập vào sông Lô. Đây là nguồn cung cấp nước chính cho phần đông của tỉnh.

Ngoài ra, trên địa bàn tỉnh Hà Giang còn có các sông ngắn và nhỏ hơn như sông Nho Quế, sông Miện, sông Bạc, sông Chừng, nhiều khe suối lớn nhỏ cung cấp nguồn nước phục vụ cho sản xuất, đời sống dân cư và các hoạt động du lịch liên quan.

2.2.1.2. Tài nguyên nhân văn

Hà Giang là nơi tập trung sinh sống của 22 dân tộc anh em. Trong đó đứng đầu là dân tộc H'mong chiếm 31,94 %, Kinh chiếm 13,24 %, Tày chiếm 23,2 %, Dao chiếm 15,14 %, Nùng chiếm 9,8 % và các dân tộc thiểu số ít người khác^[12]. Tất cả đã tạo nên một cộng đồng văn hóa các dân tộc rất phong phú và đặc sắc. Đây cũng là yếu tố góp phần không hề nhỏ trong việc thu hút du khách thập phương nói chung, cũng như khách du lịch mạo hiểm nói riêng.

a. Lễ hội

Những phong tục tập quán và lễ hội độc đáo nơi đây đã tạo ra sự cuốn hút riêng biệt cho mảnh đất này. Hà Giang có nhiều lễ hội thu hút du khách như:

^[12] theo số liệu thống kê năm 2009 của Tổng cục thống kê Việt Nam.

❖ *Lễ hội mùa xuân*: Đây là lễ hội vui xuân của dân tộc H'mông và dân tộc Dao, thường được tổ chức vào những ngày sau Tết Nguyên Đán và kéo dài từ 3 đến 7 ngày. Lễ hội mang tính chất tổng hợp mừng công, cầu mưa, cầu con trai. Lễ hội có thi bắn nỏ, hát giao duyên, ném pao^[13], uống rượu, mở tiệc đãi khách.

❖ *Lễ mừng nhà mới của người Lô Lô*: Lễ mừng nhà mới kéo dài khoảng 2 ngày 2 đêm ở ngôi nhà mới của người dân tộc Lô Lô. Cả bản kéo tới ăn mừng cho ngôi nhà mới. Thầy cúng đi hát, sau đó cùng ăn uống vui chơi, hòa tấu kèn sáo và hát giao duyên nam nữ.

❖ *Lễ hội vỗ mông của người Mông*: Ngày mùng 5 Tết Nguyên Đán hằng năm, các chàng trai, cô gái đổ về Mèo Vạc nhằm tìm cho mình vợ (chồng). Khi tham gia lễ hội, các chàng trai, cô gái tìm đối tượng mà họ cảm thấy phù hợp với mình rồi vỗ mông đối tượng và chờ "đối phương" đáp lại.

❖ *Lễ hội chợ tình Khâu Vai*: Mỗi năm một lần duy nhất vào dịp 27/3 (âm lịch). Đây là một lễ hội hết sức độc đáo, ấn tượng khó quên. Du khách được chìm đắm trong không khí tung bừng náo nhiệt của lễ hội, ngây ngất trước khung cảnh núi non hùng vĩ, rạo rực. Không chỉ vậy, du khách còn được thưởng thức tiếng đàn môi tâm tình gọi bạn du dương, trầm bổng với tiếng khèn Mông; lời hát đối đáp tỏ tình của các chàng trai, cô gái Mông, Nùng, Giáy... Nhiều đôi đã nên vợ nên chồng trong dịp đi chợ tình Khâu Vai.

❖ *Lễ hội cầu Trăng của người Tày (Tết trung thu)*: Phần lễ thường được tổ chức vào tối 14/8 âm lịch trên một bãi đất rộng với các nghi thức “cúng thổ công chúa bản” tại ngôi miếu chung để xin phép cho dân bản được tổ chức lễ hội cầu Trăng. Đêm hôm sau, đúng vào ngày Rằm tháng Tám, khi mặt Trăng lên khỏi đỉnh núi và bắt đầu tỏa sáng xuống bản làng, tất cả bà con tập trung ở sân. Lúc này thầy cúng tiến hành cúng thổ công và các thần linh, các nghệ nhân cúng tế múa vòng quanh giàn cúng khi khai hội đón Trăng.

^[13] ném pao theo tiếng Mông gọi là “mùa pao”. Để có quả pao chơi, các cô gái lấy hạt thóc, hạt đậu, vải lanh vụn, dùng vải thổ cẩm hay lụa tơ tằm khâu bao kín tròn, to bằng nắm tay. Đối tượng tham gia chơi rất đa dạng, nhưng chủ yếu là nam nữ thanh niên.

❖ *Lễ nhảy lửa của người Pà Thẻn*: Thường được tổ chức vào cuối năm, khi thời tiết đang bước vào thời kỳ khắc nghiệt nhất của mùa đông. Đống lửa sẽ giúp mang lại sự ấm áp, mừng cho một vụ thu hoạch hoa màu vừa kết thúc và cầu thần linh phù hộ cho an khang thịnh vượng cũng như xua đuổi tà ma, bệnh tật.

Ngoài ra còn rất nhiều lễ hội đặc sắc khác như lễ hội Gầu Tào của người Mông, lễ hội Lồng Tồng của người Tày, Nùng...

b. Các di tích khảo cổ học

Hà Giang là nơi có nhiều di tích khảo cổ rất giá trị. Liên tục có nhiều cuộc khảo sát trong những năm gần đây.

Từ ngày 26/7 đến ngày 6/8 năm 2014, Viện Khảo cổ học Việt Nam đã phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Hà Giang và Bảo tàng tỉnh Hà Giang tiến hành điều tra, khảo sát tại 4 huyện vùng cao phía Bắc của tỉnh Hà Giang thuộc khu vực Công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn. Trong hơn 10 ngày, đoàn Viện Khảo cổ học Việt Nam đã tiến hành điều tra khảo sát 14 di tích (trong đó có 13 di tích thêm sông cổ và 1 di tích hang động) cùng với hàng trăm di vật khảo cổ được phát hiện. Các nhà khoa học đã phát hiện hàng trăm di vật khảo cổ là công cụ lao động được chế tác từ đá cuội sông, suối mang đặc trưng của thời kỳ đá cũ; tương tự như những di vật đã tìm thấy vào tháng 10/2013 tại xã Cán Tỷ, huyện Quản Bạ có niên đại cách ngày nay khoảng trên 20.000 năm. Qua nghiên cứu tổng thể các di vật khảo cổ, đến nay, tại Công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn đã phát hiện được hơn 20 di tích văn hóa từ thời đại đá cũ sang thời đại kim khí. Tại huyện Mèo Vạc, đoàn phát hiện 4 điểm chứa công cụ rìu nhẵn toàn thân và bàn mài lốm ở 3 xã Thượng Phùng, Xín Cái và Pả Vi - các di tích này được đánh giá vào thời hậu kỳ đá mới, có niên đại cách ngày nay khoảng 4.000 năm. Tại các vùng phụ cận của thị trấn Đồng Văn, đoàn khảo sát phát hiện di tích suối Sáo Hồ chứa công cụ cuội ghè đẽo của người tiền sử, có đặc trưng của công cụ thời đá cũ. Tại huyện Yên Minh, các nhà khảo cổ học còn phát hiện 10 di tích tại các xã Na Khê, Mậu Duệ, Niêm Sơn và Du Già. Trong đó có 9 di tích được phân bố trong địa tầng thêm

bậc II của Thủy điện sông Nhiệm. Các công cụ ở đây đều được chế tác từ đá cuội, có nguồn gốc tại địa phương; kỹ thuật gia công ghè, đẽo còn rất đơn giản, hình dáng thô sơ. Không chỉ điều tra, khảo sát tìm thấy nhiều di vật của người tiền sử, các nhà khảo cổ học còn phát hiện một số công cụ ghè đẽo cùng với nhiều tàn tích thức ăn của người xưa như vỏ ốc suối chặt đuôi, vỏ ốc núi bán hóa thạch trong hang Thẩm Ly Quyến thuộc xã Du Già, huyện Yên Minh. Đây là những di chỉ có niên đại thuộc thời đại đồ đá. Những chứng cứ cho thấy Công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn là vùng đất có nhiều tiềm năng to lớn về các di tích văn hóa thời tiền sử và sơ sử.

Đến đầu năm 2015, từ ngày 5/2 đến 8/2, Viện Khảo cổ học Việt Nam phối hợp với Bảo tàng tỉnh tiến hành điều tra, khảo sát một số hang động ở xã Minh Tân (huyện Vị Xuyên). Đoàn khảo sát đã phát hiện di chỉ khảo cổ học hang Pắc Tà, thôn Lũng Thiêng. Hang Pắc Tà rất rộng, sáng, thoáng mát, ước tính vòm hang cao 60m, lòng hang rộng 40m, sâu hơn 100m. Các nhà khoa học đã tiến hành khảo sát và đào hai hố thám sát, phát hiện được 60 công cụ đá ghè đẽo, cùng nhiều vỏ ốc suối, ốc núi bị chặt đuôi. Loại hình công cụ đá bao gồm: công cụ rìu ngang, rìu dọc, công cụ hình bầu dục, rìu ngắn, công cụ mảnh và mảnh tước, mang đặc trưng văn hóa Hòa Bình. Đây là lần đầu tiên xã Minh Tân nói riêng và huyện Vị Xuyên nói chung phát hiện được một di chỉ khảo cổ học hang động thời kỳ đồ đá. Các di vật giúp khẳng định hang Pắc Tà là một địa điểm khảo cổ học có giá trị về mặt văn hóa và lịch sử. Ngoài ra, trong quá trình khảo sát, đoàn còn phát hiện thêm một di chỉ khảo cổ học ngoài trời ở thềm trái suối Na Nhung, thuộc thôn Pắc Và, xã Tân Tiến. Qua những di vật phát hiện được, Tiến sĩ Nguyễn Trường Đông thuộc Viện Khảo cổ học Việt Nam cho rằng: hai chiếc rìu mài tứ giác và một chiếc rìu mài có vai phát hiện ở thôn Quang Tiến, thị trấn Vinh Quang thuộc thời kỳ đá mới có niên đại cách ngày nay từ 3.000 - 4.000 năm. 15 công cụ: Rìu ngang, rìu dọc, $\frac{1}{4}$ cuội và công cụ mảnh phát hiện được ở suối Na Nhung, thôn Pắc Và thuộc thời kỳ đá cũ có niên đại cách ngày nay từ 10.000 - 30.000 năm. Đây là những địa điểm khảo cổ học quan trọng, góp

phần vào việc nghiên cứu thời tiền sử ở huyện Hoàng Su Phì nói riêng và Hà Giang nói chung.

Với những giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học, di chỉ khảo cổ học; Hà Giang là địa điểm tiềm ẩn những giá trị văn hoá du lịch đặc sắc. Nếu du khách muốn có một chuyến đi khám phá thú vị, thì đây chính là một nơi lý tưởng để thỏa trí tò mò!

c. Các di tích lịch sử

Trong cuộc hành trình phiêu lưu của mình, bên cạnh việc chiêm ngưỡng vẻ đẹp thiên nhiên; du khách mạo hiểm còn có nhu cầu tham quan, tìm hiểu những vẻ đẹp, giá trị của những di tích lịch sử để chuyến du lịch trở nên phong phú, đáng nhớ hơn. Hà Giang là mảnh đất có rất nhiều di tích lịch sử nổi tiếng, thu hút rất nhiều du khách gần xa:

❖ *Tiểu khu Trọng Con*: Cách đường quốc lộ số 2, 20km về phía đông nam, cách thành phố Hà Giang khoảng 60 km về phía bắc ở tại xã Bằng Hành, huyện Bắc Quang, tỉnh Hà Giang (đã được nhà nước xếp hạng năm 1996). Năm 1945, thực hiện chỉ thị của chủ tịch Hồ Chí Minh, các đồng chí: Lê Quảng Ba, Bé Triều, Nam Long cùng đội vũ trang tuyên truyền tiến về tổng Bằng Hành xây dựng lực lượng cách mạng đặt tên là tiểu khu Trọng Con. Tiểu khu Trọng Con là cái nôi của phong trào cách mạng ở Hà Giang. Từ đây phong trào cách mạng được nhân lên, lan rộng khắp các địa bàn của tỉnh Hà Giang, từ vùng thấp đến các huyện vùng cao. Tiểu khu Trọng Con đã góp phần vào sự thắng lợi của Cách mạng, giải phóng Hà Giang trong thời gian ngắn, đưa nhân dân thoát khỏi cuộc sống kìm kẹp của thực dân Pháp, Phát xít Nhật cùng bè lũ tay sai, tạo tiền đề cho sự phát triển tốt đẹp của phong trào cách mạng ở Hà Giang trong những thời kỳ lịch sử sau này.

❖ *Di tích lịch sử Kỳ Đài*: Di tích nằm ở trung tâm thành phố Hà Giang. Ngày 27/3/1961, đồng bào các dân tộc Hà Giang đã vinh dự được đón Bác Hồ thăm và nói chuyện thân mật ở nơi đây. Di tích Kỳ Đài không những là công trình văn hóa, mà còn là nơi ghi dấu, gìn giữ những kỷ niệm về Bác Hồ với đồng bào các dân tộc Hà Giang, động viên khích lệ nhân dân Hà Giang làm theo lời

Bác Hồ căn dặn, hăng hái tham gia sản xuất, đoàn kết một lòng theo Đảng xây dựng và bảo vệ quê hương Hà Giang ngày càng phát triển.

❖ *Bia và chuông chùa Sùng Khánh*: Di tích lịch sử nghệ thuật chùa Sùng Khánh cách thành phố Hà Giang 9 km về phía nam thuộc thôn Làng Nùng, xã Đạo Đức, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang (đã được nhà nước xếp hạng năm 1993). Chùa nằm trong thôn Nùng thuộc xã Đạo Đức, địa thế ngôi chùa rất đẹp, phía sau lưng dựa vào dãy núi, phía trái có núi hình rồng châu, phía phải có núi hình hổ phục, mặt quay về hướng đông có cánh đồng rộng và dòng suối trong Thịch Bích chảy qua, xa xa là dòng sông Lô uốn mình cùng với trục đường quốc lộ số 2. Chùa Sùng Khánh được xây dựng thời Triệu Phong (1356), do thời gian, chùa bị hư hại, đến năm 1989 được nhân dân xây dựng trên nền chùa cũ. Ở đây còn lưu giữ hai di vật: bia đá thời Trần (1367) ghi lại công lao của người sáng lập ra chùa và một quả chuông cao 0.90m, đường kính 0.67m, được đúc thời Hậu Lê (1705). Nghệ thuật khắc trên đá, trên chuông đồng và kỹ thuật đúc chuông là một bằng cứ nói lên bàn tay tinh xảo của các nghệ nhân vùng biên giới phía bắc này, và từ đó biết thêm lịch sử phát triển thời Trần và Lê tới tận vùng biên ải Hà Giang.

❖ *Chuông chùa Bình Lâm*: Chùa Bình Lâm thuộc địa phận thôn Tông Mường xã Phú Linh, Thị xã Hà Giang. Chùa còn có tên gọi chữ Hán là "Bình Lâm Tự". Chuông có chiều cao 103cm, đường kính miệng 65cm, quai được cấu tạo bởi hai hình rồng, trên chuông có khắc bào Minh bằng chữ Hán gồm 309 chữ năm Bính Thân, niên hiệu Hưng Long thứ 4 (1296). Đây là quả chuông được coi là duy nhất và sớm nhất tìm thấy ở nước ta hiện nay, trên quả chuông ta bắt gặp tiêu bản rồng nổi trên chất liệu đồng (thế kỷ 13). Cùng với quả chuông, tại chùa Bình Lâm còn phát hiện được một số di vật như tháp đất nung, mái ngói có hoạ tiết hoa chanh... là những nét quen thuộc và tiêu biểu của văn hoá thời Trần.

❖ *Khu nhà Dòng họ Vương*: Cách thành phố Hà Giang 145 km về phía tây bắc, cách trung tâm huyện Đồng Văn 24 km về phía Tây Nam. Di tích kiến trúc nghệ thuật dòng họ Vương (dân tộc Mông) đã được nhà nước xếp hạng năm

1993. Đầu thế kỷ XX, Vương Chính Đức được phong làm Bang Tá đã xây dựng khu nhà của mình thành một dinh cơ phú cường và độc đáo để ở và làm việc. Khu nhà được xây dựng theo kiến trúc cổ Trung Hoa (cuối thời Thanh), tổng thể khu chia ba phần chính: khu tiền dinh, trung dinh và hậu dinh, gồm bốn nhà ngang, sáu nhà dọc, hai tầng với 64 phòng với diện tích sử dụng là 1120m². Bao bọc khu nhà là hệ thống tường đá dày từ 0,6m đến 0,9m; cao 2,5m đến 3m. Nơi đây là một di tích hiếm có ở vùng miền núi phía bắc của một dòng họ người Mông ở Hà Giang: với kiến trúc đẹp, những bức phù điêu trạm trổ trên đá được trang trí cầu kỳ, tỉ mỉ các khung cửa sổ bằng gỗ được trạm trổ khá tinh xảo, mái nhà được lợp bằng ngói máng. Công trình khu nhà dòng họ nhà Vương là công trình nghệ thuật - một di sản văn hoá, qua đây chứng tỏ nước ta và Trung Quốc có sự giao lưu kiến trúc trong xây dựng. Cảnh quan nơi đây đẹp, mát mẻ, có núi cao đồng rộng thuận lợi cho khách đến tham quan du lịch khi đến với Hà Giang.

d. Văn hóa ẩm thực

Sau một chuyến du lịch mạo hiểm thú vị, du khách không nên bỏ lỡ cơ hội thưởng thức các món ăn đặc sản hấp dẫn giữa mảnh đất Hà Giang này. Chắc chắn đây cũng sẽ là một trong những trải nghiệm khó quên trong chuyến du lịch của du khách. Đến với Hà Giang, du khách sẽ có dịp được thưởng thức những đặc sản nổi tiếng mang đậm nét hương vị vùng cao như:

❖ *Mèn mén*: Là cách gọi theo tiếng Trung Quốc có nghĩa là bột ngô hấp. Món ăn được làm từ những hạt ngô tẻ địa phương là thực phẩm hàng ngày của người Mông. Tuy nhiên để có được bát thành phẩm ngon phải trải qua nhiều công đoạn và thời gian. Mèn mén khi đã chín có vị thơm, dẻo, rất đậm đà, ăn rất bùi, ngậy. Ăn mèn mén bao giờ cũng kèm thêm một bát canh. Người Mông thường ăn món này với canh bí đỏ, canh su su... dễ ăn, dễ nuốt mà không bị sặc, tăng thêm phần hấp dẫn cho món ăn.

❖ *Thắng cố*: Là món ăn truyền thống của dân tộc Mông và các dân tộc ở Hà Giang. Đến nay đã trở thành món ăn khoái khẩu của đông đảo nhân dân. Thắng cố tiếng địa phương có nghĩa là *canh thịt*, được chế biến từ nguyên liệu tổng hợp gồm toàn bộ lục phủ ngũ tạng, phần đầu và tứ chi của bò, ngựa hoặc dê

được làm sạch, cắt miếng cỡ bao diêm, ướp gia vị hạt tiêu, ớt, thảo quả và được ninh nhừ. Đây là món ăn rất hấp dẫn. Thắng cố thường được ăn với mèn mèn cùng với chén rượu ngô ủ bằng men lá. Món thắng cố thường được bán tại các buổi chợ phiên vùng cao, du khách không thể nào quên dù chỉ được thưởng thức một lần.

❖ *Cháo ấu tẩu*: Củ ấu tẩu là loại biệt dược quý hiếm ở xứ lạnh, chủ yếu chỉ có ở vùng cao. Dùng ấu tẩu phải hiểu biết và thận trọng. Củ tươi hoặc khô thái lát hoặc đập dập ngâm với rượu dùng để xoa bóp chỗ bị bong gân, bầm tím hoặc có tác dụng chữa cảm gió rất hiệu nghiệm (chỉ xoa bóp, không được uống). Đặc biệt khi nấu cháo ấu tẩu với chân giò lợn, củ ấu tẩu phải được ninh kỹ đến khi nếm thấy lưỡi không bị tê thì mới ăn được. Với một bát cháo ấu tẩu chân giò nóng ăn lúc bữa đêm sẽ có tác dụng bồi bổ sức khỏe, du khách sẽ thấy sảng khoái không còn nhức mỏi xương khớp nhất là sau một chuyến đường dài mệt mỏi.

❖ *Nộm tái dê*: Người ta thường chọn dê núi đá, loại thịt bắp, thui vàng chín tới, thái lát ngang thớ thật mỏng, trộn với nước chanh tươi, gừng rang, sả, ớt, gia vị. Khi ăn, người ta dùng bánh đa cuốn thịt dê với chuối xanh, khế thái lát, lá sung, rau thơm chấm với tương gừng. Đây là món ăn rất bổ dưỡng được nhiều người ưa chuộng.

❖ *Thịt bò khô*: Đây là một loại đặc sản có giá trị cao, được chế biến rất công phu. Thịt bò được chọn từ thịt bắp, thái dọc thớ được tẩm ướp gia vị gừng, rượu... rồi hong khói, sấy khô bằng than củi. Khi ăn ngâm nước ấm cho mềm, thái lát mỏng xào với lá tỏi tươi hoặc các loại rau đậu. Nếu ăn nướng thì vùi thịt trong tro nóng. Khi chín mang mang ra lau sạch tro, dùng chày gỗ đập tơi xé thành từng sợi chấm với tương ớt. Trong tiết trời se lạnh ở vùng cao, du khách cùng với những người bạn của mình ngồi bên bếp lửa bập bùng, thưởng thức món thịt bò khô cùng một chén rượu ngô thơm mát chắc hẳn rất thú vị.

❖ *Thịt lợn hun khói*: Thịt lợn hun khói có thể cất giữ được từ 6 tháng đến 1 năm. Đây là một loại thực phẩm thường được đồng bào vùng cao cất giữ để ăn dần hàng năm. Thịt được chọn từ những con lợn đen nặng hàng tạ, khi mổ

con lợn được xẻ ra thành 2 phần theo dọc sống lưng rồi cắt ngang từ sống lưng xuống dọc xương sườn lấy cả bì, mỡ và nạc. Miếng thịt xẻ ra thường dài khoảng 50cm, rộng 3cm đến 5cm. Sau khi tắm ướp gia vị, thịt được xếp trên giá bếp hun khói củi cho đến khi khô quắt lại có màu nâu đen. Khi chế biến, người ta thường quấn một lớp giấy bên ngoài miếng thịt rồi mang đốt, khi cháy hết lớp giấy thịt được ngâm và rửa sạch trong nước nóng 40°C. Sau đó thái lát mỏng xào với các loại rau đậu hoặc xào riêng thịt ăn với mèn mèn.

❖ *Ấu trùng ong*: Là loại ấu trùng lấy từ các tổ ong rừng có thể mang chiên giòn thành một món ăn ngon, bổ dưỡng. Ấu trùng ong còn dùng để ngâm rượu uống bổ sức khỏe.

❖ *Cá Dầm Xanh, Anh Vũ*: Trên lưu vực sông Gâm thuộc huyện Bắc Mê có nhiều tôm cá. Đặc biệt hơn cả, ở đây có loại cá Dầm Xanh, Anh Vũ ngon nổi tiếng, thuộc loại cá quý hiếm, đã từng là đặc sản cung tiến vua thời trước đây. Ngày nay loại cá này vẫn còn ở lưu vực sông Gâm, người dân vẫn thường đánh bắt và được bán trên thị trường.

❖ *Rượu ngô, men lá*: Ngoài các món ăn đặc sản vùng cao, du khách không thể từ chối, bỏ qua chén rượu ngô thơm mát được chế biến từ ngô hạt đồ chín ủ với men lá (men lá được chế từ hơn 30 loại thảo dược trong rừng) và được chưng cất từ nguồn nước tinh khiết trên núi. Hiện có nhiều loại rượu ngô ngon nổi tiếng được khách hàng trong và ngoài tỉnh ưa chuộng như rượu ngô Thanh Vân (Quản Bạ), rượu Nà Mạ (Yên Minh), rượu Thiên Hương (Đồng Văn)...

2.2.2. Cơ sở hạ tầng

2.2.2.1. Giao thông

Hà Giang có vị trí thuận tiện trong giao lưu khu vực và quốc tế, nằm trên các hành lang du lịch quan trọng của quốc gia.

Thứ nhất, Hà Giang nằm trên tuyến du lịch từ thủ đô Hà Nội - trung tâm du lịch quốc gia theo quốc lộ 2 qua cửa khẩu Thanh Thủy - Thiên Bảo nối với tỉnh Vân Nam của Trung Quốc. Đây là tuyến du lịch mang ý nghĩa quốc tế nằm trong không gian du lịch thuộc khuôn khổ hợp tác kinh tế “hai hành lang một

vành đai” giữa Việt Nam và Trung Quốc và không gian GMS^[14]. Theo đó Hà Giang giữ vai trò là một trong những “cửa ngõ” quan trọng của du lịch Việt Nam trong mối quan hệ với du lịch khu vực và quốc tế.

Thứ hai, Hà Giang nằm trên tuyến du lịch vòng cung biên giới phía bắc theo hệ thống quốc lộ 4 (A, B, C, D). Đây là tuyến du lịch quốc gia nhằm khai thác hệ thống tài nguyên du lịch sinh thái, văn hóa các dân tộc ít người Đông và Tây Bắc Việt Nam. Đặc biệt hơn tuyến này gắn với hệ thống cửa khẩu quốc tế đường bộ quan trọng với Trung Quốc như Hữu Nghị (Lạng Sơn), Tà Lùng (Cao Bằng), Thanh Thủy (Hà Giang), Lào Cai (Lào Cai), Ma Lù Thàng (Lai Châu)... cùng với các chợ phiên vùng cao tạo thành những chương trình du lịch hấp dẫn khách du lịch.

Thứ ba, Hà Giang nằm trên tuyến du lịch theo quốc lộ 279 nối liền với các tỉnh Đông và Tây Bắc của vùng Trung du, miền núi Bắc Bộ. Tuyến du lịch này kết nối hai vùng văn hóa đặc trưng (Tày - Nùng ở Đông Bắc và Thái - Mường ở Tây Bắc) và gắn với hành lang phát triển kinh tế Đông - Tây của các tỉnh miền núi phía Bắc. Ngoài ra, tuyến này cũng khai thác hai hệ sinh thái đặc trưng của vùng là trung du và núi cao.

Để phát triển du lịch chuyên đề quốc gia, Hà Giang có thể được xem là điểm đầu của tuyến du lịch qua các miền các di sản thế giới (Hà Giang - Hà Nội - Quảng Ninh - Ninh Bình - Quảng Bình - Thừa Thiên Huế...). Bên cạnh đó Hà Giang cũng là điểm dừng trên tuyến du lịch địa chất kết nối hệ thống công viên địa chất toàn cầu của khu vực châu Á - Thái Bình Dương.

Hà Giang cũng là một trong những điểm dừng chân quan trọng trong chương trình du lịch “về cội nguồn Việt Bắc”, về quê hương cách mạng các tỉnh Đông Bắc Việt Nam.

Hà Giang còn nằm trong chương trình hợp tác phát triển du lịch “Tám tỉnh Tây Bắc mở rộng”^[15].

^[14] viết tắt của từ Greater Mekong Subregion (Tiểu vùng sông Mekong mở rộng).

^[15] bao gồm các tỉnh Hà Giang, Lào Cai, Yên Bái, Phú Thọ, Hòa Bình, Điện Biên, Sơn La và Lai Châu.

Như vậy, trên bình diện tổng thể, Hà Giang có vị trí quan trọng và thuận lợi để liên kết vùng, liên kết quốc tế phát triển du lịch và trở thành một mắt xích quan trọng trong các chương trình du lịch của quốc gia.

Tuy nhiên không thể phủ nhận giao thông hiện đang là một rào cản lớn trong việc tiếp cận tới địa phương này. Do địa hình hiểm trở, nên việc đi lại trên các tuyến đường thực sự rất khó khăn và nguy hiểm. Bên cạnh các cung đường đã rải nhựa, vẫn còn tồn tại nhiều con đường đất gập ghềnh sỏi đá, toàn ổ voi, ổ gà. Khi mùa mưa đến, đất đá sạt lở, đường lầy lội. Nhiều đoạn đường bị nước xói mòn tạo thành những vết nứt lớn. Bán kính cong hẹp cộng với mặt đường xuống cấp khiến các tay lái phải hết sức cẩn thận khi tránh những xe công đi ngược chiều. Trên những con đường cheo leo ở sườn núi có nhiều con dốc dựng đứng và đặc biệt quanh co; có tới hàng ngàn các khúc cua tay áo, chưa kể những đoạn đèo. Nếu đoạn nào không có dải phân cách thì rất dễ lao xuống vực. Hà Giang cần phải đầu tư, nâng cấp lại hệ thống giao thông còn nhiều bất cập này.

2.2.2.2. Hệ thống thông tin liên lạc

So với những năm trước, mạng lưới viễn thông của tỉnh Hà Giang đã có sự phát triển vượt bậc. Vùng phủ sóng di động đạt gần 90% các xã, phường, thị trấn, 120 trạm BTS^[16]. Các nhà cung cấp dịch vụ chủ yếu gồm: VNPT, Viettel, EVN, FPT. Trong đó VNPT Hà Giang đã khai thác 8 trạm di động băng rộng 3G trên địa bàn thành phố và 2 huyện Bắc Quang, Vị Xuyên. Ở những khu vực trung tâm đã có sóng wifi, phục vụ nhu cầu truy cập Internet của người dân cũng như khách du lịch. Chính những thành tựu này đã cho thấy sự cố gắng của tỉnh Hà Giang trong vấn đề thúc đẩy sự phát triển trên lĩnh vực viễn thông.

Tuy nhiên, do gặp nhiều khó khăn vì tính chất phức tạp của địa bàn miền núi, các sóng di động, wifi, 3G ở đây còn khá yếu. Đây cũng là một hạn chế không nhỏ, ảnh hưởng tới hoạt động của khách du lịch mạo hiểm trong những trường hợp khách quên đường, hay gặp nạn khi đang tham gia hoạt động du lịch.

^[16] viết tắt của từ Base Transceiver Station (trạm thu phát gốc).

2.2.3. Hệ thống điện, nước

Hệ thống lưới điện của tỉnh đã được đầu tư phát triển mạnh. Đến nay trên địa bàn Hà Giang có 1 trạm biến áp 110KV với công suất 32.000KVA, 23 trạm thủy điện với công suất trên 24.300KW và một số máy phát điện Diesel có công suất trên 6600KW. Hệ thống lưới điện gồm: 180km đường dây 110KV, 11200km đường dây 35KV, 131km đường dây 22KV, 118,7km đường dây 10KV và 888km đường dây 0,4KV. Đảm bảo cung cấp điện lưới cho 11/11 huyện, lỵ, thành phố và 184/195 xã phường, bằng 94,5% tổng số xã phường trên địa bàn (trong đó có 5 xã sử dụng thủy điện địa phương). Tổng số hộ được sử dụng điện là 81.000/117.000 hộ, chiếm 69,2% tổng số hộ trên địa bàn tỉnh. Về hệ thống nước, hiện tại tỉnh Hà Giang đã xây dựng hàng trăm công trình hệ tự chảy, 23.895 bể chứa nước cho đồng bào vùng cao; các trung tâm huyện lỵ, thị xã đều đã có hệ thống cấp nước^[17].

Những sự cải thiện về hệ thống điện, nước của Hà Giang trong thời gian gần đây đã đáp ứng được nhu cầu của người dân cũng như các hoạt động du lịch mạo hiểm.

2.2.2.4. Y tế

Hiện trung bình có 8,4 bác sỹ/vạn dân và 0,78 dược sỹ/vạn dân. 100% trạm y tế xã, phường có bác sỹ (thường trú tại xã: 46. luân phiên: 149). Tỉnh Hà Giang đã đưa vào hoạt động bệnh viện chuyên khoa Mắt, trung tâm giám định pháp y. Đến cuối năm 2014, tỉnh có thêm 52 xã được công nhận đạt Bộ tiêu chí quốc gia về y tế xã, nâng tổng số xã được công nhận đạt Bộ tiêu chí quốc gia về y tế xã (trong 3 năm 2012 - 2014) lên 114 xã. Các chương trình y tế quốc gia được triển khai theo đúng kế hoạch, hoạt động y tế dự phòng được duy trì thường xuyên, có hiệu quả; kiểm tra, giám sát phòng chống dịch bệnh chặt chẽ^[18].

Với sự tiến bộ trong ngành y tế Hà Giang thời gian gần đây, khách du lịch mạo hiểm sẽ không còn thấy quá lo lắng khi gặp phải những trường hợp bệnh tật hay tai nạn bất ngờ trong quá trình tham gia hoạt động du lịch ở Hà Giang.

^[17] thông tin về hệ thống điện, nước được cập nhật trên trang hagiang.gov.vn

^[18] theo “Báo cáo công tác chỉ đạo, điều hành của UBND tỉnh, Thường trực UBND tỉnh và tình hình thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội năm 2014”

2.2.3. Cơ sở vật chất kỹ thuật và các dịch vụ du lịch

2.2.3.1. Cơ sở lưu trú

Cùng với sự phát triển của lượng khách du lịch, hệ thống cơ sở lưu trú ở tỉnh Hà Giang đã có sự phát triển đáng kể cả về số lượng và chất lượng, góp phần vào sự phát triển của nền kinh tế nói chung và ngành du lịch nói riêng. Các cơ sở lưu trú trong tỉnh ngày càng được nâng cấp về trang thiết bị, chất lượng phòng nghỉ ngày càng được nâng cao, tình hình an ninh trật tự được đảm bảo tạo điều kiện thuận lợi cho du khách lưu trú trong quá trình tham quan tại các khu, điểm du lịch. Song song với đó còn có một số dịch vụ đi kèm như: vui chơi giải trí, karaoke, vật lý trị liệu, các sản phẩm địa phương cũng được phát triển, mang lại sự thoải mái nhất cho du khách. Tuy nhiên về mặt số lượng, các cơ sở lưu trú còn khá ít ỏi, điều đó được thể hiện dưới bảng sau:

Bảng 2.2: Số lượng cơ sở lưu trú của Hà Giang trong giai đoạn 2010 - 2014

Năm	2010	2011	2012	2013	2014
Chỉ tiêu					
Tổng số cơ sở lưu trú	100	102	111	112	126
Nhà nghỉ	89	83	83	83	94
Khách sạn (3 sao)	0	0	0	0	1
Khách sạn (1 - 2 sao)	11	19	28	29	31
Tổng số buồng	1.340	1.342	1.669	1.715	1.876

(Nguồn: Trung tâm xúc tiến du lịch tỉnh Hà Giang)

Qua bảng thống kê trên, chúng ta thấy sự cải thiện không đáng kể về số lượng cơ sở lưu trú ở tỉnh Hà Giang. Sự chuyển biến qua các năm khá chậm chạp, không rõ rệt. Tuy về tổng thể số buồng đã tăng vọt qua các năm (đặc biệt là từ năm 2011 trở đi) nhưng số lượng các khách sạn số lượng các khách sạn 1 - 2 sao còn khá ít; riêng khách sạn đạt 3 sao cho đến năm 2014 mới có 1 cái. Điều này dẫn đến việc không đáp ứng đủ nhu cầu của khách du lịch, đặc biệt vào những ngày có sự kiện đặc biệt tại địa phương, luôn xảy ra tình trạng thiếu phòng. Đây là một điều khá đáng tiếc đối với du lịch Hà Giang.

Tại Hà Giang du khách có thể nghỉ tại các khách sạn có giá trung bình 170.000 - 350.000 VND như khách sạn Huy Hoàn, khách sạn Công đoàn, khách sạn Khánh Linh, khách sạn Cao Nguyên Đá (ở thị trấn Đồng Văn). Theo các tài xế xe khách và một số khách du lịch mạo hiểm có kinh nghiệm, khách sạn tốt nhất ở Đồng Văn là khách sạn Hồng Ngọc nằm ngay thị trấn gần chợ phiên Đồng Văn, giá phòng từ 120.000 VND đến 180.000 VND/phòng (phòng có hai hoặc 3 giường). Nhà Ủy ban nhân dân thị trấn cũ ở cuối dãy phố cổ nay cũng là nhà nghỉ bình dân (có thể ngủ với giá 20.000 VND/người) . Có khoảng 6 - 7 nhà nghỉ quanh đó giá rẻ hơn, dao động từ 80.000 VND đến 120.000 VND/phòng.

Nếu có điều kiện hơn, du khách có thể đến nghỉ ở Trường Xuân Resort hoặc Ecolodge Pan Hou Village.

❖ *Trường Xuân Resort*: được bao quanh bởi những dãy núi, resort sinh thái theo kiểu nông thôn này có phòng xông hơi khô, dịch vụ mát-xa và truy cập wifi miễn phí. Trường Xuân Resort cách làng tộc người Tày hoặc Dao 5 km. Resort được trang bị máy lạnh và quạt, các phòng đều có TV màn hình phẳng với các kênh truyền hình cáp, minibar và tủ quần áo; phòng tắm riêng đi kèm với tiện nghi vòi sen, đồ vệ sinh cá nhân và máy sấy tóc. Du khách có thể đến quầy lễ tân chuyên phục vụ 24/24 giờ để được hỗ trợ với các dịch vụ để hành lý, giặt là và đưa đón sân bay. Nơi nghỉ cũng có thể sắp xếp các chuyến tham quan và đi câu cá.

❖ *Ecolodge Pan Hou Village*: nằm ở huyện Hoàng Su Phì. Khách sạn thân thiện với tăng sinh thái sử dụng hệ thống nước nóng và quạt dùng năng lượng mặt trời. Wifi miễn phí có trong khách sạn. Các phòng tại đây được làm từ tre và được bao quanh bởi các ao và vườn thực vật. Mỗi phòng đều đi kèm với một ban công riêng và khu vực tiếp khách. Ecolodge Pan Hou Village được bao quanh bởi rừng núi và dòng sông chảy, với nhiều dân tộc thiểu số thú vị sống trong khu vực. Du khách có thể sắp xếp chuyến đi bộ đường dài với một hướng dẫn viên địa phương để khám phá những khu vực này và cảm thấy gần gũi hơn với thiên nhiên. Những dịch vụ cho du khách khác bao gồm cho thuê xe

đạp và dịch vụ phòng. Bữa ăn lành mạnh và các món ăn địa phương được phục vụ tại nhà hàng ngay tại chỗ.

Tuy nhiên, để chuyến du lịch mạo hiểm trở nên thú vị hơn, du khách hoàn toàn có thể lựa chọn nghỉ homestay. Du khách có thể tham khảo các địa chỉ sau:

❖ *Homestay tại bản Tiến Thắng*: cách thành phố Hà Giang 5km. Homestay thân thiện, đạt tiêu chuẩn, trong một khung cảnh thơ mộng của một bản 100% dân tộc Tày sẽ mang đến cho quý khách những trải nghiệm thú vị.

❖ *Homestay tại thôn Nặm Dăm*: cách trung tâm huyện khoảng 2km, cảnh vật và con người nơi đây đậm sắc màu truyền thống. Những mái nhà lợp ngói âm dương đượm màu thời gian ẩn mình dưới chân núi, những bức tường bằng đất sét cũ kỹ ánh lên vàng óng trong nắng mai hay chiều muộn. Du khách ăn nghỉ, tham gia các sinh hoạt và cùng gia chủ khám phá về văn hóa bản địa.

Ngoài ra du khách có thể tham khảo thêm homestay ở bản Tha, bản Tuy... Mức giá thường dao động: 100.000 VND/khách (đoàn dưới 20 khách), 75.000 VND/khách (đoàn trên 20 khách).

Nhìn chung, hệ thống cơ sở lưu trú ở Hà Giang chủ yếu là của các hộ tư nhân, nên năng lực về chuyên môn nghiệp vụ còn hạn chế, quy mô kinh doanh nhỏ, trang thiết bị mới đạt ở mức tối thiểu. Hy vọng rằng trong thời gian tới, các cơ sở lưu trú sẽ nâng cao chất lượng phục vụ và ngày càng hoàn thiện hơn nữa nhằm tạo sự hấp dẫn với du khách gần xa.

2.2.3.2. Dịch vụ ăn uống

Đối với khách du lịch mạo hiểm, họ thường thích ăn ở những nơi có các món đặc sản địa phương. Họ không cần những nơi quá sang trọng, cầu kỳ. Những quán xá càng mang không khí dân dã càng tốt. Đến với Hà Giang, du khách sẽ bị thu hút bởi nhiều địa điểm ăn như vậy. Nổi tiếng nhất có lẽ là nhà hàng Cơm Dân Tộc với nhiều đặc sản của dân tộc Thái như rau rón nộm, rau tầm bóp xào, canh cá chua hoa chuối, nhộng ong Tà Lùng... Nhà hàng Biển nhớ Thanh Thu có các món ăn rất đặc biệt được làm từ thịt cá sấu, hải sản, ngỗng và các món đặc sản của những người dân tộc vùng cao. Nếu muốn ăn sáng, du khách có thể tìm đến một số quán bánh cuốn ngon như quán bà Biển, quán bà

Làn hay quán cháo ấu tẩu đông khách nhất - đối diện Nhà khách Hà An, qua cầu Yên Biên I. Ở Yên Minh có quán ăn trưa Hải Yến ở công chợ, có bán thịt hun khói và lạp sườn hun khói nhưng chỉ có vào mùa lạnh. Du khách có thể mua về làm quà. Để thưởng thức các món thịt trâu gác bếp, thịt xá xiu, cá lăng, cá tầm; du khách có thể tìm đến các quán cơm bình dân như quán Tiến Nhị, quán bà Tú Lan ở huyện Quản Bạ.

Ngoài ra, có một số khách sạn cũng phục vụ luôn nhu cầu ăn uống của khách như nhà hàng khách sạn Phương Đông, Hương Trà, Yên Biên... với không gian thoáng đãng, thiết kế sang trọng và hiện đại tạo nên một phong cách rất riêng và độc đáo. Các Nhà hàng nằm trong trung tâm thành phố Hà Giang nên rất thuận tiện cho việc nghỉ ngơi giữa chuyến đi của du khách. Với thực đơn phong phú và đa dạng, các nhà hàng trên đều là điểm đến lý tưởng cho du khách khi tới Hà Giang.

Về các quán đồ uống, Hà Giang có những quán nổi tiếng như Phở Đá café, Apple café, café Phố cổ Đồng Văn... đều rất được lòng các du khách.

2.2.3.3. Các dịch vụ du lịch khác

Các phiên chợ vùng cao luôn thu hút được rất nhiều du khách. Đến chợ phiên để ngắm nhìn những người dân tộc áo quần tươm tất, háo hức bán mua. Hay chỉ đơn giản là đi chợ để ăn cái kẹo, uống chén rượu ngô. Các phiên chợ thường diễn ra vào sáng thứ bảy và chủ nhật hàng tuần. Du khách đến đây có thể chụp ảnh kỷ niệm với những bộ trang phục đầy màu sắc. Hiện nay dịch vụ cho thuê trang phục của đồng bào các dân tộc Lô Lô, Pà Thẻn, Dao... đang được đông đảo du khách yêu thích

Tính đến nay toàn tỉnh đã xây dựng được 32 làng văn hóa du lịch cộng đồng. Trong đó 18 làng được đưa vào khai thác, thu hút nhiều du khách trong và ngoài nước đến tham quan, lưu trú. Du khách có thể đến với các làng nghề truyền thống để mua quà làm kỷ niệm. Ở Công trời Quản Bạ, đi khoảng hơn 20km từ trung tâm huyện đến xã Lũng Tám, du khách sẽ được tận mắt chứng kiến nghề dệt lanh, nhuộm chàm của đồng bào dân tộc H'mong ở đây. Loại vải này có đặc tính là ấm về mùa đông, mát về mùa hè và bền đẹp. Các công đoạn

để hoàn thành sản phẩm đều được làm thủ công, không hề có sự can thiệp của máy móc hay phụ phẩm công nghiệp. Mô hình hợp tác xã dệt lanh nơi đây luôn hấp dẫn các khách du lịch trong và ngoài nước với nhiều sản phẩm trang trí hình tượng mang đậm phong cách văn hóa H'mong. Du khách cũng sẽ rất thích thú với nghề chạm bạc được dân tộc Dao lưu truyền hàng trăm năm nay tại các xã vùng sâu, xa của các huyện Hoàng Su Phì, Xín Mần. Sản phẩm của họ làm ra gồm các loại vòng bạc, hoa trang trí, xà tích, lắc, xuyên, hoa tai, nhẫn, chuông... với những thủ pháp kỹ thuật và nghệ thuật tinh xảo. Đối với dịch vụ ngủ homestay, hiện nay các hộ dân trong vùng ngoài việc cho khách ở trọ ngủ nghỉ ngay trong gia đình, họ còn nấu cơm cho khách du lịch ăn cùng. Việc làm này vừa tạo thu nhập cho người dân lại giảm thiểu đáng kể những dịch vụ chặt chém không lành mạnh đối với du khách.

Gây hứng thú cho khách du lịch mạo hiểm nhất, có lẽ là dịch vụ cho thuê xe máy ở Hà Giang. Số lượng khách tăng đột biến, kéo theo dịch vụ cho thuê xe máy trở nên đắt hàng. Thông thường, nhiều người thích đi xe khách lên Hà Giang rồi thuê xe máy ngược lên Đồng Văn - Mèo Vạc... Do đó, chắc chắn là du khách sẽ phải chọn tìm thuê xe ở ngay thành phố Hà Giang. Cảm giác phóng xe trên những cung đường hiểm trở thật không gì sánh bằng. Ở Hà Giang hiện nay có rất nhiều điểm cho thuê xe máy, trong đó chủ yếu là các công ty du lịch kinh doanh thêm dịch vụ cho thuê xe máy và thêm vài hộ nhỏ lẻ cũng đứng ra cho thuê để tăng thêm thu nhập. Hiện nay, giá cho thuê xe chung ở đây dao động từ 180 - 200.000 đồng/xe. Du khách có thể liên hệ thuê xe với:

- Anh Bay: 0986030405/0915273882 (chuyên cho khách Việt thuê xe máy).
- Anh Nam 0917.797.269 (chuyên cho khách Tây thuê xe máy).
- Thuê xe ô tô từ 7 chỗ đến 29 chỗ (có lái) hoặc tự lái, bạn có thể liên hệ anh Vinh 01646115115, chất lượng uy tín, dịch vụ tốt.

2.2.4. Cơ chế chính sách và các dự án đầu tư du lịch tại Hà Giang

Ngày 20/3/2015 tại Hà Nội, Ủy ban nhân dân tỉnh Hà Giang phối hợp với Ban chỉ đạo Tây Bắc tổ chức hội thảo về phát triển kinh tế, xã hội tỉnh Hà Giang

trong môi liên kết vùng Đông Bắc - Tây Bắc và kỷ niệm 50 năm ngày hoàn thành “Con đường hạnh phúc”. Tại hội thảo tập trung bàn về định hướng xây dựng Hà Giang thành một trong những trung tâm du lịch trọng điểm của cả nước. Trên cơ sở công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn, tỉnh đã nghiên cứu đề xuất cơ chế chính sách đột phá và đặc thù để thu hút các doanh nghiệp trong và ngoài nước đầu tư hình thành dịch vụ du lịch quốc gia và quốc tế về sinh thái, văn hóa dân tộc với sản phẩm đặc thù địa phương. Một trong những đề xuất chính đó là cơ chế liên kết du lịch. Hà Giang đã xác định phát triển trên quan điểm: “một trục - hai hướng” như kết nối Đông Bắc và Tây Bắc, kết nối một trục giữa các tỉnh Hà Tuyên - Vĩnh Phúc trước đây với thị trường Châu Văn Sơn (Trung Quốc). Liên kết du lịch không chỉ là định hướng đúng đắn của Đảng và Nhà nước mà còn là một giải pháp quan trọng giúp cho ngành du lịch của các địa phương cũng như du lịch Việt Nam phát triển bền vững. Để việc liên kết thực sự đem lại hiệu quả, thời gian tới Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Giang cần phối hợp chặt chẽ hơn nữa nhằm khai thác triệt để thế mạnh của tỉnh, biến các giá trị văn hóa truyền thống thành sức mạnh thu hút du lịch, hướng tới một nền du lịch phát triển bền vững và lâu dài. Tại cuộc họp còn có những đề xuất tới Chính phủ cho tỉnh nghiên cứu một cơ chế đặc thù về việc sử dụng nguồn thu từ xuất nhập khẩu nhằm phát triển hạ tầng cửa khẩu quốc tế Thanh Thủy. Cửa khẩu Quốc tế Thanh Thủy là điểm chuyển tiếp giữa cung đường du lịch Đông - Tây Bắc nối với thị trường du lịch tỉnh Hà Giang - Vân Nam (Trung Quốc), có vị trí quan trọng trên bản đồ du lịch quốc gia. Với nhiều lợi thế trong kết nối và phát triển du lịch, song cửa khẩu Thanh Thủy đang còn thiếu những cơ chế, chính sách cụ thể, tạo xung lực tổng hợp trong vùng cung liên kết phát triển du lịch vùng Đông Bắc - Tây Bắc.

Nếu tất cả các đề xuất trên được xét duyệt và vận hành hiệu quả, đây sẽ là một bước tiến quan trọng cho du lịch tỉnh Hà Giang nói chung cũng như là cơ hội lớn để sản phẩm du lịch mạo hiểm của tỉnh được mở rộng, phát triển mạnh mẽ, thu hút được nhiều du khách thập phương. Hiện nay ở Hà Giang, các cơ chế, chính sách đặc thù cho phát triển du lịch chỉ mới hỗ trợ cho loại hình du

lich cộng đồng chứ chưa áp dụng cho các đối tượng khác. Đây cũng đã là một dấu hiệu đáng mừng cho du lịch mạo hiểm vì du lịch cộng đồng và du lịch mạo hiểm có nhiều nét tương đồng, đặc biệt là định hướng phát triển bền vững. Tuy nhiên hy vọng rằng trong thời gian tới, tỉnh Hà Giang sẽ có một cơ chế đặc thù riêng cho du lịch mạo hiểm để loại hình du lịch này phát triển hiệu quả nhất có thể.

Tính đến hết năm 2014, số vốn đăng ký và nguồn vốn đã và đang đầu tư vào du lịch Hà Giang đạt trên 1.200 tỷ đồng. Vào tháng 4/2015, đã có Hà Giang 2 dự án du lịch nổi bật. Đầu tiên là dự án: *“Duy trì và mở rộng làng văn hoá du lịch cộng đồng thôn Năm Dăm huyện Quản Bạ”*. Mục tiêu nhằm hỗ trợ nguồn vốn để duy trì và mở rộng phát triển làng văn hoá du lịch cộng đồng thôn Năm Dăm xã Quản Bạ. Bên cạnh đó còn góp phần cùng huyện Quản Bạ thực hiện đề án *“Phát triển du lịch huyện Quản Bạ giai đoạn 2012 - 2015, tầm nhìn đến năm 2030”* nhằm giải quyết việc làm cho người trong độ tuổi lao động của xã Quản Bạ và đề án *“Phát triển văn hoá gắn với du lịch giai đoạn 2013 - 2020”*. Dự án nhằm đầu tư những mục sau:

- Xây dựng bãi đỗ xe ngoài trời ở khu vực đầu thôn trên đường vào khu vực nhà văn hoá.
- Đầu tư xây dựng khu vực thu gom tập kết, phân loại rác thải.
- Xây dựng tại 10 hộ dân có đủ điều kiện cho du khách lưu trú.
- Xây dựng mới 05 nhà kiến trúc người Dao cao cấp bên hồ sinh thái Năm Dăm.
- Đầu tư giáo dục nâng cao về văn hoá ẩm thực đặc trưng của dân tộc Dao gồm (kỹ thuật chế biến, vệ sinh, an toàn thực phẩm,...)
- Đầu tư giáo dục, nâng cao và định hướng về văn hoá biểu diễn ca múa nhạc truyền thống cho các hộ trong thôn.
- Khôi phục và phát triển nghề trồng và chế biến thuốc nam truyền thống như thuốc tắm, thuốc sắc, thuốc ngâm rượu,
- Đầu tư xây dựng nhà chuyên giới thiệu sản phẩm, sản vật địa phương,...

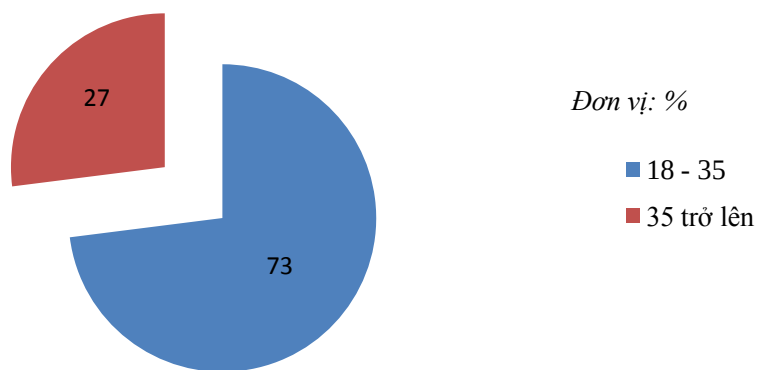
- Tổ chức tập huấn, đào tạo tay nghề, kỹ năng sản xuất các sản phẩm, sản phẩm truyền thống.

Thứ hai là dự án: *“Phát triển mở rộng hợp tác xã sản xuất vải lanh truyền thống Lùng Tám gắn với xây dựng nông thôn mới và phát triển du lịch cộng đồng huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang”*. Với mục tiêu là mở rộng quy mô phát triển hợp tác xã lanh Lùng Tám nhằm giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa các dân tộc, tạo công ăn việc làm cho xã viên, lao động tại địa phương và các vùng lân cận, góp phần thực hiện chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới. Đồng thời việc mở rộng, nâng cấp nhà xưởng, đầu tư công nghệ, đào tạo nghề góp phần thúc đẩy sản xuất để có sản phẩm trưng bày quảng bá, giới thiệu và bán sản phẩm dệt vải lanh, thổ cẩm sẽ thu hút được khách thập phương đến thăm quan mua sắm phục vụ cho du lịch trên địa bàn phát triển. Dự án nhằm khuyến khích sản xuất nhiều sản phẩm mang tính bản sắc của dân tộc Mông, có chất lượng cao, đa dạng mẫu mã phục vụ cho nhu cầu mua sắm của khách du lịch, tham quan công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn.

2.2.5. Thị trường khách tiềm năng

Bằng cách sử dụng một công cụ khảo sát trực tuyến (trên trang web zoomerang.com), một cuộc điều tra được mở ra với câu hỏi: *“Bạn có muốn một chuyến đi du lịch mạo hiểm ở xa và dài ngày không?”* đã được gửi đến và hoàn thành bởi 855 người trả lời trong sáu quốc gia của ba khu vực: Châu Âu, Bắc Mỹ và Mỹ Latin^[19]. Kết quả sau đó được phân ra thành 2 mức tuổi (không phân biệt giới tính) như sau:

^[19] 6 nước gồm: Argentina, Brazil, Mỹ, Anh, Tây Ban Nha và Đức.

Biểu đồ 2.1: Tỷ lệ khách mong muốn tham gia du lịch mạo hiểm theo độ tuổi

Dễ dàng nhận thấy, khách ở độ tuổi từ 18 - 35 rất muốn được trải nghiệm một chuyến du lịch mạo hiểm thú vị như trên, chiếm tới 73% trong biểu đồ cơ cấu trên. Trong khi đó với độ tuổi 35 trở lên lại khá dè dặt, chỉ chiếm một tỷ lệ nhỏ là 27%. Đa phần những người trả lời “Không” đều đưa ra lý do là họ e ngại vấn đề sức khỏe, tinh thần, tiền bạc và không có thời gian. Nhìn chung, độ tuổi từ 18 - 35 là những đối tượng khách giàu tiềm năng nhất. Thực tế cũng cho thấy rằng, khách tham gia du lịch mạo hiểm đa phần là giới trẻ ở độ tuổi trên. Ở họ có sức khỏe tốt, ham mê thể thao, muốn trải nghiệm bản thân và thử thách thông qua các chuyến đi. Bên cạnh đó họ còn muốn tìm hiểu văn hoá, con người, địa lý các vùng miền đi qua và hoà mình vào thiên nhiên qua các tour mạo hiểm. Thông thường những người tham gia du lịch mạo hiểm là những người có quỹ thời gian nhàn rỗi lớn và ngân sách đi du lịch lớn. Mấy năm gần đây, nhiều khách du lịch không ngần ngại chi hàng nghìn USD (thậm chí là hàng triệu USD) để đặt chân đến những vùng đất mới mẻ nhằm thỏa mãn nhu cầu khám phá của mình. Họ thường là những khách du lịch châu Âu. Ở Việt Nam, những tour mạo hiểm do các doanh nghiệp tổ chức chủ yếu phục vụ khách quốc tế đến từ các thị trường châu Âu, Mỹ, Việt kiều... thì trong vài năm trở lại đây, khách trong nước đã tham gia chương trình với số lượng rất đông, thậm chí có nhiều người sau khi thử một lần đã “nghiện” loại hình du lịch này.

Đây là những tiêu chí quan trọng để đánh giá hiệu quả của hoạt động du lịch. Vì vậy, tỉnh Hà Giang cần quan tâm, để mắt tới những đối tượng khách này và đề ra chiến lược marketing hiệu quả để thu hút họ.

2.2.6. Phương thức tổ chức

2.2.6.1. Hướng dẫn viên và dịch vụ hướng dẫn

Với những chuyến đi du lịch mạo hiểm đầu tiên, du khách nên đi theo tour do các công ty lữ hành tổ chức có những hướng dẫn viên du lịch mạo hiểm chuyên nghiệp để đảm bảo an toàn. Họ là người được đào tạo rất bài bản, dày dặn kinh nghiệm. Do đã từng tham gia rất nhiều những tour trước đó, nên họ hiểu rõ về “đường đi nước bước” ở nơi đến và những trở ngại có thể gặp phải.

Thậm chí chính người dân ở Hà Giang cũng đang là những hướng dẫn viên du lịch hiệu quả. Hơn ai hết, họ là người am hiểu rõ nhất từng đặc điểm văn hóa, những nơi lý tưởng của địa phương để du lịch mạo hiểm. Người dân bản địa rất nhiệt tình, hiếu khách. Hiện nay tỉnh Hà Giang đang tăng cường mở các lớp đào tạo, bồi dưỡng về nghiệp vụ du lịch cho đội ngũ hướng dẫn viên du lịch, tiếp viên ở các điểm du lịch, để từng bước chuyên nghiệp hóa, nhất là trong giao tiếp (chủ yếu là tiếng Anh và tiếng Trung).

Thời gian gần đây, nhiều vụ tai nạn đau lòng của các bạn trẻ đam mê “phượt” xảy ra khiến nhiều người không khỏi bị sốc. Một phần nguyên nhân chính những người tự đứng lên làm người dẫn đoàn (hay còn gọi theo cách khác là *leader*). Họ còn ít kinh nghiệm, cung đường chưa nắm rõ (các cung đường xấu thì không biết để giảm tốc độ của cả đoàn), chưa sắp xếp được thời gian chính xác cho chuyến đi. Điều này làm cho chuyến đi bị chậm lịch trình, mọi người phải tăng tốc độ. Họ lại không tuyển “xế” trong đoàn kỹ càng, không nắm rõ trình độ tay lái của “xế” dẫn tới hiện tượng “xế” mới, “xế cũ”, “xế” tay non, xế cứng. Tốc độ đoàn không đồng đều dẫn đến việc khó kiểm soát được tốc độ của đoàn. Sẽ có người đi chậm, người đi nhanh dẫn tới tình trạng đuổi nhau trong đoàn. Chính vì những lý do này mà đã có nhiều tai nạn thương tâm đã xảy ra (trong đó có cả những người “phượt” trên cung đường Hà Giang). Đây thực

sự là một vấn đề đáng báo động, các du khách nên hết sức cảnh giác nếu có lời mời gọi đi “phượt” từ những người dẫn đoàn không có kinh nghiệm.

2.2.6.2. Cách tiếp cận điểm đến và giao thông

Do cung đường từ các tỉnh đến Hà Giang khá rắc rối, nên Hà Nội được chọn là điểm xuất phát cho du khách từ mọi miền đến Hà Giang.

❖ *Bằng phương tiện công cộng:* Thời gian di chuyển trên chặng khoảng 6 giờ. Bạn có thể mua vé đi Hà Giang tại bến xe Mỹ Đình hay đặt vé ở các hãng xe được đánh giá tốt như:

- Xe khách Ngọc Cường: xe giường nằm với các khung giờ, giá vé khác nhau cho du khách lựa chọn: 12h30 (giá 150.000 VND/khách) - 20h15 (giá 200.000 VND/khách) - 20h30 (giá 200.000 VND/khách).
- Xe khách Hải Vân: xe giường nằm lúc 21h00 mỗi ngày (giá 200.000 VND/khách).
- Xe khách Cầu Mè: xe ghế ngả mềm chạy ngày với các khung giờ 07h30 và 09h30 (giá 150.000 VND/khách), xe giường nằm chạy đêm: lúc 21h00 (giá 200.000 VND/khách).
- Ngoài ra còn nhiều hãng xe khác, du khách có thể tham khảo thêm như: Bằng Phấn, Thịnh Mỹ, Hưng Thành, Khải Huyền...

❖ *Bằng phương tiện cá nhân:* Từ Hà Nội, bạn có thể di chuyển bằng xe máy hay xe con đến Hà Giang theo 2 tuyến sau: Tuyến đi thứ nhất: Khởi hành từ Hà Nội - Sơn Tây (Đi đường 21 ở Cổ Nhuế) - cầu Trung Hà - Cổ Tiêt - cầu Phong Châu (Qua cầu Phong Châu rẽ tay trái) - men theo sông Thao tới thị xã Phú Thọ - Đoan Hùng rồi rẽ đi Tuyên Quang - theo quốc lộ 2 tới Hà Giang. (Chiều dài khoảng 300km). Tuyến đi thứ hai: Khởi hành từ Hà Nội - Vĩnh Phúc - Việt Trì - Phú Thọ - Tuyên Quang - Hà Giang. (Đường này chạy tới quốc lộ 2C và quốc lộ 2, dài khoảng 280km).

Nhìn chung, tùy theo điều kiện cho phép, du khách có thể chọn ô tô khách hoặc xe máy là phương tiện di chuyển tới Hà Giang. Tuy nhiên, tiện lợi và tối ưu nhất vẫn là xe máy. Bởi nếu đi ô tô du khách sẽ không thể chiêm ngưỡng được hết cảnh đẹp ở cao nguyên đá, và có những địa điểm di chuyển ô tô rất khó

khăn. Nếu gặp khó khăn về sức khỏe, du khách có thể đi xe khách tới thành phố Hà Giang và thuê xe máy tại đây để đi tới các địa điểm du lịch.

2.2.6.3. Thông tin du lịch

Ngày nay để tìm kiếm các thông tin du lịch đã không còn quá khó khăn nữa. Trong thời đại kinh tế hội nhập phát triển, mọi chuyện trở nên dễ dàng hơn bao giờ hết với các phương tiện truyền thông đại chúng. Du khách có rất nhiều lựa chọn, cách thức để tìm hiểu các thông tin về điểm đến, phương tiện di chuyển, giá cả...

Trên trang travelweekly.com từng đăng một bảng kết quả khảo sát mang tên: “*Khách du lịch mạo hiểm chuẩn bị cho chuyến đi của mình như thế nào?*”, họ yêu cầu người làm chọn phương tiện được sử dụng để tìm hiểu về nơi đến khi đi du lịch mạo hiểm (được phép chọn nhiều phương tiện được liệt kê). Đối tượng làm bài khảo sát trên từ khắp nơi trên thế giới, không phân biệt độ tuổi, giới tính. Từ những người đã từng và sẽ tham gia một chuyến du lịch mạo hiểm. Tuy rằng đây chỉ là một bài khảo sát online nhưng nó cũng thu hút một lượng lớn người tham gia làm. Trong đó số lượng người dùng internet để tìm hiểu các thông tin cho chuyến đi du lịch mạo hiểm của mình chiếm tới 69%, cao nhất trong số các phương tiện khác được đưa ra. Như vậy, nghiên cứu trên internet chính là cách thức phổ biến được nhiều người sử dụng nhất. Các thông tin họ tìm hiểu trên internet chủ yếu là các bài đăng trên các diễn đàn, blog của những người đã tham gia thuật lại về kinh nghiệm các chuyến đi. Tuy nhiên, giữa biết thông tin qua internet, báo chí hay các hình thức khác thì hình thức quảng cáo thông qua người thân, bạn bè lại là hiệu quả nhất và mức độ tin cậy cũng nhiều nhất. Vì vậy, các doanh nghiệp và chính quyền cần chú trọng quan tâm nhiều hơn và có nhưng chính sách, phương pháp xây dựng hình ảnh du lịch mạo hiểm của Hà Giang đến với du khách. Để đảm bảo thông tin chính xác, đáng tin cậy thì nên đưa các thông tin tư vấn về du lịch mạo hiểm vào các trang web chính thức quảng bá du lịch Hà Giang. Chẳng hạn như các trang web: svhttdl.hagiang.gov.vn (trang của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà

Giang), hagiang.gov.vn (cổng thông tin điện tử tỉnh Hà Giang), dongvan.gov.vn (trang thông tin du lịch huyện Đồng Văn),...

2.2.6.4. Các doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm

❖ *Các cơ sở chuyên kinh doanh du lịch mạo hiểm*: hầu hết là những công ty gửi khách ở nước ngoài. Ở Việt Nam chưa có nhiều những công ty tổ chức du lịch mạo hiểm chuyên nghiệp. Các doanh nghiệp kinh doanh du lịch ở Việt Nam cần lưu ý điều quan trọng nhất khi tổ chức tour mạo hiểm là phải bền chí, lấy ngắn nuôi dài nếu không các tour này sẽ dễ “chết yểu”. Bởi nếu khách nước ngoài từ lâu đã được tiếp cận với loại hình này, thì đối với khách Việt du lịch mạo hiểm vẫn còn là một khái niệm lạ lẫm, cần có thời gian cho họ làm quen. Thông thường, đối với sản phẩm mới ra đời, các doanh nghiệp phải quảng bá hơn một năm mới có khách. Đã từng có thời gian, các đơn vị kinh doanh ở nước ta phải tạm hoãn tổ chức các tour mạo hiểm vì quá ít khách đăng kí. Do lúc đầu khi triển khai các sản phẩm, các doanh nghiệp không nghĩ tới loại hình du lịch này rất kén khách. Bản thân những tour họ đã tổ chức hầu hết còn mang tính chất nhỏ lẻ và thiếu bài bản. Chính các doanh nghiệp cũng tỏ ra thiếu mặn mà khi tham gia tổ chức các tour này. Vì vậy, họ thường tổ chức tour ghép với số lượng khách tham gia theo một nhóm lớn mà hướng dẫn viên không được bố trí nhiều. Điều này đã gây khó khăn trong việc hướng dẫn và quản lí khách nên khi khách gặp tai nạn rất khó kiểm soát và ứng cứu. Hiện nay, thị trường du lịch mạo hiểm ở nước ta đã bắt đầu “hồi sinh” mạnh mẽ nhờ các doanh nghiệp đã nỗ lực cố gắng chuyên nghiệp hơn, dám khai phá những ý tưởng mới lạ để tạo ra những sản phẩm mang màu sắc riêng của đơn vị.

❖ *Các tổ chức, hội nhóm thuộc du lịch thể thao, khám phá mạo hiểm*: họ có niềm đam mê với các loại hình mới, nơi có cơ hội thể hiện bản thân. Từ một cá nhân khởi xướng, nêu ra ý tưởng sẽ thành lập nên một đội tham gia. Những tổ chức này đáp ứng được sự chuẩn bị kĩ càng cùng kinh nghiệm dày dặn của các vị thủ lĩnh dẫn đoàn sẽ tạo cho những chuyến du lịch mạo hiểm trở nên đúng nghĩa và thú vị hơn. Được biết đến nhiều nhất có lẽ là những nhóm “phượt”. Mặc dù hầu hết các câu lạc bộ đều có nội quy khá nghiêm ngặt, huấn luyện viên

hướng dẫn, quản lý thành viên rất cẩn thận, nhưng vẫn xảy ra những tai nạn đáng tiếc.

2.3. Đánh giá chung

2.3.1. Thuận lợi

Thuận lợi lớn nhất của Hà Giang chính là tài nguyên. Hà Giang là tỉnh miền núi biên giới cực bắc của Tổ quốc, có nhiều lợi thế về tài nguyên sinh thái tự nhiên và nhân văn để phát triển du lịch. Với hệ thống 23 di tích, danh lam thắng cảnh xếp hạng cấp Quốc gia, 8 di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia, 2 bảo vật Quốc gia và 29 di tích, danh lam thắng cảnh xếp hạng cấp tỉnh. Thiên nhiên đã ban tặng cho tỉnh Hà Giang một hệ sinh thái phong phú, đa dạng với những danh lam thắng cảnh đặc biệt có giá trị. Chẳng hạn như đỉnh Tây Côn Lĩnh nổi tiếng, danh thắng Thác tiên Đèo gió, sự quyến rũ của ruộng bậc thang ở huyện Hoàng Su Phì và Xín Mần vào mùa lúa chín... làm say đắm lòng người. Do đặc điểm về vị trí địa lý và địa hình hiểm trở, Hà Giang là một trong số ít các địa phương trong cả nước còn ít chịu sự tác động của các hoạt động phát triển kinh tế - xã hội. Kết quả là nhiều giá trị về tự nhiên như cảnh quan, hệ sinh thái, văn hóa dân tộc, kiến trúc công trình... còn được bảo tồn khá nguyên vẹn gần với những giá trị gốc của mình. Và đây chính là lợi thế so sánh của Hà Giang bởi một trong những mục đích du lịch là được khám phá, trải nghiệm những giá trị nguyên bản về tự nhiên và văn hóa của điểm đến. Lợi thế quan trọng này cần được nghiên cứu một cách đầy đủ làm căn cứ cho việc xây dựng các sản phẩm du lịch đặc thù có tính cạnh tranh cao không chỉ mang tính địa phương của du lịch Hà Giang mà còn mang tính vùng và quốc gia.

Đặc biệt hơn cả là Hà Giang còn sở hữu công viên địa chất cao nguyên đá Đồng Văn đã được UNESCO công nhận vào năm 2010 là công viên địa chất toàn cầu với các tiêu chí nổi bật về giá trị địa chất, địa mạo, giá trị sinh thái, giá trị văn hóa, giá trị khảo cổ mang tính toàn cầu. Cao nguyên đá Đồng Văn thực sự là lợi thế đặc biệt của du lịch Hà Giang không chỉ so với các địa phương vùng núi phía Bắc mà còn với các địa phương khác trong cả nước. Chính nhờ sự kiện này đã giúp thu hút du khách thập phương đổ về tham quan, chiêm ngưỡng. Đây

là một tín hiệu đáng mừng cho du lịch Hà Giang. Hà Giang không ngừng nâng cao không chỉ số lượng mà còn là chất lượng các điều kiện về cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật, các dịch vụ du lịch kèm theo nhằm phục vụ tốt nhất, hiệu quả nhất cho các hoạt động du lịch. Bên cạnh đó, Hà Giang còn thu hút nhiều sự đầu tư vào các dự án du lịch nhằm nâng cấp, mở rộng thêm các mô hình du lịch mới. Điều này góp phần đa dạng hóa các sản phẩm du lịch, trong đó việc bước đầu khai thác du lịch mạo hiểm một cách chuyên nghiệp hơn cũng đang được rất quan tâm, chú ý. Hy vọng rằng với sự đầu tư cùng những cơ chế, chính sách mới gần đây; các dự án sẽ được đưa vào hoạt động hiệu quả.

2.3.2. Khó khăn

Hà Giang là tỉnh có núi cao, điểm xuất phát thấp so với mặt bằng chung của cả nước. Theo đánh giá của nhiều chuyên gia thì phần lớn tài nguyên du lịch Hà Giang vẫn còn ở dạng tiềm năng chưa được đánh thức, khai thác có hiệu quả, chưa trở thành thương hiệu có bản sắc. Cơ sở hạ tầng còn kém phát triển, kết cấu hạ tầng kỹ thuật (như giao thông liên kết vùng) còn nhiều hạn chế. Cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch tại các khu, điểm du lịch còn thiếu và yếu. Nguồn nhân lực chất lượng còn thấp ảnh hưởng đến hoạt động du lịch - vốn là một ngành dịch vụ đòi hỏi chất lượng cao. Do nằm cách xa các trung tâm du lịch lớn, nên khả năng thu hút nguồn khách từ các trung tâm này khó khăn. Điều kiện thời tiết không thực sự thuận lợi, ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đặc biệt là vùng sâu, vùng xa. Còn thiếu sự gắn kết giữa phát triển văn hóa du lịch, các hoạt động văn hóa phục vụ du lịch còn hạn chế, manh mún, chưa được quy hoạch cụ thể. Sản phẩm văn hóa gắn với du lịch không đa dạng, chất lượng phục vụ chưa cao, thiếu chuyên nghiệp. Một nguyên nhân khác quan trọng là sức ép cạnh tranh ngày càng gay gắt, đặc biệt đối với du lịch các tỉnh vùng núi Đông Bắc là ngành vẫn còn non trẻ và còn nhiều điểm yếu. Cạnh tranh giữa các điểm đến trong khu vực, đang trở nên quyết liệt hơn với quy mô và tính chất mới. Những yếu tố cạnh tranh đòi hỏi các tỉnh trong vùng phải đầu tư nâng cao sức cạnh tranh cho các loại hình sản phẩm du lịch. Những khó khăn này đều là những bài toán khó mà ngành du

lịch Hà Giang cần phải tìm ra các giải pháp nhằm khắc phục kịp thời, nâng cao chất lượng du lịch cho tỉnh nhà.

Tiểu kết chương 2

Có thể nói, Hà Giang có tiềm năng to lớn trong việc phát triển loại hình du lịch mạo hiểm. Các điều kiện về tài nguyên thiên nhiên, nhân văn, cơ sở hạ tầng, cơ sở kỹ thuật du lịch; các cơ chế chính sách... đều đáp ứng được đầy đủ những những gì mà loại hình du lịch mạo hiểm cần phải có. Bên cạnh những thuận lợi đó, cũng tồn tại những hạn chế, yếu kém mà tỉnh Hà Giang cần phải khắc phục nhằm tạo cơ hội phát triển hơn nữa du lịch địa phương. Từ những khó khăn trên, ở chương 3 tác giả sẽ đóng góp một số những giải pháp, kiến nghị nhằm khai thác hiệu quả hơn các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà Giang.

CHƯƠNG 3

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM KHAI THÁC HIỆU QUẢ CÁC ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI HÀ GIANG

3.1. Định hướng phát triển du lịch mạo hiểm ở Hà Giang

3.2.1. *Phát triển du lịch mạo hiểm gắn kết với cộng đồng địa phương*

Cộng đồng đóng vai trò rất quan trọng trong việc phát triển du lịch mạo hiểm bởi những yếu tố sau đây:

- Cộng đồng là những chủ nhân thực sự, những người am hiểu khu vực tổ chức du lịch mạo hiểm hơn ai hết. Là những người bản địa, với sinh thái tự nhiên, họ biết vùng núi mình có cây gì, con gì quý hiếm; với sinh thái nhân văn họ là chủ nhân của những phong tục tập quán, văn hóa của một vùng đất. Cộng đồng địa phương là người kiểm soát các giá trị về mặt tài nguyên du lịch để hỗ trợ du khách có cơ hội tìm hiểu và nâng cao nhận thức của mình khi có cơ hội tiếp cận hệ thống tài nguyên du lịch tại không gian sinh sống của cộng đồng địa phương. Sự hiểu biết, am tường của người dân bản địa có vai trò rất quan trọng trong việc tổ chức du lịch mạo hiểm ở vùng núi Hà Giang.

- Cộng đồng là những người bảo vệ tài nguyên du lịch tự nhiên một cách bền vững và hiệu quả nhất. Mối quan hệ giữa người dân bản địa và các nguồn tài nguyên thiên nhiên là một mối quan hệ gắn bó từ lâu đời. Ở nhiều nơi, người dân tại địa phương sử dụng tài nguyên thiên nhiên như phương tiện sống hay một kế sinh nhai của mình qua cách quản lý cục bộ và họ biết làm thế nào để bảo vệ, kiểm soát việc sử dụng tài nguyên thiên nhiên để tránh tình trạng tàn phá tài nguyên đó. Cư dân bản địa là những người sống với tài nguyên sinh thái qua nhiều thế hệ. Họ bảo vệ tài nguyên vì sự sống còn của cộng đồng và chính bản thân mình. Sẽ không còn du lịch mạo hiểm nếu sinh thái bị tàn phá, tài nguyên bị khai thác cạn kiệt. Đề cao vai trò bảo vệ tài nguyên du lịch mạo hiểm đối với cộng đồng cư dân bản địa có ý nghĩa sống còn của việc tổ chức du lịch mạo hiểm ở Hà Giang.

- Cộng đồng cũng là một trong những yếu tố quan trọng bậc nhất cho du lịch mạo hiểm phát triển. Việc bảo tồn tài nguyên du lịch nhân văn luôn đi đôi với phát triển du lịch, nếu bảo tồn tốt thì sẽ thu hút du khách nhiều đến với Hà Giang hơn. Khách du lịch mạo hiểm ngoài việc mong muốn được đến với thiên nhiên, đến với những nơi mà ở đó việc bảo tồn thiên nhiên, tài nguyên và cảnh quan tự nhiên được bảo vệ tốt; thì họ còn muốn tham quan cảnh quan đẹp, đến với di tích lịch sử, văn hóa nổi tiếng. Bên cạnh đó, du khách còn mong muốn hiểu biết những kiến thức bản địa, lối sống, văn hoá đích thực trực tiếp với người dân địa phương hơn là từ hướng dẫn viên du lịch từ nơi khác đến. Những lợi thế về kỹ năng, kinh nghiệm kiến thức bản địa của người địa phương khi được công nhận họ sẽ đóng góp tích cực hơn cho du lịch phát triển bền vững cũng như bảo tồn thiên nhiên tốt hơn. Những người dân bản địa là những người hàng ngày tiếp xúc với khách du lịch. Nếu đó là cộng đồng thân thiện, mến khách, có văn hóa ứng xử thì sẽ lưu lại trong lòng du khách những tình cảm tốt đẹp; họ không chỉ đến một lần mà nhiều lần. Và nó cũng có sức lan tỏa, thu hút những người chưa một lần đến với Hà Giang. Ở những nơi con người không thân thiện, an ninh không bảo đảm chắc không ai dám giới thiệu bạn bè đến với vùng đất ấy. Yếu tố cộng đồng đóng vai trò rất quan trọng trong việc quảng bá du lịch mạo hiểm là một vấn đề cần quan tâm.

Ngày nay, cộng đồng địa phương ngày càng được tăng cường về khả năng tổ chức, vận hành và thực hiện các hoạt động, xây dựng các sản phẩm du lịch phục vụ cho du khách. Từ đó, cộng đồng địa phương, đặc biệt là các hộ dân tham gia trực tiếp phải tự ý thức một cách nghiêm túc trong quá trình xây dựng, đảm bảo và duy trì chất lượng sản phẩm du lịch phục vụ cho du khách. Chất lượng của sản phẩm du lịch được du khách cảm nhận một cách tinh tế về mặt tinh thần và sự thụ hưởng các giá trị vật chất. Sự cảm nhận tốt và ấn tượng từ du khách cần được bắt đầu từ chính thái độ tiếp đón ân cần, sự am hiểu về môi trường sống cả tự nhiên lẫn nhân văn, cách làm minh bạch từ chính cộng đồng địa phương. Giao tiếp tạo sự gần gũi và thân thiện chưa phải là hiệu quả tốt nhất trong quá trình tương tác giữa du khách và cộng đồng địa phương. Sự hiệu quả

trong quá trình giao tiếp giữa du khách và cộng đồng còn cần được tính đến sự diễn đạt thông tin một cách chính xác và súc tích. Vì vậy, rào cản về mặt ngoại ngữ cần được khắc phục từ chính sự nỗ lực của những hộ dân khi triển khai các hoạt động và sản phẩm du lịch từ chính gia đình mình trong quá trình đón tiếp các du khách quốc tế. Văn hóa bản địa là yếu tố tạo nên tính độc đáo và có nhiều sức nặng tạo ấn tượng tốt cho du khách. Việc gìn giữ, bảo tồn và thực hiện các thói quen văn hóa một cách rất đời thường chứ không phải là “*văn hóa diễn*” là nội dung cần được cộng đồng nhận thức một cách thấu đáo để tạo nên những giá trị văn hóa đích thực của đời sống hàng ngày để du khách hiểu đủ và hiểu đúng những gì đang diễn ra. Nên nhận diện lại những điều kiện cơ sở vật chất tại chính gia đình để có kế hoạch đầu tư làm mới hoặc tu bổ nhằm đảm bảo những điều kiện tối thiểu về mặt sinh hoạt đời thường cho du khách nhưng cũng tránh việc làm mới lại hoàn toàn một cách máy móc gây nguy hại cho những giá trị vật chất truyền thống của gia đình hoặc gây nguy hại đến bộ cục không gian nói chung của địa phương.

Để phát triển du lịch mạo hiểm gắn kết với cộng đồng địa phương, điều quan trọng trước hết là phải quan tâm phát triển cộng đồng dân cư bản địa. Phát triển cộng đồng một cách toàn diện bao gồm cả kinh tế, văn hóa, xã hội trong đó kinh tế là điều kiện tiên quyết nhất. Khi người dân có công ăn việc làm, đời sống của cộng đồng dân cư được cải thiện thì sẽ giảm tải áp lực tìm kiếm sinh nhai từ những tài nguyên của khu du lịch sinh thái. Hà Giang là nơi có nhiều tài nguyên quý. Với hàng trăm loài thực vật, động vật quý hiếm có giá trị kinh tế lớn luôn là đối tượng tìm kiếm, săn lùng của cư dân trong vùng và cả những người nơi khác đến. Khi đời sống kinh tế khá lên, người dân có việc làm ổn định thì chắc chắn rằng sẽ giảm thiểu số người tàn phá rừng và đến một lúc nào đó người ta sẽ trân trọng bảo vệ rừng, coi rừng là báu vật chứ không phải là đối tượng khai thác. Du lịch mạo hiểm giúp cộng đồng địa phương sẽ nhận được lợi ích về mặt kinh tế, mở rộng tầm hiểu biết về đặc điểm tính cách của du khách cũng như có cơ hội nắm bắt các thông tin bên ngoài từ du khách.

Cùng với việc phát triển kinh tế, chăm lo đời sống vật chất của người dân, để phát triển cộng đồng cần phải quan tâm đến phát triển văn hóa, giáo dục. Nâng cao trình độ văn hóa, trình độ nhận thức cho mỗi một người dân cũng là một yếu tố quan trọng để bảo vệ tài nguyên.

Nhìn chung, xu hướng chính đó là cộng đồng tham gia quản lý và trực tiếp làm du lịch. Du lịch mạo hiểm phải đề cao sự tham gia của người dân địa phương vào phát triển và quản lý du lịch. Ở Thái Lan, một nước du lịch mạo hiểm phát triển mạnh, sự tham gia của người dân địa phương vào việc bảo tồn tài nguyên thiên nhiên đã được ghi vào Hiến pháp và nhà nước khuyến khích người địa phương trực tiếp tìm các phương thức để quản lý các nguồn lực của mình vì lợi ích của mình hơn là cho người ngoài tất cả lợi ích và lợi thế. Điều này tạo cơ sở cho người dân địa phương tham gia vào sự phát triển du lịch mạo hiểm để phát triển cộng đồng và bảo tồn tài nguyên thiên nhiên.

3.2.2. Định hướng chính sách phát triển

“Mọi hoạt động du lịch mạo hiểm tại Việt Nam đều phải đảm bảo định hướng phát triển bền vững vì tương lai của thế hệ mai sau!” (theo Thạc sĩ Nguyễn Anh Tuấn, Chuyên viên chính Vụ Lễ hành, Tổng cục Du lịch). Hiện nay, du lịch mạo hiểm vì sự phát triển bền vững đang trở thành một trào lưu chính và phổ biến nhiều nơi trên thế giới. Do vậy sự quản lý nhà nước đóng vai trò quan trọng trong định hướng chính sách phát triển du lịch mạo hiểm ở Hà Giang. Nhà nước thực hiện chức năng quản lý hoạt động du lịch thông qua các tổ chức của mình bao gồm các cơ quan quản lý nhà nước, các cơ quan nghiên cứu, chính quyền địa phương. Để phát triển du lịch mạo hiểm ở Hà Giang theo hướng phát triển bền vững, cần phải chú trọng các vấn đề sau:

- Phải xây dựng quy hoạch, kế hoạch tổng thể phát triển du lịch mạo hiểm ở Hà Giang. Để bảo đảm cho sự phát triển bền vững lâu dài nhất thiết phải có một kế hoạch hành động chung vừa bảo tồn, gìn giữ di sản vừa để phát triển du lịch, tránh tình trạng mạnh ai nấy làm, coi trọng khai thác, coi nhẹ việc bảo tồn. Phương tiện chứ không phải là mục đích nên trong quy hoạch, kế hoạch phát triển du lịch ưu tiên hàng đầu vẫn là bảo tồn công viên địa chất toàn cầu cao

nguyên đá Đồng Văn. Nếu không bảo vệ được thì cao nguyên đá Đồng Văn sẽ trở thành một di sản địa chất có nguy cơ bị loại bỏ và lúc đó cũng sẽ không còn du lịch mạo hiểm tại địa bàn.

- Đầu tư thích đáng cho công tác bảo tồn, giữ gìn các giá trị của di sản. Nên thành lập Quỹ bảo tồn từ các nguồn thu để chăm lo cho việc bảo tồn di sản địa chất cao nguyên đá Đồng Văn. Muốn làm tốt bảo tồn văn hóa, bảo vệ môi trường thì nhất thiết phải dựa vào người dân. Chính người dân được hưởng lợi từ hoạt động du lịch có thu nhập và việc làm sẽ có động lực để bảo tồn. Chính người dân là chủ nhân của vùng đất, của văn hóa bản quán, họ chính là chủ thể tích cực nhất trong vấn đề này. Hoạt động phát triển du lịch đồng thời cũng sẽ có những tác động tiêu cực làm thương mại hóa hoặc biến đổi mất tính bản sắc các truyền thống đó, do vậy cần có những giải pháp phù hợp để phòng ngừa, ngăn chặn.

- Tiếp tục nghiên cứu đánh giá các giá trị của cao nguyên đá Đồng Văn, nhất là giá trị về đa dạng sinh học, trên cơ sở đó xây dựng một chiến lược phát triển du lịch hợp lý nhất là du lịch mạo hiểm cần được ưu tiên phát triển để bảo vệ tính bền vững của di sản.

Công viên địa chất cao nguyên đá Đồng Văn đã và đang trở thành một thế mạnh của du lịch Hà Giang. Để du lịch mạo hiểm phát triển cần có một chiến lược phát triển du lịch, đề cao yếu tố cộng đồng trong sự phát triển là điều không thể không quan tâm. Nhà nước cần quan tâm hơn nữa đến công tác phát triển cộng đồng, giáo dục cộng đồng, nâng cao dân trí tạo điều kiện cho người dân địa phương tham gia quản lý và trực tiếp hoạt động du lịch. Nhà nước cần điều hành các hoạt động du lịch giữa các khu vực kinh tế, các đơn vị làm du lịch tại địa bàn một cách hợp lý, tránh sự cạnh tranh bất cứ giá nào làm tổn hại đến di sản. Điều hòa lợi ích thu được từ du lịch trong đó cần ưu tiên phát triển cộng đồng ở tỉnh Hà Giang, những chủ nhân thực sự, lâu dài của di sản địa chất thế giới này.

3.2. Giải pháp khai thác hiệu quả các điều kiện phát triển du lịch mạo hiểm tại Hà Giang

3.2.1. Đầu tư hoàn thiện cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch

Du lịch mạo hiểm là một loại hình ít chú trọng đến việc xây dựng cơ sở hạ tầng, nhưng trên thực tế để thu hút được du khách đến với loại hình mới này của Hà Giang thì việc xây dựng hệ thống giao thông thuận tiện, an toàn hiện đại rút ngắn khoảng thời gian di chuyển của du khách sẽ góp phần kéo được nhiều du khách hơn đến với tỉnh. Hệ thống cơ sở hạ tầng phát triển sẽ khắc phục được những hạn chế do địa hình hiểm trở, gia tăng tốc độ lưu thông, tiết kiệm chi phí vận chuyển, thời gian đi lại nhằm phục vụ tốt nhất cho các hoạt động du lịch. Tỉnh Hà Giang cần:

- Đảm bảo mạng lưới giao thông (đường bộ) có thể tiếp cận thuận lợi, đảm bảo chất lượng các tuyến đường tỉnh lộ.
- Công tác kiểm tra chất lượng các phương tiện giao thông một cách chặt chẽ và đội ngũ tài xế cần phải có trách nhiệm và thái độ đúng khi tham gia giao thông.
- Nâng cấp, cải tạo bến xe đảm bảo yêu cầu chất lượng phục vụ khách du lịch.
- Phát triển hệ thống dịch vụ công cộng, tiện nghi, hiện đại.
- Đảm bảo hệ thống viễn thông, thông tin liên lạc đạt tiêu chuẩn quốc tế và tới các khu, điểm du lịch.
- Đầu tư, nâng cấp phát triển hệ thống hạ tầng xã hội về văn hóa, y tế, giáo dục....
- Xây dựng các trung tâm vui chơi, giải trí, mua sắm, nghỉ dưỡng.

Đối với cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch:

- Phát triển hệ thống khu, điểm du lịch, cơ sở lưu trú du lịch, nhà hàng, cơ sở dịch vụ thông tin, tư vấn du lịch, cơ sở dịch vụ đặt giữ chỗ, đại lý, hướng dẫn, phương tiện và cơ sở dịch vụ phục vụ vận chuyển khách du lịch.

- Tổ chức cung cấp các dịch vụ tại các địa điểm tổ chức tour du lịch mạo hiểm cho khách du lịch mạo hiểm như: mang vác hành lý, cung cấp trang thiết bị để thực hiện tour mạo hiểm như thiết bị phục vụ ngắm cảnh trên cao, leo núi...(dù lượn, trượt cáp...) đáp ứng tốt và kịp thời nhu cầu của khách du lịch mạo hiểm.

- Tạo điều kiện cho dân cư tham gia cung cấp dịch vụ du lịch như dịch vụ ăn uống, các loại hình lưu trú mang tính chất sinh thái cộng đồng cao cấp hoặc mang tính đặc trưng cho tính chất khu vực như lâu đài đá, nhà nghỉ trên núi...

- Hỗ trợ nhập khẩu các phương tiện vận chuyển khách cao cấp mà trong nước chưa sản xuất được như trực thăng, khinh khí cầu...

3.2.2. Đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao gắn với cư dân địa phương

Chất lượng nguồn nhân lực được xem là một yếu tố then chốt quyết định chất lượng dịch vụ du lịch và khả năng cạnh tranh. Công tác đào tạo, bồi dưỡng phải được tổ chức thường xuyên, liên tục để luôn có lực lượng lao động bổ sung cho ngành và kịp thời nâng cao trình độ tay nghề cho lao động trong ngành, giúp các đối tượng này trở nên chuyên nghiệp hơn. Đối với du lịch mạo hiểm, để đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao gắn với cư dân địa phương cần:

- Làm cho cộng đồng biết được giá trị của di sản. Là những người gắn bó lâu dài với di sản qua nhiều thế hệ, họ có kiến thức bản địa nơi mình sinh sống nhưng không phải ai cũng biết những giá trị to lớn mà di sản đem lại và được thế giới thừa nhận. Khi cao nguyên đá Đồng Văn được công nhận là công viên địa chất toàn cầu, không phải ai cũng biết đó là một di sản với kiến tạo địa chất ghi dấu quá trình tiến hóa của vỏ trái đất và cùng với tiêu chí được công nhận đó là những hiện tượng tự nhiên, cảnh quan đặc sắc về thẩm mỹ, tính đa dạng sinh học cao và truyền thống văn hóa lâu đời của cộng đồng cư dân bản địa. Từ giá trị của di sản địa chất này, mỗi người dân ở đây có quyền tự hào mình là chủ nhân thực sự từ đó đề cao trách nhiệm trong việc bảo tồn giá trị của di sản.

- Giáo dục thực hành bảo vệ di sản. Khi đã trở thành di sản thế giới, tổ chức UNESCO có *Quy ước bảo vệ di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới*. Phải

làm cho mọi người hiểu được các điều khoản của Quy ước để có thái độ ứng xử đúng đắn với di sản. Việc giáo dục ý thức bảo vệ môi trường thiên nhiên, tài nguyên, sinh cảnh đối với cư dân bản địa có ý nghĩa quyết định cho sự bảo tồn vì họ là những người tiếp xúc và có tác động thường xuyên, hàng ngày với địa bàn. Từ việc giáo dục ý thức bảo vệ di sản chúng ta mới có điều kiện phát triển du lịch sinh thái một cách bền vững. Vì vậy, cần đưa chương trình giáo dục bảo vệ di sản, bảo vệ môi trường, cảnh quan vào cộng đồng nhất là trong đối tượng thanh thiếu niên. Phải thấy rằng, kiến thức bản địa của người dân địa phương có vai trò quan trọng trong việc bảo vệ môi trường, sinh thái. Sống lâu năm với rừng, được truyền thụ qua nhiều thế hệ họ am tường quá trình sinh trưởng, môi trường phát triển của các loài cây, loài thú nếu làm tốt việc giáo dục thực hành thì những người ở địa phương sẽ có những đóng góp tích cực cho việc bảo tồn, bảo vệ di sản. Chúng ta đã có những biện pháp quản lý hành chính và những giải pháp mạnh có khi là cưỡng chế nhưng trách nhiệm của cộng đồng trong việc bảo vệ chỉ được đề cao khi họ tự giác và coi đó là nhiệm vụ của mình. Cùng với việc giáo dục cộng đồng phải tuyên truyền, giáo dục đối với du khách, vì họ, tuy không gắn bó với môi trường thiên nhiên ở đây lâu dài, nhưng họ là số đông. Nếu không có trách nhiệm bảo vệ môi trường thì tác hại cũng rất ghê gớm và để lại hậu quả nặng nề.

- Cần có một chương trình giáo dục để mọi người hiểu hơn về du lịch mạo hiểm và tác động của nó. Phải làm cho mọi người hiểu du lịch mạo hiểm là gì; những lợi thế của du lịch mạo hiểm trong sự phát triển lâu dài để từ đó có sự tham gia của cộng đồng vào phát triển du lịch mạo hiểm. Bên cạnh đó, cần đào tạo những lĩnh vực mà họ thiếu kỹ năng và kiến thức trong việc tổ chức du lịch như hướng dẫn, thuyết minh, xác định loài cây, con thú, vệ sinh môi trường, ứng xử, tổ chức chương trình... để họ có thể tham gia trực tiếp vào việc tổ chức du lịch mạo hiểm.

- Ngoài ra phải tổ chức các lớp học cho người dân ở địa phương để nâng cao trình độ văn hóa, đặc biệt phải hiểu sâu sắc về văn hoá dân tộc địa phương

mình, bồi dưỡng kỹ năng làm du lịch để họ trở thành những hướng dẫn viên du lịch thực thụ.

Người dân địa phương hoàn toàn có thể trở thành các hướng dẫn viên và có thể đưa ra các hoạt động, thiết kế tour và thậm chí là chia sẻ kinh nghiệm với khách du lịch. Chính vì không có sự can thiệp của các công ty du lịch, người dân địa phương có thể tự kiếm tiền bằng chính những hoạt động hàng ngày và có thể tự ra giá cho những dịch vụ họ cung cấp cho du khách. Hơn ai hết, họ chính là những chuyên gia tại những vùng đất mà họ sinh sống. Đồng thời, khách du lịch cũng có thể trải nghiệm nền văn hóa của họ một cách chân thực, rõ ràng nhất. Hình thức này sẽ kết nối khách du lịch với người dân địa phương qua các hoạt động du lịch với nhau.

Hà Giang nên triển khai phương pháp đào tạo tại chỗ: chọn các làng bản tại vùng du lịch và vùng đệm du lịch, tổ chức các lớp học ngắn ngày, đưa chuyên gia du lịch tới giảng bài, hướng dẫn cách làm du lịch cho người dân bản địa ở các điểm du lịch. Kết nối với các địa phương có ngành du lịch phát triển để hỗ trợ đào tạo tại chỗ. Về lâu dài, cần thành lập trường đào tạo chuyên ngành du lịch, tổ chức đào tạo liên kết với các trường có uy tín trong cả nước đào tạo cho học viên kiến thức về chuyên môn và ngoại ngữ.

3.2.3. Đa dạng hóa sản phẩm du lịch mạo hiểm

Dựa vào thế mạnh tài nguyên, tỉnh Hà Giang hoàn toàn có thể lồng ghép các tour du lịch mạo hiểm với các loại hình du lịch khác để thu hút khách du lịch. Việc kết hợp những tour du lịch truyền thống tới các khu du lịch của tỉnh, với một tour du lịch mạo hiểm tại một nơi gần đó, sẽ tạo nên một bước đột phá, tạo cho du khách một chuyến du lịch không thể nào quên. Các sản phẩm cho du khách tự trải nghiệm nhưng không gò bó và tuân thủ theo các nguyên tắc của nhà điều hành. Chẳng hạn:

❖ *Du lịch mạo hiểm - Du lịch sinh thái*: Các khu du lịch sinh thái hiện đang được khai thác ở Hà Giang đều hoàn toàn có khả năng khai thác du lịch mạo hiểm. Các tour được tổ chức tại các ngọn núi, cánh rừng, hang động, sông... với việc kết hợp du lịch sinh thái du lịch sinh thái dã ngoại với các hoạt động mạo hiểm như leo núi, băng rừng, khám phá hang động... Việc kết hợp các hoạt

động du lịch mạo hiểm với các hoạt động của du lịch sinh thái nhằm tạo điều kiện cho các du khách có cơ hội trải mình hoà nhập với thiên nhiên. Thông qua đó, việc tuyên truyền giáo dục cho các du khách về bảo vệ và gìn giữ môi trường sinh thái nhằm phát triển du lịch bền vững theo chủ trương của tỉnh. Nhưng các hoạt động này có nhược điểm là chỉ diễn ra vào mùa khô khi mà điều kiện thời tiết thích hợp.

❖ *Du lịch mạo hiểm - Du lịch nghỉ dưỡng*: Sau một chuyến đi dài, chắc hẳn du khách sẽ mất đi rất nhiều sức lực việc phục hồi lại sức khỏe. Nghỉ ngơi thư giãn sau một cuộc hành trình là điều cần thiết. Những điểm tài nguyên du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng và chăm sóc sức khỏe ở tỉnh có thể kể đến: suối nước khoáng nóng Thanh Hà, suối khoáng Thượng Sơn, suối nước nóng Quảng Ngần (huyện Vị Xuyên); suối nước nóng Quảng Nguyên (huyện Xín Mần), suối nước nóng thôn Làng Giang (xã Thông Nguyên, huyện Hoàng Su Phì)... Du khách được hướng dẫn các loại thảo dược chính là những bó thuốc - những hương liệu du khách thu được sau khi trải qua chuyến đi ở trong các cánh rừng. Việc kết hợp giữa hai hoạt động du lịch trên sẽ giúp thu hút được một lượng lớn khách.

❖ *Du lịch mạo hiểm - Du lịch văn hoá và lễ hội*: Kết hợp các hoạt động du lịch mạo hiểm với việc thưởng thức các giá trị văn hóa bản địa của tỉnh cũng là một ý kiến rất hay. Tỉnh có các lễ hội lớn, đặc sắc của các dân tộc như lễ hội lòng tòng của đồng bào Tày, Nùng, lễ hội cấp sắc của đồng bào Dao, lễ hội gầu tào của đồng bào Mông hay lễ hội nhảy lửa của đồng bào Pà Thẻn... Ngoài ra các chợ phiên vùng cao cũng là một nét văn hóa khá độc đáo và không thể thiếu ở Hà Giang. Chợ không chỉ là nơi mua bán hàng hóa mà còn là nơi giao lưu, gặp gỡ, trao cho nhau ánh mắt, nụ cười, uống rượu ngô quây quần xung quang chảo thắng cố. Trong phiên chợ có nhiều hình thức sinh hoạt văn hóa như thổi khèn, đàn môi, hát giao duyên. Chợ phiên trở thành tài nguyên du lịch văn hóa ở Hà Giang điển hình như chợ Sà Phìn, chợ Lũng Phìn (huyện Đồng Văn). Chợ cửa khẩu Bạch Đích - Giàng Ván, chợ Du Tiến (huyện Yên Minh)...

❖ *Du lịch mạo hiểm - Teambuilding*: Đây là loại hình mà các công ty hay các tổ chức dành cho nhân viên của công ty mình nhằm hướng tới mục tiêu

chung của tập thể. Việc khảo sát và tổ chức là hai yếu tố quan trọng mà các nhà tổ chức cần nắm được nhằm tạo ra những hoạt động du lịch mạo hiểm kết hợp với vui chơi, giải trí. Kết thúc mỗi chương trình nhà tổ chức cần có những tấm huy hiệu và bằng chứng nhận du khách đã chinh phục được thử thách trải qua môn thể thao mà đã tham gia. Có các loại huy hiệu và chứng nhận như leo, núi đi bộ, đạp xe, vượt thuyền...

3.2.4. Liên kết trong việc xây dựng thương hiệu du lịch mạo hiểm tại Hà Giang

Các tỉnh vùng núi Đông Bắc với Hà Giang có các loại hình du lịch đặc trưng tương đồng như: du lịch cộng đồng, du lịch sinh thái, du lịch nghỉ dưỡng và du lịch mạo hiểm. Trên cơ sở tiềm năng đó, tỉnh Hà Giang nên xem xét đến việc mở rộng liên kết trong việc phát triển, xây dựng thương hiệu du lịch mạo hiểm như là một sản phẩm du lịch đặc trưng của tỉnh. Một số nội dung liên kết có thể xem xét:

- *Liên kết hợp tác xây dựng không gian kinh tế du lịch vùng trên cơ sở: kết nối các tour, tuyến, điểm, khu du lịch mạo hiểm và khai thác các phân khúc thị trường khác nhau tùy thuộc vào lợi thế cạnh tranh du lịch của từng địa phương. Hình thành các trung tâm trung chuyển du lịch của từng địa phương trong vùng (Phú Thọ - Hà Giang - Tuyên Quang - Cao Bằng - Bắc Kạn - Thái Nguyên, Lạng Sơn - Bắc Giang và Quảng Ninh.)*

- *Liên kết hợp tác giữa các doanh nghiệp kinh doanh lữ hành các tỉnh vùng Đông Bắc và các doanh nghiệp lữ hành tỉnh Hà Giang: nhằm khai thác các tour, tuyến du lịch mạo hiểm trong toàn vùng; kết nối tổ chức các sự kiện, kết nối nguồn khách nhằm tạo thương hiệu riêng cho vùng; liên kết giữa các doanh nghiệp trong việc đầu tư các dự án mang tầm cỡ cho vùng. Khuyến khích các doanh nghiệp lữ hành tăng cường quan hệ với các tổ chức nước ngoài chuyên tổ chức các chương trình du lịch thể thao mạo hiểm trên thế giới để thu hút các cuộc đua du lịch thể thao mạo hiểm có quy mô lớn vào Hà Giang, qua đó quảng bá mạnh mẽ về du lịch mạo hiểm Hà Giang trên thị trường quốc tế.*

- *Liên kết trong triển khai các chương trình, dự án chung của vùng:* nghiên cứu thị trường, xúc tiến quảng bá, thông tin du lịch (vận hành website chung); phát triển nguồn nhân lực du lịch; hỗ trợ các hoạt động liên tỉnh và các sự kiện lớn của vùng.

- *Liên kết trong triển khai các chương trình hành động của mỗi tỉnh gắn kết với các tỉnh khác trong vùng:* phát triển hạ tầng du lịch, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch, bảo tồn, phát huy giá trị tài nguyên du lịch, bảo vệ môi trường, nâng cao nhận thức, ý thức thân thiện du lịch.

- *Liên kết trong xây dựng và thực thi chính sách phát triển du lịch:* chiến lược, quy hoạch và các chính sách khuyến khích, ưu đãi, hỗ trợ phát triển du lịch mạo hiểm của tỉnh Hà Giang cần phải được tham vấn ý kiến các tỉnh khác trong vùng, hướng tới xây dựng liên kết phát triển du lịch trong vùng và du lịch quốc tế. Nên tham khảo và lồng ghép với các tỉnh khác trong vùng; phát huy hợp lý kinh nghiệm của nhau nhưng đồng thời hạn chế sự ganh đua, trùng lặp, sao chép máy móc giữa các tỉnh.

- *Liên kết trong kiểm tra, giám sát thực thi chính sách, quy định, tiêu chuẩn của ngành:* giám sát thực hiện quy hoạch, kiểm soát chất lượng dịch vụ, an ninh an toàn và môi trường, liên kết xử lý những vi phạm và tôn vinh những điển hình có hiệu ứng chung cả vùng.

Cùng với xu hướng toàn cầu hóa, với đặc điểm vị trí địa lý, nguồn tài nguyên du lịch phong phú các tỉnh vùng núi Đông Bắc và tỉnh Hà Giang có nhiều điều kiện thuận lợi để liên kết, phối hợp, hợp tác với các nước trong khu vực để phát triển kinh tế nói chung, phát triển du lịch mạo hiểm nói riêng. Vì vậy cần tăng cường liên kết, giao lưu quốc tế, hợp tác quảng bá hình ảnh của vùng Đông Bắc và của tỉnh để thu hút khách.

3.2.5. Tăng cường xúc tiến quảng bá sản phẩm du lịch

Cần phải xây dựng chiến lược xúc tiến quảng bá du lịch trên quy mô lớn và có tác dụng sâu rộng. Tăng cường công tác quảng bá với nhiều hình thức phong phú, sinh động:

- Tiếp tục hướng vào việc đa dạng hóa các kênh thông tin, gắn kết chặt chẽ với các cơ quan thông tin đại chúng của địa phương và Trung ương trong cung cấp, trao đổi thông tin thúc đẩy hoạt động du lịch mạo hiểm thông qua các chương trình báo đài như bản tin, phóng sự tài liệu, đăng ký phát sóng với truyền hình Trung ương, phát hành các ấn phẩm, các bài viết trên phương tiện thông tin đại chúng có khả năng truyền tin nhanh nhất đến khách du lịch.... Truyền thông giúp doanh nghiệp tiếp cận được nhiều đối tượng khách du lịch và ngược lại qua truyền thông thông tin khách du lịch có nhiều lựa chọn phù hợp với nhu cầu du lịch của mình.

- Chủ động xây dựng chương trình xúc tiến du lịch mạo hiểm, liên kết website và thường xuyên trao đổi, cập nhật đăng tải thông tin trên website du lịch, phát hành và nâng cao chất lượng các kênh thông tin, ấn phẩm quảng bá du lịch. Chủ động đăng ký với Tổng cục du lịch để có logo du lịch Hà Giang trên website của Tổng cục du lịch. Tích hợp các trang thông tin điện tử của công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn, Trung tâm Thông tin Xúc tiến du lịch, Sở Văn hóa và Thể thao và Du lịch vào một cổng chung, để khách du lịch dễ dàng cập nhật và tra cứu.

- Tăng cường tổ chức các hoạt động xúc tiến, kêu gọi đầu tư vào các dự án du lịch trọng điểm của mỗi địa phương hoặc phối hợp tổ chức các hoạt động xúc tiến kêu gọi đầu tư trong nước và nước ngoài. Phối hợp tổ chức các hoạt động Famtrip, Roadshow để quảng bá hình ảnh du lịch mạo hiểm Hà Giang.

- Mở rộng và tăng cường hợp tác với các tỉnh bạn và quốc tế, thông qua tổ chức các hoạt động, sự kiện du lịch, xây dựng và hợp tác trong việc khai thác tuyến du lịch mạo hiểm mới hấp dẫn ở Hà Giang.

3.2.6. Hoàn thiện các cơ chế chính sách

Chính phủ cần ban hành những cơ chế, chính sách phát triển du lịch mạo hiểm sao cho phù hợp với thông lệ quốc tế phù hợp với xu thế hội nhập của thời đại, tạo điều kiện thuận lợi để các doanh nghiệp đẩy mạnh khai thác, kinh doanh loại hình du lịch mạo hiểm ở tỉnh Hà Giang. Chú trọng tăng cường vốn đầu tư cho việc xây dựng cơ sở hạ tầng đặc biệt là đường bộ để có thể tiếp cận và khai

thác các khu du lịch mạo hiểm mới. Điều này sẽ giúp phát huy thế mạnh và tiềm năng về du lịch mạo hiểm của tỉnh Hà Giang, nhằm tăng cường thu hút khách du lịch mạo hiểm trong thời gian tới.

Hiện nay các trang thiết bị hỗ trợ cho du lịch mạo hiểm có giá thành rất cao và thông thường là nhập từ nước ngoài, vấn đề trang thiết bị hỗ trợ chính là một bài toán khó cho các doanh nghiệp muốn kinh doanh loại hình này. Do đó trước mắt Chính phủ nên có những chính sách ưu đãi về thuế cho việc nhập khẩu những mặt hàng này. Song song với đó, Chính phủ nên tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp nước ngoài vào hợp tác đầu tư xây dựng với các doanh nghiệp trong nước đủ năng lực nhằm sản xuất mặt hàng này ngay trên thị trường Việt Nam để giảm bớt giá thành.

Về phần liên quan đến các thủ tục pháp lý và lợi nhuận, khi tổ chức tour cần có sự tư vấn rất kỹ của các chuyên gia trong lĩnh vực luật học, kinh tế học và các nhà bảo hiểm có uy tín. Cho nên cần đẩy mạnh hơn nữa việc đơn giản hoá thủ tục hành chính, bãi bỏ các giấy phép con, giải quyết thủ tục tổ chức các chương trình du lịch mạo hiểm theo hướng một cửa, tức là một cơ quan cấp phép, các ngành, địa phương hữu quan phối hợp hỗ trợ triển khai thực hiện, không được có biểu hiện cản trở doanh nghiệp trong quá trình tổ chức tour du lịch mạo hiểm cho khách tại tỉnh Hà Giang.

3.2.7. Đảm bảo vệ sinh môi trường

Du lịch mạo hiểm là một loại hình gắn liền với tự nhiên và trực tiếp tác động đến môi trường tự nhiên thông qua các hoạt động của con người. Hà Giang là một tỉnh có thế mạnh về sinh thái, hầu như toàn bộ sản phẩm du lịch của tỉnh đều dựa vào khai thác môi trường tự nhiên. Hiện nay, vấn đề ô nhiễm đã xuất hiện tại nhiều khu du lịch do ý thức của người dân và du khách. Vì vậy giải pháp đặt ra hiện nay là nâng cao ý thức bảo vệ môi trường du lịch sinh thái cho tất cả mọi người.

- Trước tiên, các hướng dẫn viên du lịch phải là người ý thức được điều này và làm gương cho các du khách. Cần tuyên truyền trước cho du khách các vấn đề đảm bảo vệ sinh môi trường trên xe trước khi tham gia vào các

chương trình của chuyến đi.

- Tỉnh cần phải có tiêu chuẩn đánh giá phù hợp cho các khu du lịch “xanh và sạch” để đánh giá vấn đề vệ sinh môi trường.
- Bố trí thùng rác, nhà vệ sinh hợp lý thân thiện với môi trường.
- Xây dựng các nhà nghỉ trong rừng hay ở các khu vực ven sông phải đảm bảo mỹ quan với môi trường xung quanh.
- Thu gom rác ở những khu vực đoàn đi qua, không thải rác xuống nước việc đào các hố chôn rác ở những điểm tập trung là cần thiết.
- Sử dụng các nguồn năng lượng tự nhiên khi mà mạng lưới điện không đến được như năng lượng mặt trời, các tuabin công suất nhỏ nhằm tạo được nguồn năng lượng sạch và không gây ô nhiễm.
- Áp dụng các chế tài cho việc xử phạt, hay lệ phí môi trường là cần thiết.

3.2.8. Đảm bảo an toàn cho khách du lịch khi tham gia một số loại hình du lịch mạo hiểm

Yếu tố đảm bảo an toàn cho du khách khi tham gia loại hình du lịch mạo hiểm là hết sức quan trọng bởi nó ảnh hưởng trực tiếp đến sức khoẻ và tính mạng của du khách. Do vậy để làm được điều này các nhà tổ chức cần phải:

- Cung cấp các thông tin về những rủi ro mà du khách có thể gặp phải trong chuyến đi. Thông qua việc in các sách báo, ấn phẩm chỉ ra cho du khách biết những hiểm họa họ có thể gặp phải khi tham gia loại hình này và các cách xử lý khi gặp những tình huống đó. Các nhà tổ chức phải lên kế hoạch thật cụ thể và chi tiết, bên cạnh đó phải có các phương án phòng ngừa rủi ro.

- Quy hoạch phát triển các khu du lịch thể thao mạo hiểm nhằm chuyên môn hoá loại hình này ở tỉnh. Làm tốt việc này sẽ thu hút một lượng lớn khách từ xưa đến nay hay tham gia vào các tour bụi. Nhà khai thác phải khảo sát các địa điểm tổ chức tour kỹ lưỡng, phù hợp với tính chất địa hình và thời tiết để thiết kế các tour phù hợp nhằm đảm bảo tính an toàn cao nhất cho du khách khi tham gia loại hình này.

- Kiểm tra tình trạng sức khoẻ hiện tại của du khách, các bệnh tiền sử, nồng độ cồn. Đặc biệt là với môn thể thao leo núi trước khi cho du khách tham gia loại hình này.

- Đầu tư các trang thiết bị hỗ trợ đầy đủ và đạt yêu cầu cho du khách. Các thiết bị thông tin liên lạc cho du khách hỗ trợ cho chuyến đi cần phải được thường xuyên bảo trì, sửa chữa và cần thiết thì có thể trang bị dự phòng nhằm đảm bảo an toàn cho chuyến đi. Kiểm tra tình trạng sử dụng của các trang thiết bị bằng cách ghi vào sổ nhật ký của trang thiết bị. Kiểm tra thể trạng và trọng lượng của người tham gia để có thể lựa chọn trang thiết bị phù hợp với người tham gia.

- Hướng dẫn các kỹ năng sơ cứu tại chỗ như hô hấp nhân tạo, băng bó, rửa vết thương cho du khách khi tham gia chương trình.

- Cần thực hiện công tác huấn luyện kỹ năng cho du khách khi tham gia du lịch mạo hiểm. Bên cạnh đó việc thành lập các trung tâm thực hành cho du khách trước khi tham gia vào chuyến đi là rất cần thiết để du khách tham gia có thể thực hành các kỹ năng cơ bản trước khi chinh phục các thử thách thật sự.

- Mua bảo hiểm du lịch mạo hiểm cho du khách là một trong những cách giúp phòng ngừa rủi ro gián tiếp.

3.3. Một số kiến nghị

3.3.1. Kiến nghị với Tổng cục Du lịch

- Thành lập hiệp hội du lịch mạo hiểm Việt Nam nhằm định hướng và phát triển loại hình mới này.

- Đẩy mạnh công tác nghiên cứu thị trường, ứng dụng các công nghệ hiện đại vào vào việc khai thác và quản lý du lịch.

- Xây dựng những chỉ tiêu cơ bản đối với loại hình du lịch mạo hiểm để quản lý các doanh nghiệp kinh doanh và khai thác loại hình này đồng thời bảo vệ quyền lợi và đảm bảo an toàn cho du khách.

- Tham gia các hội chợ du lịch quốc tế và các sự kiện tương tự khác nhằm quảng bá loại hình du lịch mới của Việt Nam.

- Phối hợp và giúp đỡ các doanh nghiệp trong nước trong việc tổ chức các sự kiện du lịch mạo hiểm.

- Tổ chức các hội thảo bàn về các kinh nghiệm tổ chức, khảo sát và xây dựng những môn thể thao mới cho loại hình du lịch mạo hiểm.

- Nhanh chóng thành lập các trường nghiệp vụ du lịch mạo hiểm, đưa bộ môn này vào trong tất cả các trường đại học, cao đẳng trung cấp du lịch trên cả nước.

- Cần có chính sách nâng cao trình độ dân trí cho người dân tỉnh Hà Giang, tổ chức các chương trình giáo dục những người dân làm du lịch và người dân sống ven các khu du lịch trong việc đảm bảo an toàn vệ sinh môi trường và ý nghĩa sâu sắc của việc làm du lịch.

- Liên kết với các doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm để xây dựng mức bảo hiểm mới phù hợp với xu hướng mới của loại hình này hiện nay.

3.3.2. Kiến nghị với tỉnh Hà Giang

- Cần định hướng đi thích hợp cho việc phát triển và mở rộng loại hình du lịch mạo hiểm ở các địa phương trong tỉnh.

- Liên kết giữa các địa phương trong tỉnh để tạo nên những sản phẩm du lịch mạo hiểm phong phú và đa dạng.

- Tổ chức các chương trình xúc tiến quảng bá để xây dựng thương hiệu du lịch mạo hiểm của tỉnh nhà.

- Hợp tác với các tỉnh lân cận như Phú Thọ, Tuyên Quang để phát huy thế mạnh của tỉnh về tự nhiên, thông qua việc tổ chức đào tạo nguồn nhân lực cho loại hình du lịch mạo hiểm. Tận dụng để phát huy sức mạnh của tỉnh và khắc phục điểm yếu của mình.

- Phối hợp các cơ quan chức năng khác trong việc tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp đầu tư, khai thác và hợp tác với các doanh nghiệp trong tỉnh.

- Đào tạo đội ngũ cán bộ công chức chuyên môn về công tác quản lý cũng và vững vàng đạo đức nghề nghiệp.

- Phát triển du lịch theo xu hướng phát triển du lịch bền vững gắn liền việc đảm bảo môi trường, đảm bảo an toàn cho du khách và giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa của các dân tộc địa phương.

Tiểu kết chương 3

Ở chương 3, tác giả đã đề xuất một số giải pháp nhằm khai thác hiệu quả các điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Hà Giang. Trong đó tác giả chú trọng đề cao vai trò của cộng đồng địa phương trong định hướng phát triển du lịch mạo hiểm ở Hà Giang. Cộng đồng địa phương là “*nhân tố cốt lõi*” xuyên chuỗi và chuyển tải các giá trị của sản phẩm du lịch đến du khách. Từ đó, cộng đồng ngày càng phát huy vai trò làm chủ của mình. Du lịch mạo hiểm mang lại nhiều lợi ích cho họ, và chính họ cũng cần phải cố gắng trong việc bảo tồn các giá trị tài nguyên. Đồng thời không ngừng nâng cao kiến thức, chuyên môn, xóa bỏ rào cản ngôn ngữ để trở thành nguồn nhân lực chính của du lịch mạo hiểm Hà Giang. Bên cạnh đó, tác giả cũng muốn chính quyền địa phương, nhà nước sẽ có những quản lý, cơ chế đặc thù nhằm phát triển loại hình du lịch mạo hiểm ở Hà Giang. Cụ thể ở đây là việc liên kết nhằm tạo nên thương hiệu du lịch mạo hiểm, xác định thị trường tiềm năng, xúc tiến các hình thức quảng bá sản phẩm và các chính sách du lịch phù hợp. Các giải pháp này sẽ giúp Hà Giang trở thành điểm đến du lịch mạo hiểm lý tưởng cho các du khách thập phương trong thời gian tới.

KẾT LUẬN

Từ những kết quả nghiên cứu, điều tra, phân tích tính đặc thù về điều kiện tự nhiên, tài nguyên, tiềm năng hiện trạng phát triển du lịch và quy hoạch định hướng du lịch mạo hiểm tỉnh Hà Giang, có thể đưa ra một số kết luận như sau:

1. Tỉnh Hà Giang có tài nguyên thiên nhiên phong phú và đa dạng với nhiều cảnh quan đẹp, các loại địa hình có sức hấp dẫn du lịch, tài nguyên xã hội nhân văn tiềm tàng cho phép vùng phát triển du lịch mạo hiểm. Với những tiềm năng về địa hình, các vách núi cao, hang động karst, sự đa dạng sinh học - đặc biệt là công viên địa chất cao nguyên đá Đồng Văn; tỉnh Hà Giang có thể xây dựng nhiều tuyến du lịch mạo hiểm dạng tổng hợp, du lịch mạo hiểm trên các dạng cảnh quan khác nhau.

2. Mặc dù đã có nhiều chuyển biến trong việc quy hoạch, đầu tư phát triển du lịch, song cho tới nay nhiều nguồn tài nguyên du lịch vẫn chưa được khai thác đầy đủ, còn nhiều bất cập trong quá trình xây dựng và phát triển du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng. Còn tồn tại một số khó khăn hạn chế, song Hà Giang có lợi thế so sánh trong mối quan hệ kinh tế, đặc biệt là du lịch mạo hiểm với các vùng xung quanh và quốc tế. Hà Giang đã bước đầu tận dụng được những lợi thế này trong việc phát triển du lịch của tỉnh.

3. Để tổ chức tour du lịch mạo hiểm cần có những công tác chuẩn bị hết sức chu đáo, cả về nội dung, phương diện luật pháp, tính kinh tế cũng như cơ sở vật chất. Tỉnh Hà Giang cần chú trọng xây dựng, nâng cao, cải thiện hệ thống cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch nhằm phục vụ tốt nhất các hoạt động du lịch mạo hiểm. Đồng thời cũng định hướng phát triển du lịch mạo hiểm theo hướng phát triển bền vững gắn với cộng đồng địa phương. Do việc khai thác các nguồn tài nguyên nhiều lúc, nhiều nơi còn chưa hợp lý; dẫn tới những tác động không tốt tới môi trường. Cho nên trong những thập kỷ gần đây, việc phát triển kinh tế, trong đó có du lịch được đặt ra là phải gắn liền với bảo vệ môi trường, phát triển phải đi theo hướng bền vững. Tỉnh Hà Giang nên tạo mọi điều thuận lợi nhất có thể để khai thác mọi tiềm năng phát triển du lịch mạo hiểm.

Các kết quả đạt được trình bày trên đây là kết quả của sự nỗ lực trong nghiên cứu của tác giả. Mong rằng khóa luận này cũng sẽ trở thành tư liệu tham khảo cho những người quan tâm đến du lịch mạo hiểm và những người yêu mến mảnh đất Hà Giang. Hy vọng trong thời gian tới, chúng ta có thể thấy tỉnh Hà Giang như là một điểm đến quen thuộc cho du lịch mạo hiểm; không chỉ thu hút du khách trong nước mà còn là một địa chỉ yêu thích của các du khách quốc tế. Đây sẽ là một niềm tự hào cho du lịch Hà Giang nói riêng cũng như ngành du lịch Việt Nam nói chung.

DANH MỤC THAM KHẢO

TÀI LIỆU TIẾNG VIỆT

- 1) Đoàn Minh Chinh (2013), *“Tìm hiểu các điều kiện phát triển loại hình du lịch Trekking tại Cát Bà - Hải Phòng”*, Khóa luận tốt nghiệp ngành Văn hóa - Du lịch trường Đại học Dân lập Hải Phòng.
- 2) GS.TS. Trương Quang Hải, PGS.TS. Đặng Văn Bào, TS. Nguyễn Hiệu (2013), *“Du lịch mạo hiểm - hướng phát triển mới cho khu di sản thiên nhiên thế giới Phong Nha - Kẻ Bàng”*, Bài luận tham khảo thuộc Trường Đại học Khoa học tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội.
- 3) Nguyễn Văn Quang (2013), *“Du lịch Hà Giang - Tiềm năng, cơ hội trong tiến trình hợp nhập và phát triển”*, Tạp chí Du lịch Hà Giang.
- 4) Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Giang (2015), *“Tiềm năng thế mạnh, quan điểm và định hướng phát triển du lịch tỉnh Hà Giang giai đoạn 2010 - 2015, định hướng đến năm 2020”*, Báo cáo thường niên.

TÀI LIỆU TIẾNG ANH

- 5) Maria Haneghan, Teagasc (2006), *“Adventure Tourism Fact Sheet No.55”*.
- 6) The Adventure Travel Trade Association (2009 - 2015), *“Adventure Tourism Development Index Report © 2009 - 2015”*.
- 7) The Adventure Travel Trade Association (2010), *“Adventure Tourism Market Report © 2010”*.
- 8) The Economic Planning Group of Canada Halifax (2005), *“A Guide to Starting and Operating an Adventure Tourism Bussiness in Nova Scotia”*.

PHỤ LỤC

Hình 01. Logo Hiệp hội Thương mại Du lịch Mạo hiểm ATTA

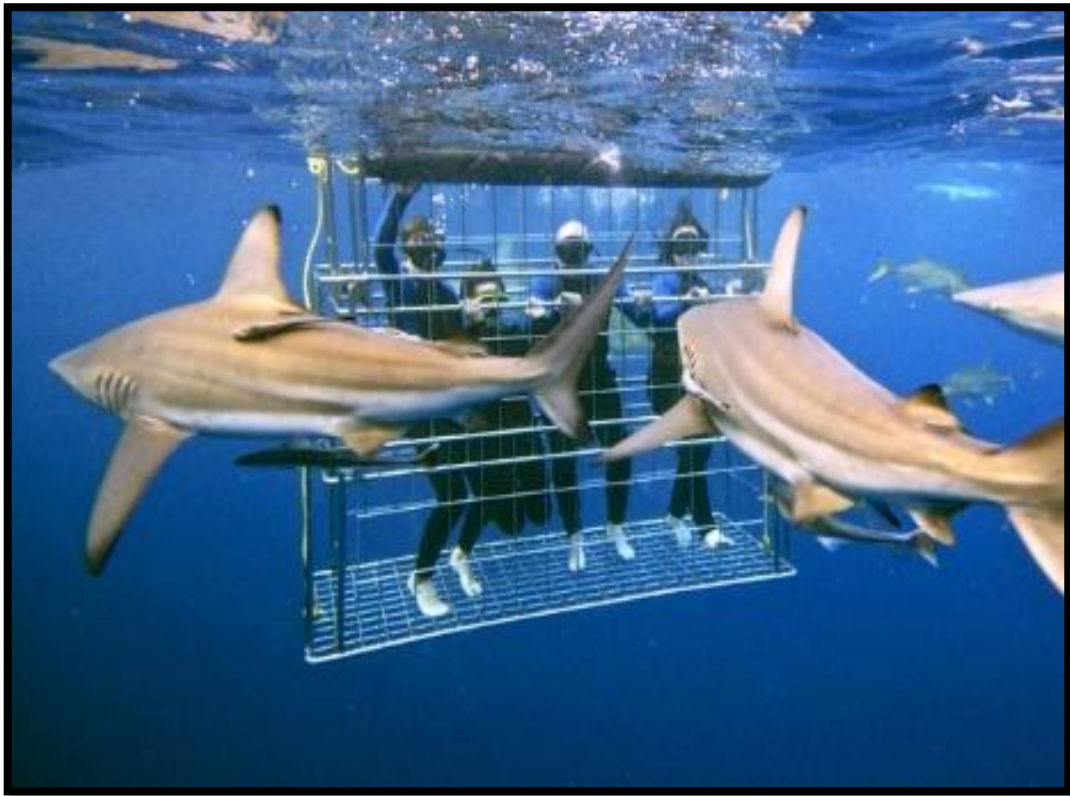
Hình 02. Leo vách núi (Rock Climbing)

Hình 03. Đu cáp (Zipline Cable)

Hình 04. Đi bộ mạo hiểm (Trekking)

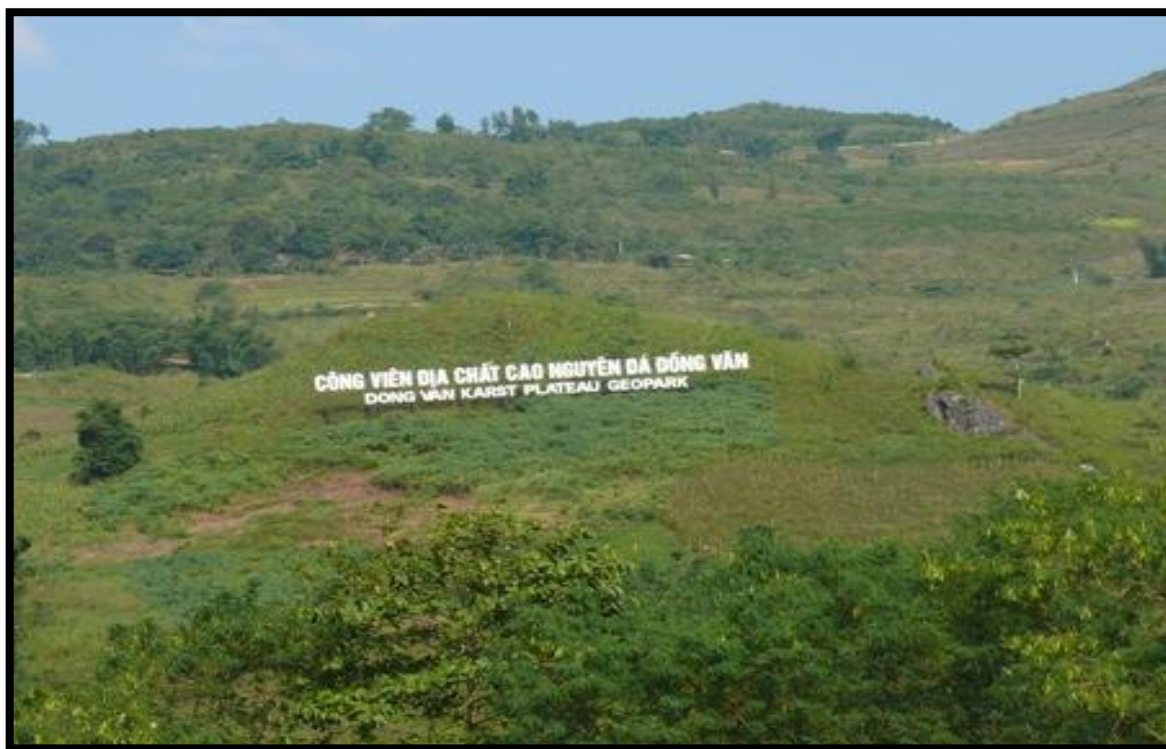
Hình 05. Lặn biển cùng cá mập

Hình 06. Chèo xuống Kayak (Kayaking)

Hình 07. Bản đồ du lịch Hà Giang

Hình 08. Công viên địa chất Cao nguyên đá Đồng Văn

Hình 09. “Con đường Hạnh Phúc” bên dòng sông Nho Quế

Hình 10. Núi Tây Côn Lĩnh

Hình 11. Hang Khố Mỹ

Hình 12. Rừng Hồ Noong

Hình 13. Đỉnh Mã Pì Lèng

Hình 14. Cột cờ Lũng Cú